

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดนครสวรรค์
**THE GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION BASED
ON THE GOOD GOVERNANCE OF SMALL SIZE SECONDARY
SCHOOL IN NAKHONSAWAN PROVINCE**

นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดนครสวรรค์

นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

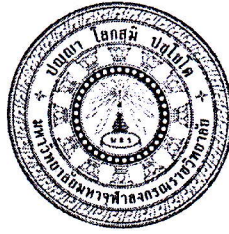
**The Guidelines for Academic Administration Based on
The Good Governance of Small Size Secondary
School in Nakhonsawan Province**

Niyom Ratchatawatwinai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2017

(Copyright by MahachulalongkornrajavidyalayaUniversity)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัด
นครสวรรค์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.ธานี เกสทอง)

ประธานกรรมการ

กรรมการ

(รศ.ดร.สิน งามประโคน)

กรรมการ

(พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.)

กรรมการ

(ดร.ปฏิธรรม สำเนียง)

กรรมการ

(รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.ปฏิธรรม สำเนียง

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม

กรรมการ

(นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย)

ชื่อผู้วิจัย

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์
- ผู้วิจัย** : นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ดร.ปฏิธรรม สำเนียง ค.บ. (คณิตศาสตร์), กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
 - : รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภักธราคม กศ.บ. (เคมี), กศ.ม. (การแนะแนว), ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน ๑๗๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงแบบที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และสรุปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ

๒.เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา และครู พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓.แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ การบริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการใช้หลักธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการระบบงานวิชาการ ทั้งนี้เพราะการบริหารงานต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมและความเสมอภาค เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ทำงานอย่างโปร่งใส มอบหมายงานตามความสามารถหรือความถนัดของแต่ละคน โดยยึดระเบียบข้อบังคับ และการบริหารจัดการอย่างกัลยาณมิตรมุ่งเน้นฉันทามติ จึงจะทำให้องค์กร มีความเจริญสืบต่อไป

Thesis title : The Guidelines for Academic Administration Based on The Good Governance of Small Size Secondary School in Nakhonsawan Province

Researcher : Niyom Ratchatawatwinai

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Patitham Samniaing , B.Ed.(Mathematics),
M.Ed. (Educational Measurement),
Ph.D (Educational Administration)

: Assoc. Prof. Dr. Pratuang Phumpatrakom,
B.Ed. (Chemistry), M.Ed. (Guidance),
Ph.D. (Educational Psychology)

Date of Graduation : 5 , May , 2018

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the state of academic administration based on good governance of small size secondary schools in Nakhonsawan province, 2) to compare the state of academic administration based on good governance of small size secondary schools in Nakhonsawan province, and 3) to present guidelines for academic administration based on good governance of small size secondary schools in Nakhonsawan province. The samples were 175 school administrators and teachers. The research instruments were questionnaire and interview form. The statistics used for data analysis were Percentage, Arithmetic mean, Standard Deviation, t-test and One Way ANOVA.

The findings were :

1. The state of academic administration based on good governance of small size secondary schools in Nakhonsawan province totally of sides was at the high level and item concentration was at the high level. The results were respectively shown from the highest to the lowest as follows: Instruction management, Curriculum

administration, Measurement and evaluation, Internal supervision and Academic personnel development.

2. According to differences in personal factors, the comparison of school administrators and teachers' opinions about state of academic administration based on good governance of small size secondary schools in Nakhonsawan province were significantly difference. It rejects the hypothesis set.

3. The study found guidelines for academic administration based on good governance of small size secondary schools in Nakhonsawan province. It is essential to apply good governance as a guiding framework for academic administration management. Management must adhere to the principles of participation and equality so that the academic administration can progress effectively and respond to everyone's need. School administrators and teachers must be responsible and uncorrupt. Moreover, they should put the right man in the right job based on the rules and merciful consensus management to make school continue to prosper.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามไว้เพื่อแสดงความขอบคุณ ดังต่อไปนี้

ดร.ปฎิธรรม สำเนียง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ประเทือง ภูมิภักตราคม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

พระมหาอุตร อุตโตโร ดร. รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง ดร.วินัย ทองมัน อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม และนายวิศณุ พงษ์วิจิตร ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเสนเืองสุวรรณอนุสรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนปิยะบุตร์ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม (Try-out) ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเสนเืองสุวรรณอนุสรณ์ โรงเรียนช่องแคพิทยาคม โรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคม โรงเรียนหนองโพพิทยา โรงเรียนตะคร้อพิทยา โรงเรียนอุดมธัญญาประชานุเคราะห์ โรงเรียนเขากะลาพิทยาคม โรงเรียนเขาทองพิทยาคม โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา โรงเรียนทัพภุชพัฒนา โรงเรียนบ้านแก่งซังชลิตวิทยา โรงเรียนหัวดวงราชพรม หมายกรณ์ โรงเรียนวังบ่อวิทยา โรงเรียนวังข่อยวิทยา โรงเรียนพนมรอกวิทยา โรงเรียนรัฐราษฎร์อนุสรณ์ และโรงเรียนวังเมืองชนประสิทธิ์วิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัด นครสวรรค์ ทั้ง ๑๗ โรงเรียน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในการ แต่งหนังสือตำรา เอกสารงานวิจัย ที่ผู้วิจัยใช้อ้างอิง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ และขอน้อมถวาย คุณความดีนี้แด่ บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ตลอดจนเพื่อนนักศึกษา พุทธศาสนิกชนหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๖ ทุกคน จงประสบความสุขความสำเร็จ ตลอดกาลนานเทอญ

นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย

วันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญภาพ	(๑๑)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ เอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑.๑ ความหมาย และขอบข่ายงานวิชาการ	๑๐
๒.๑.๒ หลักการบริหารงานวิชาการ	๒๙
๒.๑.๓ กระบวนการและเทคนิคการบริหารงานวิชาการ	๓๑
๒.๑.๔ การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ	๓๘
๒.๒ ความหมายของหลักสูตรรามาภิบาล	๔๑
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรรามาภิบาล	๕๗
๒.๔ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	๖๕
๒.๕ บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก	๗๐
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๒
๒.๖.๑ งานวิจัยในประเทศ	๗๒
๒.๖.๑ งานวิจัยต่างประเทศ	๙๓
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๙

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐๐
ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๐๐
๓.๑.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๐
๓.๑.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๐
๓.๑.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๑
๓.๑.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๔
๓.๑.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๕
๓.๑.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๖
ขั้นตอนที่ ๒ นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๐๘
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๑๑๐
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๑
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๒
๔.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	๑๑๓
๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๒๒
๔.๕ ผลการวิเคราะห์การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๒๗
๔.๖ ผลการสัมภาษณ์ เป็นการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๒๘
๔.๗ องค์ความรู้ในการวิจัย	๑๓๕
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๓๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๓๖
๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๓๖
๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๓๗
๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๓๘

สารบัญ (ต่อ)

๕.๑.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	๑๓๙
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๓๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๔๒
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๔๒
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	๑๔๓
บรรณานุกรม	๑๔๔
ภาคผนวก	๑๕๑
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๒
ภาคผนวก ข หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	๑๖๒
ภาคผนวก ค ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	๑๖๘
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดลอง (Try Out)	๑๘๑
ภาคผนวก ง ตารางสรุปค่าความเชื่อมั่นจากการทดลอง (Try Out)	๑๘๓
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๘๖
ภาคผนวก ฉ หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๐๕
ภาคผนวก ช ตัวอย่างรูปภาพประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	๒๑๓
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๑
๓.๒ แสดงจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย	๑๐๓
๓.๓ แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๐๘
๔.๑ แสดงจำนวนและคำร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๒
๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	๑๑๓
๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารงานหลักสูตร โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	๑๑๔
๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	๑๑๕
๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	๑๑๗
๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	๑๑๘
๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	๑๒๐
๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโดยจำแนกตามเพศ	๑๒๒
๔.๙ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอายุ	๑๒๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

๑๒๔

๔.๑๐	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์
ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา	
๔.๑๑	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์
ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตำแหน่ง	๑๒๕
๔.๑๒	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์
ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์	๑๒๖

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๙
๒.๒	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๓๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิวัฒนาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานภาครัฐและเอกชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะความก้าวหน้าด้านการสื่อสารเทคโนโลยี พร้อมทั้งการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกิดความไม่สอดคล้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลง การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลวความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการกระบวนการการบริหารได้อย่างเหมาะสม การบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกัน เพราะการศึกษามีส่วนในการที่ช่วยพัฒนาคนในชาติทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังเช่น อุทัย บุญประเสริฐ ไดกล่าวไว้เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาว่ารัฐบาลทุกรัฐบาลต่างก็มีความประสงค์ ให้ประชากรที่อยู่ในความ รับผิดชอบของตน อยู่ดี กินดี มีความสุข มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่มีสุขภาพอนามัยดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีภาพชีวิตที่ปกติสุขในสังคม การศึกษาเป็นระบบหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อการเกิดขึ้นของการดำรงอยู่ และการสร้างสรรค์สิ่งดังกล่าวให้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์และสังคม ให้กล่าวหน้าไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม และวัฒนธรรม สำหรับตัวการศึกษาเองถ้าใช้ให้เหมาะสมจัดระบบให้ถูกต้องจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำลายวงจรแห่งความชั่วร้ายชีวิตมนุษย์ แต่การศึกษาดำเนินการภายในระบบใหญ่ ของสังคม ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อบ้างทั้งทางบวกและทางลบต่อการศึกษาดังนั้นในการวางแผนการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงงานและบทบาทของการศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน นอกจากนั้นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒ หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา ๑๐ ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความสำคัญในการจัดการศึกษาว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสนอแนะกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคคลที่มีสิทธิในการที่จะได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่

การบริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รับเอานโยบายระดับสูงไปปฏิบัติให้เกิดผล ภารกิจหลักของโรงเรียน คือการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การบริหารมีความสำคัญเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำของบุคลากรในโรงเรียนมีอำนาจและหน้าที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ตลอดจนทำการควบคุมการจัดการศึกษาในโรงเรียน พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกมาในการบริหารโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยตรง^๑

อาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด คือผู้บริหารเป็นเหมือนหลักชัยของหน่วยงานและเป็นดังดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการและกระทำให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการบริหารจัดการและรู้จักการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการระบียบองค์กร ซึ่งครอบคลุมไปถึงการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีการบริหารงานโดยเน้นหลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ซึ่งเป็นหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๕ เป็นหลักสำคัญพื้นฐาน ๑๐ หลัก^๒

ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษา โดยมีผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้การจัดการการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เพื่อให้เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และผู้บริหารในฐานะผู้นำของหน่วยงานจะต้องได้รับความร่วมมือด้วยดีจากผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาหรือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารต้องมีคุณธรรมจริยธรรมรู้จักนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้องค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

^๑อุทัย บุญประเสริฐ, การวางแผนทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๒๑๐-๒๑๒.

^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id2560, [๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

ในทุกๆ ด้าน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับของสังคมตลอดไป^๓

ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของการบริหารสถานศึกษา และเป็นงานที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาระดับใด มาตรฐาน และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับงานหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำเอาหลักสูตรไปใช้ เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องทำ และมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมจะเป็นเครื่องช่วยให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญในการจัดระบบงานให้มีความรัดกุมและมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันตามบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ พบปัญหาการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก ของการบริหารงาน ๔ ฝ่ายในโรงเรียน สังเกตได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ หรือ (O-net) และผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ในระดับจังหวัด ในแต่ละปีผลการทดสอบหรือแข่งขันโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานทั้ง ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักในรายวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา และวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เป็นเพราะบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่จำกัดด้วยงบประมาณในการบริหารงานด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษามีไม่ครบตรงกับ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือในรายวิชาที่โรงเรียนเปิดการเรียนการสอน และขาดความต่อเนื่องในการบริหารงานโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการย้ายกลับภูมิลำเนาของครูและผู้อำนวยการโรงเรียน หรือเปลี่ยนจากสายผู้สอนเป็นสายงานบริหารสถานศึกษาหรือสายงานอื่น

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกระดับ ทุกขนาดโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะจำนวนครูที่มีน้อย แต่มีภาระงานที่ได้รับมอบหมายมีจำนวนมาก และขาดครูที่มีความถนัดหรือตรงกับงานวิชาการในโรงเรียน ปัญหาเหล่านี้ทำให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

^๓ สำนักงานกองวิชาการกรุงเทพมหานคร, แนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

ไม่มีความต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารที่จะเข้ามาเป็นผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาการ เพราะงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และกระทำตนให้เป็น ที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบหรือแนวทางในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการและสถานศึกษาประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ และมีความสนใจที่จะศึกษาว่าสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กสืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อให้การวิจัยมีความครอบคลุมครบถ้วน และผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการ ๕ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านการบริหารงานหลักสูตร ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการวัดและประเมินผล ๔) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ๕) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (๒๕๕๕) ๑๐ หลัก^๔ ๑) หลักประสิทธิภาพ ๒) หลักประสิทธิผล ๓) หลักการตอบสนอง ๔) หลักการรับผิดชอบต่อ ๕) หลักความโปร่งใส ๖) หลักการมีส่วนร่วม ๗) หลักการกระจายอำนาจ ๘) หลักนิติธรรม ๙) หลักความเสมอภาค ๑๐) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

๒. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗ โรงเรียน ประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๒๐ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗ โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๕ ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนและสัดส่วนของประชากร จำนวน ๑๗๕ คน

๓. ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกได้ดังนี้

- (๑) เพศ
- (๒) อายุ
- (๓) ระดับการศึกษา
- (๔) ตำแหน่ง
- (๕) ประสบการณ์

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

^๕ ธีรฤทธิ เอกะกุล, การสุ่มแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน, (Stratified Random Sampling, ๒๕๔๕).

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๔. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยโดยมุ่งศึกษาเฉพาะโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ จำนวน
๑๗ โรงเรียน

๕. ด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย ตั้งแต่เดือน
ตุลาคม – เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

ขั้นตอนที่ ๒ นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบ
หัวหน้างานวิชาการ โดยสัมภาษณ์การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (๒๕๕๕) ๑๐ หลัก^๖

๒. ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบหัวหน้างานวิชาการ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๗ คน ดังนี้

๑) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน ๓ คน

๒) ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้างานวิชาการ จำนวน ๔ คน

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๕ โรงเรียน

๔. ด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเดือนมีนาคม พ.ศ.
๒๕๖๑ เป็นระยะเวลา ๑ เดือน

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

๑.๖.๑ การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการ ๕ ด้าน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ดังนี้

(๑) ด้านการบริหารงานหลักสูตร หมายถึง การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อนำมากำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

(๒) ด้านการจัดการเรียนสอน หมายถึง การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่จะต้องใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การควบคุมดูแล และส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนตามวิธีการ และเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้

(๔) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ หมายถึง การกำหนดช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ การควบคุมดูแลให้การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามที่กำหนดไว้

(๕) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดวิธีการและระยะเวลา การนิเทศภายใน การควบคุมและส่งเสริมให้มีการดำเนิน การนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ การร่วมกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ฯลฯ

๑.๖.๒ หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบข้าราชการ (๒๕๕๕) ๑๐ หลัก

(๑) หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการรวมถึงสามารถเทียบเคียง กับส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน

(๒) หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่ เหมาะสมให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิด ประโยชน์ สูงสุด

(๓) หลักการตอบสนอง หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความ ต้องการของประชาชนผู้รับบริการ

(๔) หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวัง ของสาธารณะ

(๕) หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงานอย่างเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี

(๖) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะคติ ร่วม เสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการ ตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนา

(๗) หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น

(๘) หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับใน การบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วน เสียทุกภาคส่วน

(๙) หลักความเสมอภาค หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่า เทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย /หญิงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการสภาพ

ทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

(๑๐) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการ เพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

๑.๖.๓ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๓๐๐ คนลงมา ในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๖.๔ ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง ผู้บังคับบัญชาสูงสุดในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๖.๕ ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการครู และครูอัตราจ้าง ผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๒ ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๔ ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ได้

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิดทฤษฎีจากตำรา หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย มีดังนี้

๒.๑ เอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ ความหมาย และขอบข่ายงานวิชาการ

๒.๑.๒ หลักการบริหารงานวิชาการ

๒.๑.๓ กระบวนการและเทคนิคการบริหารงานวิชาการ

๒.๑.๔ การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

๒.๒ ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๔ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๕ บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ เอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ ความหมาย และขอบข่ายงานวิชาการ

(๑) ความหมายงานวิชาการ

สถานศึกษา คือ แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่วัย ๔-๒๒ ปี คือ ตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษาหรือการเรียนรู้ จึงมีความผูกพันกับสถานศึกษา เมื่อพูดถึงการศึกษาก็จะต้องคิดถึงสถานศึกษา และเมื่อจะเปรียบเทียบสถานศึกษาด้านคุณภาพและมาตรฐาน ก็มักจะเปรียบเทียบกันในเรื่องของงานวิชาการ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการจึงเป็นเรื่องที่ต้องพูดถึงเกี่ยวพันกันไปไม่มีที่สิ้นสุดโดยงานวิชาการ เป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมี

ประสิทธิภาพ มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถและทักษะเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษาและจะบริหารสถานศึกษาให้ได้ดีจะต้องเข้าใจงานทุกงานเป็นอย่างดีโดยเฉพาะงานหลักของสถานศึกษา คืองานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจเนื้อหาสาระของงานอย่างละเอียดจึงจะสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้จะกล่าวถึงความหมายของงานวิชาการ ความสำคัญของงานวิชาการ หลักการบริหารงานวิชาการ และขอบข่ายของงานวิชาการตามลำดับ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของงานวิชาการ ดังนี้

กิติมา ปรีดีติลล (๒๕๔๒ : ๓๔)^๙ กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือในโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือโรงเรียนทุกแห่งคือ การให้ความรู้ในด้านวิชาการแก่ผู้เรียน มีผู้บริหารหรือครูใหญ่เป็นผู้นำทางวิชาการ มีการทำงานกับครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ประชุม ผงผ่าน (๒๕๔๑ : ๑๐)^๙ ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดนโยบาย การวางแผนและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

รุ่ง ลอยเลิศ (๒๕๔๓ : ๒๐)^{๑๐} ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็ก

กมล ภูประเสริฐ (๒๕๔๕ : ๖)^{๑๑} ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา

รุจิร ภูสาระและจันทธานี สงวนนาม (๒๕๔๕ : ๕๖)^{๑๒} ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

^๙กิติมา ปรีดีติลล, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรพัฒนา, ๒๕๓๒), ๒๕๔๒, หน้า ๓๔

^๙ประชุม ผงผ่าน, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊กพอยท์, ๒๕๔๑), ๒๕๔๕, หน้า ๑๐.

^{๑๐}รุ่ง ลอยเลิศ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์พัช, ๒๕๔๓), ๒๕๔๔, หน้า ๒๐.

^{๑๑}กมล ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พัชบลีเคชั่น, ๒๕๔๕), ๒๕๔๔, หน้า ๖.

^{๑๒}รุจิร ภูสาระ และจันทธานี สงวนนาม, การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊กพอยท์, ๒๕๔๕), ๒๕๔๕, หน้า ๕๖.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (๒๕๔๕ : ๒)^{๑๓} กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาและเป็น ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

สันติ บุญภิรมย์ (๒๕๕๒ : ๑๕)^{๑๔} ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการปรับปรุง

พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารต้องบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่ต้องการ

อำภา บุญช่วย (๒๕๓๗: ๒)^{๑๕} กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหาร กิจการทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมี ประสิทธิภาพมากที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๕๓ : ๒)^{๑๖} ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง เป็นการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมี คุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดา เนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

(๒) ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญดังต่อไปนี้

๑) ทำให้ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของ สถานศึกษา เพราะความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

๒) ทำให้ผู้บริหารและครูวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๓) ทำให้สถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

^{๑๓}ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการปัตตานี, (ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะ ศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^{๑๔}สันติ บุญภิรมย์, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๕), ๒๕๔๔, หน้า ๖.

^{๑๕}อำภา บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๗), ๒๕๕๓, หน้า ๒.

^{๑๖}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๕), ๒๕๕๓, หน้า ๒.

๔) ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

(๓) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการกล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๓๕: ๑๗-๑๙) พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (๒๕๔๒: ๙-๕๕) รุจิร ภูสาระ และจันทร์ธานี สงวนนาม (๒๕๔๕:๕๘-๗๖) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

๑. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

๑.๑ หลักสูตร สารการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ

๑.๒ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

๑.๓ สื่อการเรียนรู้

๑.๔ การจัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒. การวิจัยในชั้นเรียน

๓. การสอนซ่อมเสริม

๔. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

๕. การนิเทศภายในสถานศึกษา

๖. การประกันคุณภาพการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (๒๕๔๔: ๙-๑๔)^{๑๗} กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ ๙ ประการ ดังนี้

๑. งานหลักสูตร ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

๒. งานการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การรวบรวม วิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนด การเตรียมการ และการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชา การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน การควบคุมดูแล และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน

๓. งานการประเมินผลการเรียน ได้แก่ การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้รายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่จะต้องใช้ในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ การควบคุมดูแล และส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนตามวิธีการ และ

^{๑๗} กมล ภูประเสริฐ, *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๕), ๒๕๔๔, หน้า ๙-๑๔.

เครื่องมือที่ได้กำหนดไว้ การจัดทำหลักฐานการศึกษาตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ การนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดรูปแบบระยะเวลาการรายงานผลการเรียนรู้ การรายงานผู้ปกครองระหว่างปี และการรายงานผลของสถานศึกษาต่อสาธารณะและหน่วยงานต้นสังกัด

๔. งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่มีหลักการให้บุคลากรทุกคนร่วมกันรับผิดชอบเพื่อการนำสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานการศึกษาร่วมกัน การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน การควบคุมและส่งเสริมให้มีการดำเนิน การนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ฯลฯ

๕. งานการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา การกำหนดช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ การควบคุมดูแลให้การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๖. งานการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การทำความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องหรือข้อควรพัฒนาร่วมกันในสถานศึกษา การควบคุมดูแลและส่งเสริมการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

๗. งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ ได้แก่ การกำหนดหัวข้อเรื่องทางวิชาการที่เป็นการสนับสนุนงานหลักทางวิชาการ การกำหนดวิธีดำเนินการและระยะเวลาที่จะดำเนินการ การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้

๘. งานการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการของงานบริหารทั้งหมด การกำหนดเวลาในการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ การควบคุมดูแลและส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการดำเนินงานอื่นๆ

๙. งานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดหัวข้อประเมินผลงาน การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมิน การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการประเมิน การสรุปผลและการเขียนรายงานประจำปี

จากขอบข่ายของงานวิชาการแต่ละงานซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการทำงานตั้งแต่การคิดวิเคราะห์เนื้อหาของงานที่จะดำเนินการวางแผนการทำงาน การควบคุมดูแลและการส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผนงาน หรือโครงการที่กำหนดการวิเคราะห์สรุปผลการทำงานเพื่อรายงานและการนำผลการประเมินไปใช้แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนางานต่อไปนั้น ล้วนแต่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และความเอาใจใส่ในงานที่รับผิดชอบของครูแต่ละคนที่ทำงานร่วมกันในทีมงานแต่ละชุด งานเหล่านี้ดูเหมือนเป็นงานเสริมภาระงานประจำที่เป็นงานหลักของครู คือ งานการจัดการเรียนการสอน แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูแล้วจะเห็นว่าการจะเป็นครูที่ดี มี

ศักยภาพสูง เป็นที่เคารพนับถือและศรัทธาของผู้เรียนผู้ปกครอง เพื่อนครู และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้นั้น ครูทุกคนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในงานทุกงานที่กล่าวแล้วข้างต้น และมีใช่เป็นการเกี่ยวข้องแต่เพียงผิวเผิน หากเป็นการมีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องการความรักในวิชาชีพครูเป็นพื้นฐาน และการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูของตนเองประกอบกันไปด้วย และโดยภาระงานของผู้บริหารคือ การจัดสถานศึกษาให้มีสิ่งแวดล้อม บรรยากาศที่สมบูรณ์ด้วยแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพตามหลักการของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะปรากฏรายละเอียดในเรื่องที่ ๒.๑.๒

งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะเกิดให้ประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำ ได้แก่ด้านบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ การศึกษา ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖ : ๓๒) ได้กำหนดออกเป็น ๘ งาน ดังนี้^{๑๘}

๑. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบ อาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรใน ส่วนที่ เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายโดยให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๑ : ๓๔) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาไว้ ดังนี้^{๑๙}

๑. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ สาระแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชน และท้องถิ่น

^{๑๘} กระทรวงศึกษาธิการ, ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๔๒) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, ๒๕๔๖ หน้า ๓๒.

^{๑๙} กระทรวงศึกษาธิการ, ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๔๒) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, ๒๕๔๖ หน้า ๓๔.

๒. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานะภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

๔. นำหลักสูตรไปบริหารจัดการในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม

๕. นิเทศการใช้หลักสูตร

๖. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

๗. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

จากแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น จัดทำคู่มือเอกสารเพื่อเป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาบริการแก่ครูร่วมกันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการใช้หลักสูตรติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. ด้านการวางแผนด้านวิชาการ

การวางแผนงานวิชาการ ได้มีผู้ให้ความหมายการวางแผนงานวิชาการไว้ ดังนี้

เดสสเลอร์ (Dessler, 1998 : 144)²⁰ ได้ให้คำนิยามการวางแผนว่า เป็นกิจกรรมทางการบริหารที่อาจเกิดได้ทุกวัน ทุกเวลา โดยใช้วิธีการสำคัญที่เรียกว่า แผนเป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา

กริฟฟิน (Griffin, 1999 : 8)²¹ ได้ให้ความหมายว่า การวางแผนวิชาการเป็นการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสำหรับองค์กรแล้วตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการเลือกใช้ทรัพยากรต้องการในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น

เชอร์มาฮอน (Schermerhorn, 1999 : 7)²² ได้นิยามการวางแผนว่า เป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์ และพิจารณาถึงวิธีการที่ควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ดังนั้น

²⁰ เดสสเลอร์, การวางแผนงานวิชาการ, 1998, หน้า 8.

²¹ กริฟฟิน, การวางแผนงานวิชาการ, 1999, หน้า 8.

²² เชอร์มาฮอน, การวางแผนงานวิชาการ, 1999, หน้า ๗.

ผู้บริหารจึงต้องตัดสินใจว่ามีวัตถุประสงค์อะไรในอนาคตและจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ประเสริฐ เชษฐพันธ์ (๒๕๕๒ : ๗๐-๗๑)^{๒๓} กล่าวถึงการวางแผนการไว้ว่า คือ การเตรียมการไว้ล่วงหน้า ก่อนลงมือปฏิบัติ หลังจากที่ผู้บริหารได้ตัดสินใจแล้วว่าจะทำอะไรในขั้นต่อไปจะต้องนำสิ่งที่ตัดสินใจไว้นั้นมากำหนดวิธีการ ขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการโดยจัดลำดับกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติก่อนหลังระยะเวลาดำเนินการ สถานที่ คน เงินและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้วางแผนงานวิชาการที่ดี ต้องคำนึงสภาพความจริงขณะปฏิบัติให้มากที่สุด

วิภาดา คุปตานนท์ (๒๕๕๔ : ๓๔)^{๒๔} กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการบริหารงาน การวางแผนนอกจากจะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายแล้ว การวางแผนช่วยผู้บริหารในการกำหนดเป้าหมาย ชี้ให้เห็นถึงอนาคตขององค์การและช่วยกำหนดแนวทางในการดำเนินงานอีกด้วย

สันติ บุญภิรมย์ (๒๕๕๒ : ๖๖)^{๒๕} กล่าวว่า การวางแผน คือ กระบวนการซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการกำหนดสิ่งที่พึงปฏิบัติในอนาคต ซึ่งถือว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๕๓ : ๙๕)^{๒๖} กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือซึ่งแนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตตามความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติก่อนหลัง การวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ได้มากที่สุด

สรุปว่า การวางแผนวิชาการ คือ กระบวนการซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน กำหนดวิธีการ ขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการ โดยจัดลำดับกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติก่อนหลังระยะเวลาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (สุกัญญา แก้วมณี)

๓. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักและสำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา

^{๒๓} ประเสริฐ เชษฐพันธ์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒), ๒๕๕๓, หน้า ๗๐-๗๑.

^{๒๔} วิภาดา คุปตานนท์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: บั๊กพอย์, ๒๕๕๔), ๒๕๕๕, หน้า ๓๔.

^{๒๕} สันติ บุญภิรมย์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๒), ๒๕๕๒, หน้า ๖๖.

^{๒๖} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๕), ๒๕๕๓, หน้า ๙๕.

ธเนศ ขาเกิด (๒๕๔๑ : ๒๕) ^{๒๗} ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการดังกล่าวคือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖ : ๓๔) ได้กล่าวถึงแนวการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการผลิต การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

๓. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจารย์สอนร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

๔. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

จากแนวปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้บริหารจะต้องวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครูโดยส่งเสริมให้ครูต้องมีการจัดทำแผนการสอนทุกครั้งโดยมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนมีการจัดเตรียมการสอนและบันทึกการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงงานและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งมีการติดตามนิเทศเพื่อให้การสอนสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

๔. ด้านการวัดผลการประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะทำให้ทราบผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนว่าตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค

^{๒๗} ธเนศ ขาเกิด, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๑), ๒๕๔๒, หน้า ๒๘.

มีข้อบกพร่องและมีข้อจำกัดในเรื่องใดอันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖ : ๓๕) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในด้าน การวัดผลและประเมินผล ดังนี้

๑. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ของสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๒. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการศึกษาการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน

๔. จัดให้มีการเทียบโดยความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นสถานประกอบการและอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

๕. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

๕.๑ จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นสถานประกอบการและอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

๕.๒ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

จากแนวทางในการปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลร่วมกับครู โดยฝ่ายวิชาการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรและวัดผลและประเมินผลเป็นไปตามสภาพจริง รวมทั้งการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และควบคุมติดตามการประเมินผลและนำผลการประเมินมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

๕. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องมีความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สุกัญ เทียนทอง (๒๕๔๖ : ๒๙)^{๒๘} ได้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีขอบเขตอยู่ที่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพให้ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติ

^{๒๘} สุกัญ เทียนทอง, การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ, ๒๕๔๖, หน้า ๒๙.

หน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๒๔ (๕) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มาตรา ๖๗ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีครูเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัยเรียกว่า ครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๖ : ๓๕) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยการบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
๒. ส่งเสริมให้ครูศึกษามาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
๓. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

จากแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จัดให้มีคู่มือเอกสารเพื่อประกอบการจัดทำวิจัยให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และสนับสนุนให้ครูนำเสนอผลงานการวิจัยต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๖ : ๓๖) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ
๒. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
๓. จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

๔. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

๕. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากแนวปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าวผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้ครูใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน และจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู นอกจากนี้ต้องส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ เพื่อให้สื่อมีความทันสมัยมากขึ้นรวมทั้งควบคุมกำกับให้ครูได้ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

๗. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ไว้หลายประการดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕ ที่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของรัฐว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้กันอย่างเพียงพอและ มาตรา ๒๙ คือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖ : ๓๖) ได้กำหนด แนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้^{๒๙}

๑. สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

๒. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

๓. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

^{๒๙} กระทรวงศึกษาธิการ, ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕), ๒๕๔๖ หน้า ๓๖.

๔. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการ จัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

จากแนวการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องจัดหาหนังสือให้มีใน ห้องสมุดตามความต้องการของครูและนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก โรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนและส่งเสริมประสานความ ร่วมมือกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

๘. ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้สอนและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องได้จัด การศึกษาให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และวิธีดำเนินการสอน การนิเทศเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผู้บริหารใช้พัฒนางานวิชาการของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖ : ๓๖) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

๑. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
๒. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและ เหมาะสมกับสถานศึกษา
๓. ประเมินผลการจัดระบบและการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
๔. ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงาน วิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา
๕. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายใน สถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

(๔) แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใน ตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรืออาจเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้น สังกัดของสถานศึกษานั้นๆ จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ใน การปฏิบัติงานบริหารวิชาการไว้อย่างเป็นระบบ รู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษา มีความสามารถในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปของ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมไปถึงงานที่เป็นความคาดหวังของสังคมว่า ผู้บริหารควรทำ และงานที่ ผู้บริหารสถานศึกษาคิดด้วยตนเองจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ว่า เป็นงานในความ รับผิดชอบที่ต้องทำโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ในฐานะของผู้นำ ทาง วิชาการ

กมล ภูประเสริฐ (๒๕๔๕ : ๒๐)^{๓๐} กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นงานเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

๑. การบริหารหลักสูตร ได้แก่ การจัดให้มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้โดยการจัดเป็นกลุ่มๆ ไว้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

๒. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตและปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่น โดยตรงแต่เนื่องจากมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางจะเขียนไว้ครอบคลุมค่อนข้างมาก

๓. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการนำผลงานในข้อ (๑) และ (๒) มาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เป็นรายปีกำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสมสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ ๑ - ๒

๔. การจัดหน่วยการเรียนรู้ เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กันแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ซึ่งเมื่อรวมทุกหน่วยเข้าด้วยกันจะสมบูรณ์ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นรายภาคหรือรายปี

๒. การบริหารการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดให้มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. การรวบรวม วิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง การให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ความเข้าใจ จากการสอบถามจากการอ่านจากการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนามาสรุปเป็นความรู้และความเข้าใจของตน

๒. การจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติสิ่งต่างๆ สื่อและอุปกรณ์ก็จะเป็นสิ่งที่นักเรียนใช้ปฏิบัติ

๓. การประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือ รายวิชาตามแนวคิดในปัจจุบันต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินที่สอดคล้องกับจุดเน้นของกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติในสิ่งต่างๆ ก็ควรประเมินจากการปฏิบัติและผลงานที่เกิดขึ้น

๔. การจัดทำแผนการสอน หรือแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคนในระดับชั้นตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะของการบูรณาการอยู่แล้วจาก

^{๓๐} กมล ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯโรงพิมพ์, ๒๕๕๒), ๒๕๕๔, หน้า ๑๕.

ความหมายและคำนิยามที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการดังกล่าวแล้วนั้นพอสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอนส่วนนักศึกษาการศึกษาทางตะวันตก

ชาญชัย อาจินสมาจาร (๒๕๔๓ : ๓๙)^{๓๑} ได้ให้คำจำกัดความ การบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะชี้แนะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายบางอย่าง ส่วน Moehlman (อ้างใน ชาญชัย อาจินสมาจาร, ๒๕๔๓:๓๙) หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการทุกอย่างที่ต้องการทำให้นโยบายและวิธีการที่มีประสิทธิผล และจากคำจำกัดความต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง การทำงานร่วมกันช่วยให้ตระหนักในเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นความร่วมมือ โดยผ่านกระบวนการ วิธีการจัดองค์การ การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การปรับปรุงงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในที่สุด

แนวคิดและหลักการทางทฤษฎีการบริหารชาญชัย อาจินสมาจาร (๒๕๔๓ : ๘) ได้กล่าวถึงการวิวัฒนาการเป็นตอนต่าง ๆ ระหว่างศตวรรษที่ ๒๐ ในแต่ละตอน ได้กล่าวถึงลักษณะต่าง ๆ ของแนวคิดของการบริหารที่แตกต่างออกไปจากวิวัฒนาการความเป็นมาของทฤษฎีการบริหารสามารถแบ่งทัศนะการบริหารออกเป็น ๔ แบบ ดังนี้

๑. หลักการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ของ Taylor ได้สรุปความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

๑.๑ หลักเรื่องเวลาการวัดความสามารถในการผลิตโดยจับเวลาในการผลิตการตั้งเวลามาตรฐานสำหรับการผลิตทั้งหมด

๑.๒ หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง การจ้างควรตั้งอยู่บนความมาตรฐานค่าจ้างควรจะได้สัดส่วนตามความสามารถของแต่ละคน

๑.๓ หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ ฝ่ายวางแผนและฝ่ายปฏิบัติควรแยกออกจากกัน การวางแผนควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารและงานปฏิบัติการควรเป็นของฝ่ายคนงาน

๑.๔ หลักการทำงานโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ถือว่า วิธีการทำงานควรถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหารหลักการทำงานควรตั้งอยู่บนวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด

๑.๕ หลักการควบคุม โดยฝ่ายบริหารถือว่าฝ่ายบริหารควรได้รับการฝึกอบรมในด้านการบริหาร

^{๓๑}ชาญชัย อาจินสมาจาร, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓), ๒๕๔๔, หน้า ๓๙.

๑.๖ หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงาน ยึดถือความเคร่งครัดในระเบียบวินัยในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน

๒. ทศนะเชิงมนุษย์สัมพันธ์ ของ Follett กล่าวว่า ปัญหาในการบริหารขององค์กรใด ๆ ต้องมองไปที่มนุษย์สัมพันธ์และมีความเห็นว่า หลักความร่วมมือจะเป็นตัวที่ช่วยส่งเสริมการจัดองค์กรและการบริหารที่มีประสิทธิผลกล่าว คือ

๒.๑ แต่ละแผนกขององค์กรใดๆ จะต้องมีความร่วมมือในแนวราบ (Horizontal) แทนที่จะเป็นหลักความร่วมมือในแนวตั้งโดยผ่านทางผู้บริหารสูงสุดขององค์กรนั้นๆ

๒.๒ ความร่วมมือจะต้องมีทั้งในชั้นวางแผนและชั้นนาแผนออกปฏิบัติ

๒.๓ ความร่วมมือไม่ใช่ทำเป็นครั้งคราวแต่จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง

๓. ทศนะเชิงพฤติกรรมศาสตร์ของ Chester I. Barnard ได้เน้นถึงแนวความคิดที่เป็นระบบพฤติกรรมการบริหารภายในขอบข่ายงานทางสังคมศาสตร์กล่าวว่า การบริหารจะต้องทำงานในองค์กรเสมอ และในองค์กรมีกิจกรรมการร่วมมือระหว่างบุคคล ๒ คน หรือมากกว่า

๔. ทศนะวิธีการเชิงระบบ ของ Kaufman ได้ให้คำจำกัดความของ Systems Approaches ว่าเป็นกระบวนการ ซึ่งมุ่งถึงหลักการดำเนินงานที่ยึดเอาศูนย์รวมเป็นหลักงานทุกชนิดควรเริ่มจากการมีจุดมุ่งหมายของงาน (Needs Identification) ปัญหาที่ต้องแก้ไข (Problems Identification) วิธีการที่จะแก้ปัญหา (Problems Identification) และวิธีการประเมินผล (Evaluation) เพื่อเสนอแนะวิธีการแก้ไขและปรับปรุงในคราวต่อไป (Recommendation)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๕๓ : ๓๐)^{๓๒} กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานการควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

^{๓๒} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๕), ๒๕๕๓, หน้า ๓๐.

ทรัสต์รี (Trusty: ๑๙๘๖ อ้างถึงใน รุจิรุ ภู่อาระ และจันทธานี สงวนนาม ๒๕๔๕: ๓๐-๓๒)^{๓๓} ได้กล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ มีภาระงาน ๑๗ ประการ คือ

- ๑) ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา
- ๒) ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ
- ๓) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษาและของห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

๔) สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลจากผลการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา

๕) มีการวางแผนร่วมกันกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของนักเรียน

- ๖) ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
- ๗) ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
- ๘) ติดต่อสื่อสารกับครู และนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ
- ๙) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคมของนักเรียน
- ๑๐) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเขว่นปัญญาของนักเรียน
- ๑๑) มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
- ๑๒) ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวินัยของนักเรียน

- ๑๓) ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำ ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำกับปัญหาด้านวินัย
- ๑๔) ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำกับการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน

- ๑๕) มีการปฐมนิเทศคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา
 - ๑๖) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
 - ๑๗) ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงานเพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
- โดยสรุปจะเห็นได้ว่าภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของทรัสต์รีที่นำมากล่าวไว้ข้างต้นนั้นเป็นเรื่องของการส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นให้เพื่อนครูปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการไปในทิศทางที่ถูกต้องตามเป้าหมาย ร่วมวางแผนและให้การสนับสนุนเพื่อนำครูในการปฏิบัติงานวิชาการ รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับนักเรียนในส่วนของการบริหารจัดการผู้เรียน

^{๓๓}รุจิรุ ภู่อาระ และจันทธานี สงวนนาม, การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: บั๊กพอยท์, ๒๕๔๕), ๒๕๔๕, หน้า ๓๐-๓๒.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นยุทธศาสตร์การบริหารที่สำคัญที่ผู้บริหารพึงนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องที่ ๑ ขอบข่ายของงานวิชาการ จะมีลักษณะครอบคลุมเนื้อหา ๙ ประการ ซึ่งหากวิเคราะห์ในประเด็นของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการอาจสรุปได้ ในตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ กลุ่มบุคลากรในสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาตามขอบข่ายงานวิชาการ

ที่	เนื้อหาตามขอบข่ายงานวิชาการ	บุคลากรในสถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
๑	งานหลักสูตร	- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานบริหารหลักสูตร - ทีมงานครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
	งานจัดการเรียนการสอน	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานจัดการเรียนการสอน - ครูทุกคน - ผู้เรียนทุกคน - ภูมิปัญญาท้องถิ่น - ชุมชน - สถานประกอบการ - ศูนย์บริหารการเรียนรู้ในชุมชน
๓	งานการประเมินผลการเรียน	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานประเมินผลการเรียน - ครูทุกคน - ผู้เรียนทุกคน
๔	งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานวิชาการ - ครูทุกคน
๕	งานพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานวิชาการ - ครูทุกคน - วิทยากรผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ

		จากภายนอก
๖	งานการวิจัยและพัฒนา	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายวิจัยและพัฒนา - ครูบางคน - นักเรียนบางกลุ่ม
๗	งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ	งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ
๘	งานการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายวิชาการ - ทีมงานครูฝ่ายแผนงาน - ครูทุกคน - นักเรียนทุกคน
๙	งานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายประเมินผล

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ขอบข่ายของงานวิชาการทั้ง ๙ ประการ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้กำหนดทิศทางการงานวิชาการ ทำหน้าที่เป็นผู้นำ เป็นนักวางแผน นักจัดองค์กร ผู้ประสานงาน ผู้แก้ไขความขัดแย้ง ผู้แก้ปัญหา ผู้จัดระบบงาน ผู้บริหารการเรียนการสอน นักบริหารงานบุคลากรและทรัพยากร รวมทั้งเป็นนักประเมินผลไปด้วยในเวลาเดียวกัน

ความมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู-อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อตระหนักรู้

สรุปจากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ของนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้ทั้งหมดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นของ กมล ภูประเสริฐ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ และกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำมาปรับใช้ ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหารงานหลักสูตร ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการวัดและประเมินผล ๔) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ๕) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขาดทั้งงบประมาณและบุคลากรในการบริหารจัดการเป็นต้น

๒.๑.๒ หลักการบริหารงานวิชาการ

(๑) หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษา ควรมีหลักการบริหารงานวิชาการดังนี้

๑. สถานศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของงานวิชาการได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และการจัดประเมินผลการเรียนการสอน

๒. สถานศึกษาต้องมีกลไกควบคุมมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการจะได้มีทิศทางพัฒนางานวิชาการอย่างชัดเจน และไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

๓. สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

๔. สถานศึกษาต้องมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมของผู้ปฏิบัติงาน

๕. สถานศึกษาต้องมีการประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานทางวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงวางแผนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการประสานงานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

๗. สถานศึกษาต้องสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (๒๕๔๕ : ๙)^{๓๔} ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญๆ ดังนี้

๑. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิต และเป็นกระบวนการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของ

^{๓๔}ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, **หลักการบริหารงานวิชาการ**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๕), ๒๕๔๕, หน้า ๙.

สังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผล

๒. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินการในรูปของคณะกรรมการวิชาการโดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล

๓. หลักการ ๓ องค์ประกอบ (๓-E) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด

๓.๑ หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการ ก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ การมีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีการต่างๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

๓.๒ หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outcome) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้สองคำนี้ควบคู่กันคือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓.๓ หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้แรงงานหรือกำลังน้อย โดยไม่ต้องพึ่งทรัพยากรบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงหลักความประหยัดด้วยเช่นกัน

๔. หลักการเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผล ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษาและหลักการวิจัยเป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับ การนำหลักการบริหารงานวิชาการ คือ หลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักประหยัด หลักความเป็นวิชาการนำไปปฏิบัติเพื่อคุณภาพของเป้าหมายคือผู้เรียนเป็นหลักตลอดจนบุคลากรซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหาร โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารให้การส่งเสริมสนับสนุน และดูแลเอาใจใส่ ด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค

๒.๑.๓ กระบวนการและเทคนิคการบริหารงานวิชาการ

การศึกษาให้เข้าใจกระบวนการ และเทคนิคการบริหารงานวิชาการตามแนวคิด ของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ ควรศึกษาสาระที่เป็นองค์ประกอบ ดังนี้

๑. หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

๒. ความหมายของสถานศึกษา

๓. ภารกิจของสถานศึกษา

๔. แนวคิดการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม รายละเอียด มีดังต่อไปนี้

(๑) หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติฯ กล่าวถึงเหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก. วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒) ฉบับที่ ๑ เป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้

๑) รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม

๒) ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

๓) สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔) สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่างๆ

๕) เร่งรัดการศึกษาวិทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ

๖) พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

๗) การจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ

๘) ให้ความสำคัญคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

(๒) ความหมายของสถานศึกษา ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการ

อบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ มีบุคลากรวิชาชีพ รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา เรียกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และมีครูเป็นบุคลากรวิชาชีพ ทำหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ

(๓) ภารกิจของสถานศึกษามีรายละเอียดที่ควรศึกษา และทำความเข้าใจ ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ดังนี้

๑) บททั่วไป สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ติปัญญาความรู้ และคุณธรรม จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมและพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และยึดหลักการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมอื่น

๒) แนวการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาโดยยึดหลัก ผู้เรียนสำคัญที่สุด และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพโดยเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์กับสังคม ความรู้/ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการจัดการ การรักษา และการใช้ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ ความรู้/ทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา ความรู้/ทักษะการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย เนื้อหาสาระ/กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา กิจกรรมเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และใฝ่รู้ จัดการเรียนการสอนสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์สนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม/สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้อย่างเกิดขึ้นทุกเวลา/สถานที่ และร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาผู้เรียนการจัดการประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ และนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการประกอบการพิจารณาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระหลักสูตรส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน/สังคม/ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

๓) การบริหารและการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษามีอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป มีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ ให้สถานศึกษาเอกชนมีความอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพมาตรฐานจากรัฐ มีสถานะเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครองและจัดการศึกษาได้ทุกระดับ/ทุกประเภท ตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๔) มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี ต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย ๑ ครั้งในทุก ๕ ปี ให้ความร่วมมือในด้านการให้ข้อมูลที่เป็นเอกสารหลักฐาน และข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานฯ กรณีที่ผลการประเมินไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ตามข้อเสนอของสำนักงานรับรองมาตรฐานฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๕) ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา

๖) ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากบุคคล ครอบครัวชุมชน มีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากร โดยคำนึงถึงคุณภาพ และความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา

๗) เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ระบุเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ ดังนี้ มาตรา ๖๓ : สถานศึกษาใช้ประโยชน์จากการจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็น มาตรา ๖๕ : สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการผลิต และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มาตรา ๖๖ : สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

(๔) แนวคิดการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและการบริหารแบบมีส่วนร่วม จาก มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนงานของสถานศึกษาด้านต่างๆ นั้น งานดังกล่าว ได้แก่ งานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-Based Management-SBM) ที่มุ่งเน้นให้การบริหารสถานศึกษา การบริหารการจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสอดคล้องกับความมุ่งหมายในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

สิ่งสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานที่เด่นชัดคือ เน้นระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่บทบาทของผู้มีส่วนร่วมเป็นแบบหุ้นส่วน หรือเป็นผู้ร่วมหุ้น (partner) เป็นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย และรูปแบบการมีส่วนร่วมที่นิยมใช้กันมาก คือ การบริหารโดยคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน ร่วมกันมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองหรือให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง และตอบสนองชุมชนโดยตรงให้มากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ ๒๕๕๔)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจึงเป็นเรื่องที่เน้นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษา โดยตรง เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญ ที่มีพื้นฐานความเชื่ออยู่ที่ว่าสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการตนเองได้ สถานศึกษามีอำนาจและต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาจะเป็นหน่วยปฏิบัติที่สามารถวิเคราะห์ปัญหา มีอำนาจมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อตรงต่อการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การเงินและการงบประมาณ ซึ่งต้องใช้ ระบบการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญเป็นการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยเฉพาะการบริหารหลักสูตรในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาจากการถูกควบคุมโดยหน่วยงานส่วนกลางซึ่งเป็นหน่วยกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาในอดีตมาเป็นแบบแผนการทำงานที่รู้จักคิดริเริ่มด้วยตนเอง คิดช่วยตัวเอง สร้างความ

เข้มแข็งให้ตนเอง และรู้จักรับผิดชอบตนเองของสถานศึกษา อันเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของสถานศึกษาที่มีผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสำคัญ^{๓๕}

โดยสรุป การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียโดยตรง ได้แก่ผู้เรียน ผู้สอน และชุมชน มีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการนักเรียนของสถานศึกษา และคณะกรรมการนักเรียนระดับชั้นจากการศึกษาวิเคราะห์ องค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการ คือ เหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ความหมายของสถานศึกษา ภารกิจของสถานศึกษา และแนวคิดของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ โดยละเอียดแล้ว อาจสังเคราะห์ให้ได้ หลักการกระบวนกร และเทคนิคการบริหารงานวิชาการ ตามตารางวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ ๒ การวิเคราะห์-สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญเพื่อกำหนดหลักการกระบวนกร และเทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

มาตรา/เนื้อหาสาระ ในพระราชบัญญัติ	การบริหารงานวิชาการ	
	กระบวนกรจัดการเรียนรู้	เทคนิค
หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติฯ - รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม - ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคม - สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	- จัดกระบวนกรเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ไปพร้อมๆ กับการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียน - สร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน - กำหนดแผนการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมด้านประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่สอดคล้องกัน	- กระบวนกรกลุ่ม - การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม - กระบวนกรกลุ่ม - การจัดกิจกรรมโครงงาน - การจำลองรูปแบบการปกครอง แบบประชาธิปไตยในสถานศึกษา - เน้นการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนกรวิจัย กำหนดนโยบายให้ครู (ทุกคน) นักเรียน

^{๓๕} กระทรวงศึกษาธิการ, **ราชกิจจานุเบกษา**, (กฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐), ๒๕๕๐, อัดสำเนา.

- สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ - เร่งรัดการศึกษาวិทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ - พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ - การจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน ตามที่กฎหมายบัญญัติ - ให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ และเอกชน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ	- วางแผนดำเนินโครงการส่งเสริมการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในสถานศึกษา - กระบวนการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ - กำหนดให้มีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ ในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม - จัดสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญด้านวิชาการของท้องถิ่นในฐานะของผู้ให้ และส่งนักเรียนและครูไปศึกษาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในฐานะผู้รับ	(รายห้อง) ทำงานวิจัย - การจัดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ - สืบหาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารตำรา สัมภาษณ์ผู้รู้ เพื่อมอบครูและนักเรียน สร้างองค์ความรู้ - การประชาสัมพันธ์
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ หมวดที่ ๑ บททั่วไป มาตรา ๖, ๗, ๘, ๙ หมวดที่ ๔ แนวการจัดการศึกษา มาตรา ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๖, ๒๗ (๒), ๒๙, ๓๐	● บริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการ - สร้างความรู้คู่คุณธรรม - เศรษฐกิจพอเพียง - ระบอบประชาธิปไตย - การมีส่วนร่วม ● ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ● ผูกทักษะกระบวนการคิด ● ฝึกทักษะกระบวนการคิด ● การจัดการการแก้ปัญหา	- กระบวนการกลุ่ม - การทำงานเป็นทีม ในรูปคณะกรรมการ - ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง - จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลา/สถานที่ และร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาผู้เรียน - ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้

หมวดที่ ๕ การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา ๓๙, ๔๐, ๔๓, ๔๔, ๔๕	● ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา	-การบริหารแบบมีส่วนร่วม
หมวดที่ ๖ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา ๔๘, ๔๙, ๕๐, ๕๑	● ระบบการประกันคุณภาพภายในถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา	-จัดทำรายงานประจำปี

จากตารางวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการและเทคนิคการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

กระบวนการ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาใช้กระบวนการระดมทรัพยากรบุคคลให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนา ครู-นักเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการด้วยการส่งเสริมให้ใช้กระบวนการวิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อการบริหารงาน และเพื่อการแก้ปัญหา จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ ให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเข้าใจศรัทธา และเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริหารโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยให้เกิดขึ้นทั้งในกลุ่มครู นักเรียนและจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน

เทคนิค การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาใช้กระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีม ในรูปแบบคณะกรรมการ ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลา/สถานที่ และร่วมมือกับทุกฝ่าย จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา กำหนดเป็นนโยบายให้ครู (ทุกคน) นักเรียน (รายห้อง) นำเสนองานวิจัย

๒.๑.๔ การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

(๑) ความหมายการบริหาร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหาร หมายถึงการปกครอง เช่น บริหารส่วนท้องถิ่น, ดำเนินการจัดการ เช่น บริหารธุรกิจ^{๓๖}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารหมายถึงการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น เมื่อว่าตามคานิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นก็เกิดปัญหาขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์^{๓๗}

ประธาน คณฤทธิศึกษากร ศึกษาการให้ความหมาย การบริหาร คือการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยมีหลักการ ดังนี้

๑. ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด
๒. ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน
๓. ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน
๔. ต้องมีการ จัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์^{๓๘}

วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร ศรีศึกษา กล่าวว่า การบริหาร หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินกิจการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่เหมาะสม^{๓๙}

^{๓๖} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖), หน้า ๖๐๙.

^{๓๗} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.๙, Ph.D.), พุทธวิธีในการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

^{๓๘} ประธาน คณฤทธิศึกษากร, สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓๖.

^{๓๙} วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร ศรีศึกษา, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: แพร่วิทยา, ๒๕๒๙), หน้า ๖.

ติน ปรัชญพฤทธิ ได้อธิบายว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจนั้น หมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ^{๔๐}

วากเนอร์ และโฮลเลนเบค (Wagner & Hollenbeck) ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่า เป็นกระบวนการวางแผนการจ้องค์กร การดำเนินงานและการควบคุมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย^{๔๑}

โฮล (Holt) กล่าวว่า การบริหาร เป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจ้องค์กร การเป็นผู้นำและการควบคุม^{๔๒}

คัมแมน (Chapman) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึงการขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นสู่เป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communication) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)^{๔๓}

ซีมอน (Simon) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร คือ กิจกรรมตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน^{๔๔}

เฮลลรีเกิล (Hellriegel) กล่าวว่า “Management” หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^{๔๕}

คุนต์ และไวฮริช (Koontz & Weihrich) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการออกแบบและการดำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของผู้ร่วมงาน กลุ่มบุคคล ที่จะร่วมมือกัน ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดพื้นฐานที่ต้องการพยายายความได้ ดังนี้^{๔๖}

^{๔๐}ติน ปรัชญพฤทธิ, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

^{๔๑}Wagner, J.A., & Hollenbeck, J.R. *Management of organization behavior*, (New Jersey: Prentice – Hall, 1995), p. 74.

^{๔๒}Holt, D.H. *Management principles and practices*, (New Jersey: Prentice – Hall, 1993), p. 3.

^{๔๓}E.N. Chapman, *Supervisor Survival Kit*, (second edition, California: Science Research Associates Inc., 1995), p. 3.

^{๔๔}Simon, Herbert. a. *Public Administration*, (New York: Alfred A Knopf, 1996), p. 3.

^{๔๕}Don Hellriegel, *Management* (third edition, Addison: Wesley Publishing Company .lmc., 1982), p. 6.

^{๔๖}Harold Koontz & Heinz Weihrich, *Ninth Edition Management*, (New York: McGraw Hillbook, 1991), p. 4.

๑. ผู้บริหารทำตัวเป็นผู้จัดการใน การวางแผน การจัดการองค์กร การบริหารงานบุคคล การควบคุมดูแล

๒. การจัดการทุกชนิดในองค์กร

๓. ผู้จัดการนั้นจะต้องบริหารทุกระดับชั้น

๔. ผู้จัดการทุกคนต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน พยายามสร้างสิ่งต่างๆ ให้สูงกว่ามาตรฐาน

๕. การจัดการนั้นเกี่ยวข้องกับผลผลิต ทำให้ได้ผลผลิตขึ้นมามีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหาร เป็นระบบและกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคน ขึ้นไปที่มีการร่วมมือร่วมใจ ปราศจากการบังคับขู่เข็ญ การกระทำด้วยใจรักและปรารถนาดีโดยใช้ เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

กมล ภูประเสริฐ (๒๕๔๕ : ๖)^{๔๗} กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาทางวิชาการอย่างมีคุณภาพ ต้องมีกระบวนการ ระบุนิยาม ลำดับความสำคัญของปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดแนวทางเลือกของการแก้ปัญหา โดยอยู่บนพื้นฐาน ของความมีเหตุผล ใช้การตัดสินใจด้วยเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ในกระบวนการดังกล่าว จะต้องมีการ วางแผนในขั้นตอนต่าง ๆ มีการลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีระบบ เป็น กระบวนการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

สันติ บุญภิรมย์ (๒๕๕๒ : ๓๗)^{๔๘} กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการในเชิงพัฒนางาน วิชาการในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทสามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ด้วยความเอาใจใส่ดูแลของ ผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งหากจะมอบหมายให้คนใดคนหนึ่ง กระทำแทนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะบุคคลที่มอบหมายไปนั้นเขาไม่มีอำนาจโดยตรงในการให้ คุณหรือโทษแก่ผู้สอน โดยหลักการบริหารงานวิชาการในเชิงพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสนใจที่จะใช้ประกอบเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้มีความเจริญก้าวหน้า และทันสมัยต่อ การบริหารงานในสถานศึกษาของตนให้บรรลุความสำเร็จในด้านวิชาการต่อไป

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (๒๕๔๑:๘-๙)^{๔๙} หลักและกระบวนการบริหารวิชาการ ควรเน้น กระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งต้องอาศัยความช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันความร่วมมือ และความสามัคคี ดังนั้นกระบวนการบริหารงานวิชาการจึงควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

^{๔๗} กมล ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๕), ๒๕๔๔, หน้า ๖.

^{๔๘} สันติ บุญภิรมย์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๒), ๒๕๕๒, หน้า ๓๗.

^{๔๙} พิชัย เสงี่ยมจิตต์, การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา, (สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๑), ๒๕๔๒, หน้า ๘-๙.

๑. ร่วมทีมงาน
๒. ร่วมวางแผน
๓. ร่วมศึกษาข้อมูล
๔. ร่วมประชุมปรึกษาหารือ
๕. ร่วมวิเคราะห์
๖. ร่วมปฏิบัติการ
๗. ร่วมติดตามและประเมินผล
๘. ร่วมปรับปรุงและพัฒนา

สรุปได้ว่า การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องอาศัยกระบวนการเพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ให้ความสำคัญเจริญก้าวหน้าและทันสมัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

๑. ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

มีหน่วยงานและนักวิชาการเป็นจำนวนมาก ได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความไว้ทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งมีดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้ความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” หมายถึง “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน”^{๕๐}

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย อธิบายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การจัดการบริหารประเทศที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ ระดับ ซึ่งรวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วน

^{๕๐} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ, หน้า ๑๓-๑๔.

ภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Private Sector Organizations) องค์กรของเอกชน ชมรมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น^{๕๑}

ธีรยุทธ บุญมี ได้ให้ความหมายไว้ว่า “Good Governance” หมายความว่า ความคิด ธรรมนูญ เป็นการมอบอำนาจการเมือง การปกครองแบบใหม่ที่แข็งทื่อตายแล้ว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับ ภาคประชาชน และให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดของธรรมนูญ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการ ปกครองและบริหารประเทศโดยรัฐ ประชาชน เอกชน ซึ่งกระบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็น ธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี^{๕๒}

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม **ที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒** ได้ให้คำนิยามของคำว่าธรรมาภิบาลว่า หมายถึงการบริหารกิจการบ้านเมือง และ สังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความ เข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่ หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและมีส่วนร่วมอันเป็น คุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน^{๕๓}

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการ หรือแนวทางการบริหารจัดการกิจการ บ้านเมือง และสังคมที่ดี ด้วยการดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม และการรักษาผลประโยชน์ของกัน และกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั่วไป ที่ก่อให้เกิดระบบและการใช้ กฎหมายที่ยุติธรรม มีความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม สุจริตโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ใช้แนวทางประชาธิปไตยและเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งเมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้ สังคมมีความเข้มแข็ง และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๒. ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล เป็นระบบการบริหารที่เน้นเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของ องค์กรภาครัฐและเอกชน จึงมีความสำคัญ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อองค์กร ชุมชน

^{๕๑} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, **ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ**, หน้า ๔.

^{๕๒} ธีรยุทธ บุญมี, **สังคมเข้มแข็ง ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย**, หน้า ๒.

^{๕๓} สำนักนายกรัฐมนตรี. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๒), หน้า ๒๖.

สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ รวมทั้งการเมืองในทุกระดับด้วย หน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้รวม ๕ ยุทธศาสตร์ ซึ่งธรรมาภิบาลอยู่ในยุทธศาสตร์ข้อที่ ๕ คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน^{๕๔}

บุษบง ชัยเจริญวรรณ และบุญมี ลี ได้กล่าวว่า องค์การสหประชาชาติ (United Nations หรือ UN) ให้ความสำคัญกับ(good governance) เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ธรรมาภิบาล คือการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกันและมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้^{๕๕}

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล) กล่าวว่า “หลักธรรมาภิบาล” เป็นหลักธรรมคือหลักปฏิบัติใช้ประกอบการบริหารงานแบบบูรณาการทุกประเภทและทุกระดับของหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ชื่อว่า Chief Executive Officer (CEO) ให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง คือ ให้ได้ประสิทธิผลของงานและให้ได้รับความพึงพอใจของประชาชนทุกฝ่าย^{๕๖}

ไชยวัฒน์ คำชู ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาลที่ช่วยให้เราระบุลักษณะ และปรับพฤติกรรมต่างๆ ที่ถือว่าเป็นการจัดการบริหาร และการปกครองที่ไม่มีคุณภาพได้อย่างทันท่วงที เช่น ๑) ความล้มเหลวในเรื่องส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ๒) ความล้มเหลวของกรอบกฎหมายที่ขัดต่อหลักนิติธรรม ๓) มีการออกกฎหมาย หรือระเบียบมากเกินไป ๔) การตัดสินใจที่ขาดความโปร่งใส ๕) ขาดกฎกติกาการยาทา และการดำเนินนโยบายปราศจากพิจารณาที่ชัดเจนเป็นต้น^{๕๗}

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ว่า รัฐบาลได้

^{๕๔} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๔), หน้า ๒๕.

^{๕๕} บุษบง ชัยเจริญวรรณ และบุญมี ลี, **รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**, (กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๘.

^{๕๖} พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล), **หลักธรรมาภิบาล**, หน้า ๓๖.

^{๕๗} ไชยวัฒน์ คำชู, **ธรรมาภิบาล**, (กรุงเทพมหานคร: น้าฝน, ๒๕๔๕), หน้า ๓๘

กำหนดให้ใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์ ๑ ใน ๓ กลุ่มยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาประเทศและถือว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่นไปสู่เป้าหมายโดยกำหนดให้สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม^{๕๘}

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐(พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้รวม ๕ ยุทธศาสตร์ ซึ่งธรรมาภิบาลอยู่ในยุทธศาสตร์ข้อที่ ๕ คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน^{๕๙}

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการของการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญและคุณค่าของหลักธรรมาภิบาล จึงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยของรัฐไว้ ๕ หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าจากที่ได้กล่าวมาย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ธรรมาภิบาล มีความสำคัญ มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์มากในการบริหารจัดการในทุกองค์กร ให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบได้ เป็นวิธีการป้องกันไว้ก่อนด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้การบริหารเป็นที่ยอมรับของประชาชน และเป็นการลดการทุจริตความขัดแย้ง และลดหรือแก้ปัญหาที่เรื้อรังขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี^{๖๐}

๓. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีมีประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน สังคมและประเทศเป็นอย่างมาก หน่วยงานและนักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดย

^{๕๘} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

^{๕๙} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔, หน้า ๒๕.

^{๖๐} บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐.

United Nations Development Programme (UNDP) มี ๙ องค์ประกอบ ได้แก่^{๖๑}

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อมโดยผ่านสถาบันต่างๆที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution)

๒. กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมายโดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๓. ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงานกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาข้อมูลข่าวสารต่างๆในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆของภาครัฐต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

๕. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมเช่นการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพการมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมการมีระบบราชการที่สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมืองการมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

๖. ความเสมอภาค (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่างๆในสังคมเช่นโอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดีโดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

๗. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) กระบวนการและสถาบันต่างๆเช่นรัฐสามารถจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวมรวมถึงการทำงานที่รวดเร็วมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

^{๖๑} สุดจิต นิमितกุล, *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี*, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓-๒๔.

๘. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใดๆของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้นโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละเห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

๙. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปจิต นิमितกุล เห็นว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นไปทางด้านการบริหารการปกครองการพัฒนาและการกระจายอำนาจซึ่งมี ๑๑ องค์ประกอบ^{๖๒} คือ

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

๒. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

๓. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆต้องตรงกับข้อเท็จจริงของดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

๖. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

๗. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

^{๖๒} ปิติเทพ อยู่ยืนยง, **ธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓.

๘. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

๑๐. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

๑๑. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมโอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

ปิติเทพ อยู่ยืนยง กล่าวว่าหลักธรรมาภิบาล อาจแยกองค์ประกอบที่สำคัญ ได้ดังนี้^{๖๓}

๑. หลักความโปร่งใส (Transparency) กล่าวคือ ไม่ว่าจะกระทำการใด ๆ ในการบริหารจัดการองค์กรก็ต้องมีเหตุผลโปร่งใสในวิธีการ และสามารถตรวจสอบได้และมีองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อตรวจสอบการทำงาน โดยพร้อมถูกตรวจสอบไม่ว่าจะเป็นจากองค์กรภายในหรือองค์กรภายนอก

๒. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้กฎหมายต่าง ๆ อย่างเที่ยงตรง ยุติธรรมสามารถบังคับใช้กฎหมายกับทุกคนได้เสมอกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๓. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) กล่าวคือ ต้องมีการรับผิดชอบในการกระทำของตน ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนของงาน หรือองค์กรและต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด เพื่อบรรลุผลของงานและองค์กร

๔. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับส่วนในประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อจะได้ไม่เกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์

๕. หลักคุณธรรม (Moral) กล่าวคือ คนในองค์กรต้องมีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีและสำนึกในความดีงามที่จะทำงาน โดยถูกต้องและสุจริต

๖. หลักความคุ้มค่า โดยจะต้องถือประโยชน์สูงสุดแห่งองค์กรเป็นที่ตั้งในการบริหารและขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

๗. หลักการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนและบุคลากรในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยมุ่งผลแห่งความประสบความสำเร็จร่วมกัน

^{๖๓} ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ในการปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์. ๒๕๔๓), หน้า ๓-๑๒.

ชนะเลิศ ยูวบูรณ์ เห็นว่า องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติตามหลักการสำคัญ ๖ ประการ^{๖๔} คือ

๑. หลักนิติธรรมเป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

๒. หลักคุณธรรมเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ยึดมั่นคุณธรรมมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

๔. หลักความมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็นการได้สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์การแสดงประชามติ

๕. หลักความรับผิดชอบเป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่าเป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าครองสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ไชยวัฒน์ คำชู กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลมี ๕ ประการ คือ

๑. ภาระรับผิดชอบ เป็นความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่กระทำไว้นั้น
๒. ความโปร่งใส เป็นการเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้รับรู้นโยบายและตรวจสอบได้
๓. การปราบปรามการทุจริต และการประพฤติมิชอบ เป็นการใช้อำนาจที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตน และพรรคพวก

^{๖๔}ไชยวัฒน์ คำชู, ธรรมาภิบาล, หน้า ๔๕-๔๗.

๔. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีบทบาท และส่วนในการควบคุมการบริหารและการปกครองได้อย่างแท้จริง

๕. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็งเป็นการออกกฎหมายที่มีความชัดเจนเป็นเอกภาพ และมีระบบยุติธรรมที่โปร่งใส ส่งเสริมการพัฒนา การจัดการบริหาร และการปกครองที่ดี__

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ ว่าด้วยแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการ เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, ๒๕๕๕) ๑๐ ประการ ดังนี้^{๖๕}

๑. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการรวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็น มาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่เหมาะสมให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

๓. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถ ดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

๔. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

๕. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี

^{๖๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒, ๔, ๕, ๖.

โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

๖. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

๗. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุง กระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

๘. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๙. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย /หญิงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

๑๐. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการ เพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

สำหรับการปกครองหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองให้เกิดความผาสุกหรือเรียกตามภาษาร่วมสมัยว่าการบริหารจัดการที่ดีให้มีประสิทธิภาพให้เกิดประสิทธิผลหลักการนี้ทางตะวันตกใช้คำว่า Good Governance ซึ่ง UN ESCAP (สำนักงานคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกโครงการสหประชาชาติ) กล่าวไว้ ๘ ประการมีดังนี้

๑) การมีส่วนร่วม (Participation) ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยอิสระและเต็มใจ

๒) การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of law) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเสมอภาค และเป็นธรรมภายใต้กฎหมายเดียวกัน

๓) ความโปร่งใส (Transparency) มีการตรวจความถูกต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา

๔) ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงานกล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้นๆ

๕) ความสอดคล้อง (Consensus Oriented) กำหนดและสรุปความต้องการของบุคคลในสังคมโดยพยายามหาจุดสนใจและความสอดคล้องกันของสังคมด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้นเพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง

๖) ความเสมอภาค (Equity and Inclusiveness) ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐทางการบริหารด้านสวัสดิการสาธารณสุขปโภคและด้านอื่นๆ

๗) การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๘) การมีเหตุผล (Accountability) ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการทำงานของตนอย่างสมเหตุสมผลภายใต้กรอบกฎหมาย

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (๒๕๔๓) ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาลหรือการจัดการที่ดี โดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้^{๖๖}

๑. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะชนหมายถึงการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
๒. ความโปร่งใสหมายถึงสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้
๓. ความมั่นใจหมายถึงการมีหลักการที่แน่นอนเป็นธรรมที่ทำให้สาธารณชนมั่นใจ
๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ

มหาธีร์ โมฮัมหมัด (๒๕๔๘) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่าหมายถึงการใช้อำนาจทางการเมืองเศรษฐกิจและรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อการบริหารกิจกรรมต่างๆของชาติบ้านเมืองและหมายรวมถึงกระบวนการความสัมพันธ์และสถาบันต่างๆที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการบริหารจัดการกิจการต่างๆอันเกี่ยวข้องกับชีวิตประเทศซึ่งมีองค์ประกอบร่วมซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างหลักธรรมาภิบาล^{๖๗} ดังนี้

๑. การรับผิดชอบต่อ
๒. ความโปร่งใส

^{๖๖}ชัยอนันต์ สมุทรวานิช, ศ.ดร., **ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม**, (กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลาคมพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

^{๖๗}มหาธีร์ โมฮัมหมัด, (ความหมายของธรรมาภิบาล, ๒๕๔๘), หน้า ๒๘.

๓. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ

๔. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๕. กรอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (๒๕๔๒) ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ ระเบียบนี้มีผลบังคับกับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นมาโดยระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ ๖ หลัก ได้แก่หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักความมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าโดยมีสาระสำคัญดังนี้^{๖๘}

๑. หลักนิติธรรมได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

๒. หลักคุณธรรมได้แก่การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจย่นย่อตนมีระเบียบวินัยประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใสได้แก่การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

๔. หลักความมีส่วนร่วมได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็นการไต่สวนการพิจารณาพิจารณาการแสดงประชามติ

๕. หลักความรับผิดชอบได้แก่การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยินยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่าได้แก่การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

^{๖๘} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘ .

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (๒๕๔๓) จากรายงานผลการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ พบว่า องค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ดังนี้^{๖๙}

๑. หลักนิติธรรมประกอบด้วยกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆมีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วโปร่งใสและตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒. หลักความโปร่งใสประกอบด้วยการสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการจำนวนเรื่องกล่าวหาร้องเรียนหรือสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับส่วนราชการเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

๓. หลักความรับผิดชอบประกอบด้วยได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับบริการ และผู้เกี่ยวข้องการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติคุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณความถูกต้องครบถ้วนรวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๔. หลักความคุ้มค่าประกอบด้วยความพึงพอใจของผู้รับบริการความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

๕. หลักการมีส่วนร่วมประกอบด้วยความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบจำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องต่างๆรวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

๖. หลักคุณธรรมประกอบด้วยการร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้นมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดสังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

สุจิต นิमितกุล (๒๕๔๓) ได้กล่าวว่องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี ๑๑ องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมความยั่งยืนสิ่งที่ชอบธรรมความโปร่งใสความเป็นธรรมและความเสมอภาคความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ความ

^{๖๙} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, รายงานผลการประชุมประจำปี, (๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒), หน้า ๒.

เสมอภาคทางเพศความอดกลั้นอดทนหลักนิติธรรมความรับผิดชอบและการเป็นผู้กำกับดูแลเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นไปทางด้านบริหารการปกครองการพัฒนาและการกระจายอำนาจโดยมีความหมาย ดังนี้^{๗๐}

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานเพื่อสอดคล้องประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน

๒. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

๓. ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

๖. ความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

๗. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promotion of gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

๘. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) การยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙. การดำเนินการตามหลักธรรม (Operating by rule of law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

๑๐. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

^{๗๐} สุดจิต นิमितกุล, องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓-๑๔.

๑๑. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมโอบนงานบางอย่างไปให้องค์กร ท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (๒๕๔๒) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การจัดการบริหารประเทศที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับซึ่งรวมถึงการจัดการระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Private Sector Organizations) องค์กรของเอกชนชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคลเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น^{๗๑}

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (๒๕๔๒) ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. (๒๕๔๒) ได้ให้คำนิยามของคำว่าธรรมาภิบาลว่า หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน^{๗๒}

บุษบงชัย เจริญวัฒน์ (๒๕๔๖) ให้คำนิยามว่าธรรมาภิบาลทำหน้าที่เป็นกลไกเครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจสังคมและการเมืองโดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีความชอบธรรมของกฎหมายมีเสถียรภาพมีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน^{๗๓}

พระราชญาณวิสิฐ เสริมชัยมงคล (๒๕๔๘) ได้เขียนหนังสือ เรื่องหลัก ธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์มีใจความตอนหนึ่งว่าการปกครองการบริหารแบบบูรณาการ (Integration) ของ

^{๗๑} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, (ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

^{๗๒} สำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, พ.ศ. ๒๕๔๒, กรุงเทพมหานคร เล่ม ๑๖ ตอนที่ ๖๓, (ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒), หน้า ๘-๑๐.

^{๗๓} บุษบงชัย เจริญวัฒน์, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐.

หัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO – Chief Executive Officer) ขององค์กรต่างๆไม่ว่าจะเป็นองค์กรของทางราชการในส่วนกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องมีองค์ความรู้วิสาหกิจและองค์กรธุรกิจเอกชนที่ดี องค์กรทางศาสนาและองค์กรสาธารณะอื่นๆก็จะต้องให้บังเกิดผลสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงจะต้องมี หลักการบริหารที่เชื่อว่าการบริหารการปกครองที่ดี (Good Governance) นั้นประมวลรวมย่อลงใน “ หลักธรรมาภิบาล”^{๗๔}

ปัญญา ฉายะจินตาวงศ์และรัชณี ภูตระกูล (๒๕๔๙) ได้เขียนหนังสือเรื่อง ธรรมาภิบาลกับสังคมไทยมีใจความตอนหนึ่งว่าธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาของประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคมคือภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมและให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคมการเมืองอย่างสมดุลส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืนและมีเสถียรภาพ^{๗๕}

สุทธิพร บุญส่ง (๒๕๕๐) ได้ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่าหมายถึงการจัดการบริหารประเทศที่ดีในทุกๆด้านและทุกระดับซึ่งรวมถึงการจัดการระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาลองค์กรเอกชนชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆนิติบุคคลภาคเอกชนและภาคประชาชนมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ^{๗๖}

จากความหมายบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสรุปได้ว่าการจัดการบริหารประเทศที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับซึ่งรวมถึงการจัดการระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Private Sector Organizations) องค์กรของเอกชนชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคลเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ต้องยึดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน และมีการปกครองการบริหารแบบบูรณาการ

^{๗๔}พระราชญาณวิสิฐ เสริมชัยขยมงคล, **หลักธรรมาภิบาล**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์, ๒๕๔๘).

^{๗๕}ปัญญา ฉายะจินตาวงศ์และรัชณี ภูตระกูล, **ธรรมาภิบาล (Good Governance)** กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^{๗๖}สุทธิพร บุญส่ง, **คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๒**, (กรุงเทพมหานคร: ทริบเพิ้ลกรุ๊ป, ๒๕๕๐), หน้า ๗๗.

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

๑. แนวคิดและองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในภาครัฐ

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในภาครัฐโดยส่วนใหญ่เน้นมุมมองในเชิงรัฐศาสตร์หรือการปกครองโดยมุ่งให้หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักโดยกระบวนการในการบริหารจัดการสอดคล้องกับธรรมาภิบาลโดยสามารถสรุปรวบรวมแนวคิดของภาครัฐมี ดังนี้^{๕๗}

๑) แนวคิดที่ ๑ ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ๔ ประการ

- (๑) การทำงานอย่างมีหลักการและความรับผิดชอบตรวจสอบได้
- (๒) การทำงานที่มีความยุติธรรมมีจริยธรรมและมีประสิทธิภาพ
- (๓) การทำงานที่ให้ประชาชนชุมชนมีส่วนร่วมหรือตระหนักในอำนาจในตัวเองให้อำนาจเป็นธรรม

- (๔) มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

๒) แนวคิดที่ ๒ ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ๕ ประการ

- (๑) มีความสุจริตความถูกต้องความเป็นธรรม
- (๒) มีความเปิดเผยความโปร่งใส
- (๓) มีความยุติธรรมทัดเทียมเสมอภาคสังคมมีส่วนร่วมทุกกรณี
- (๔) ความรับผิดชอบต่อผลการกระทำด้วยตนเองหรือกลไกที่ตีมาตรวจสอบให้

รับผิดชอบ

- (๕) มีความเข้มแข็งทางสติปัญญาสามารถเรียนรู้และปรับตัวเองได้เนื่องจาก

สิ่งต่างๆมีความสลับซับซ้อนมีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

๓) แนวคิดที่ ๓ ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ๖ ประการ

- (๑) การมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลกระทบ
- (๒) ความโปร่งใสเปิดเผยตรวจสอบได้รับรู้ได้ในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ
- (๓) มีความรับผิดชอบชัดเจนสามารถรับผิดชอบการกระทำนั้น
- (๔) มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจและเปิดเผย
- (๕) มีความชัดเจนในกฎเกณฑ์การตัดสินใจจากกฎเกณฑ์ต้องมีความยุติธรรม

ชัดเจนอธิบายได้ด้วยหลักความจริง

- (๖) มีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลในการดำเนินการและปฏิบัติงาน

๔) แนวคิดที่ ๔ ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ๓ ประการ

^{๕๗} สมถวิล บุรีกุลและคณะ, โครงการขยายผลเพื่อนาตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีระดับองค์กรไปสู่ภาคปฏิบัติ, (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), หน้า ๘.

- ปฏิบัติ
- (๑) มีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะได้รับรู้รับทราบด้วยการ
 - (๒) มีการทำประชาพิจารณ์ตอบข้อซักถามสาธารณะเป็นครั้งคราว
 - (๓) มีการกระจายอำนาจการบริหารจากผู้บริหารสู่ชุมชนในการดูแลการบริหาร
- ทรัพย์สิน

๒. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบธรรมาภิบาลในภาคเอกชนและนักวิชาการ

เป็นมุมมองที่เน้นการบริหารกิจการในองค์การเอกชนหรือบริษัทต่างๆ ซึ่งเน้นที่การแสวงหากำไรเป็นสำคัญมีแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบดังนี้

๑) แนวคิดที่ ๑ ธรรมาภิบาลของภาคเอกชนมีองค์ประกอบดังนี้

- (๑) มีความเสมอภาคทั้งในด้านกฎหมายและโอกาส
- (๒) มีการเคารพสิทธิเสรีภาพหน้าที่ซึ่งกันและกันระหว่างรัฐและสมาชิกของสังคม
- (๓) มีความโปร่งใสทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคสังคม
- (๔) คนส่วนใหญ่ในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการสังคม
- (๕) เป็นสังคมที่เคารพกฎหมาย

๒) แนวคิดที่ ๒ คือ แนวคิดของอานันท์ ปันยารชุน (๒๕๔๒: ๑๑) องค์ประกอบของธรรมาภิบาลจำเป็นจะต้องมีองค์ประกอบ^{๗๘} ๕ คือ

- (๑) ความรับผิดชอบและมีเหตุผลที่อธิบายได้
- (๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน
- (๓) การมีความคาดการณ์ได้
- (๔) การมีความโปร่งใส
- (๕) การมีความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้ง ๔

สำหรับการปกครองหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองให้เกิดความผาสุกหรือเรียกตามภาษาร่วมสมัยว่าการบริหารจัดการที่ดีให้มีประสิทธิภาพให้เกิดประสิทธิผลหลักการนี้ทางตะวันตกใช้คำว่า Good Governance ซึ่ง UN ESCAP (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกโครงการสหประชาชาติ) กล่าวว่า ๘ ประการมีดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วม (Participation) ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยอิสระและเต็มใจ
- ๒) การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of law) ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมภายใต้กฎหมายเดียวกัน

^{๗๘} อานันท์ ปันยารชุน, ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

๓) ความโปร่งใส (Transparency) มีการตรวจความถูกต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา

๔) ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงานกล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้นๆ

๕) ความสอดคล้อง (Consensus Oriented) กำหนดและสรุปความต้องการของบุคคลในสังคมโดยพยายามหาจุดสนใจและความสอดคล้องกันของสังคมด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้นเพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง

๖) ความเสมอภาค (Equity and Inclusiveness) ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐทางการบริหารด้านสวัสดิการสาธารณสุขปโภคและด้านอื่นๆ

๗) การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๘) การมีเหตุผล (Accountability) ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการทำงานของตนอย่างสมเหตุสมผลภายใต้กรอบกฎหมาย

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (๒๕๔๓) ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาลหรือการจัดการที่ดี โดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้^{๗๙}

๑. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะชนหมายถึงการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
๒. ความโปร่งใสหมายถึงสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้
๓. ความมั่นใจหมายถึงการมีหลักการที่แน่นอนเป็นธรรมที่ทำให้สาธารณชนมั่นใจ
๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ

มหาธีร์ โมฮัมหมัด (๒๕๔๘) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่าหมายถึงการใช้อำนาจทางการเมืองเศรษฐกิจและรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อการบริหารกิจกรรมต่างๆของชาติบ้านเมืองและหมายรวมถึงกระบวนการความสัมพันธ์และสถาบันต่างๆที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการบริหารจัดการกิจการต่างๆอันเกี่ยวข้องกับชีวิตประเทศซึ่งมีองค์ประกอบร่วมซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างหลักธรรมาภิบาล^{๘๐} ดังนี้

๑. การรับผิดชอบต่อ
๒. ความโปร่งใส

^{๗๙}ชัยอนันต์ สมุทรวานิช, ศ.ดร., **ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม**, (กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลาคมพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

^{๘๐}มหาธีร์ โมฮัมหมัด, (ความหมายของธรรมาภิบาล, ๒๕๔๘), หน้า ๒๘.

๓. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ

๔. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๕. กรอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (๒๕๔๒) ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ ระเบียบนี้มีผลบังคับกับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นมาโดยระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ ๖ หลัก ได้แก่หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักความมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าโดยมีสาระสำคัญดังนี้^{๘๑}

๑. หลักนิติธรรมได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

๒. หลักคุณธรรมได้แก่การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจยืนหยัดมีระเบียบวินัยประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใสได้แก่การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

๔. หลักความมีส่วนร่วมได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็นการไต่สวนการพิจารณาพิจารณาการแสดงประชามติ

๕. หลักความรับผิดชอบได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยินยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่าได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

^{๘๑} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘ .

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (๒๕๔๓) จากรายงานผลการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ พบว่า องค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ดังนี้^{๔๒}

๑. หลักนิติธรรมประกอบด้วยกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆมีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วโปร่งใสและตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒. หลักความโปร่งใสประกอบด้วยการสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการจำนวนเรื่องกล่าวหาหรือร้องเรียนหรือสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับส่วนราชการเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

๓. หลักความรับผิดชอบประกอบด้วยได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติคุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณความถูกต้องครบถ้วนรวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๔. หลักความคุ้มค่าประกอบด้วยความพึงพอใจของผู้รับบริการความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

๕. หลักการมีส่วนร่วมประกอบด้วยความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบจำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องต่างๆรวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

๖. หลักคุณธรรมประกอบด้วยการร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้นมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดสังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

สรุปจิต นิमितกุล (๒๕๔๓) ได้กล่าวว่างค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี ๑๑ องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมความยั่งยืนสิ่งที่ชอบธรรมความโปร่งใสความเป็นธรรมและความเสมอภาคความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ความ

^{๔๒} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, รายงานผลการประชุมประจำปี, (๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒), หน้า ๒.

เสมอภาคทางเพศความอดกลั้นอดทนหลักนิติธรรมความรับผิดชอบและการเป็นผู้กำกับดูแลเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นไปทางด้านบริหารการปกครองการพัฒนาและการกระจายอำนาจโดยมีความหมาย ดังนี้^{๘๓}

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานเพื่อสอดคล้องประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน

๒. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

๓. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

๖. ความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

๗. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promotion of gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

๘. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙. การดำเนินการตามหลักธรรม (Operating by rule of law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

^{๘๓} สุตจิต นิमितกุล, องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓-๑๔.

๑๐. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

๑๑. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมโอนงานบางอย่างไปให้องค์การท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ (๒๕๔๘) ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐเมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการจัดงานครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันบางกรณีเป็นเรื่องเดียวกันจริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรมการใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐภาคเอกชนผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะทำสิ่งที่ดีไปใช้ และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไปสิ่งเหล่านี้^{๘๔} คือ

๑. ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมของการบริหารภาครัฐและของผู้บริหารความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึงการประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

๒. กฎหมายเป็นที่ยอมรับกันว่ากฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพกฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติชอบไว้เท่านั้นแต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

๓. ความเป็นธรรมบอกยากกว่าคืออะไรบ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหารก็ไม่น่าจะถูกนักเพราะผู้บริหารลำเอียงถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่าเป็นธรรม

๔. ประสิทธิภาพเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกับเรื่องนี้คือในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรมกรณีจริยธรรมมีความสำคัญมากเราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ความโปร่งใสหรือความเป็นธรรม

๕. ความโปร่งใสเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกันปัจจุบันมีการเรียกร้องหาความโปร่งใสมากเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารบัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

^{๘๔} พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์., จริยธรรมการบริหารภาครัฐ, มติชน, ๒๕๔๘, หน้า ๒.

๖. ความมั่นคงของรัฐเราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ ผลประโยชน์ของรัฐความมั่นคงของรัฐคือประโยชน์ของรัฐอย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงหาความสมดุลให้ได้

๗. ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าความร่ำรวยสร้างชื่อเสียงเกียรติยศและฐานะ ได้จึงคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรมสิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีในตำราคือ ความรักมีค่ากล่าวกันว่าความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นปรารถนาเป็นความห่วงหาอาทรใครก็ตาม ที่มีความรักย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุขมีความสุขมีความสุขมีความสุข

สมคิด บางโม (๒๕๔๙: ๑๐๕) เห็นว่าธรรมาภิบาลหมายถึงการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมีคุณธรรมมุ่งให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีมีความสุขและบ้านเมืองประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน (ธุรกิจ) และภาคประชาสังคม (ประชาชนทั่วไป) นั่นคือให้ทุกภาคส่วนของบ้านเมืองได้รับความสุข^{๘๕}

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการศึกษากิจการบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะช่วยให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีตามโครงการและกิจกรรมต่างๆตลอดจนช่วยในการพัฒนาปรับปรุงงานที่กำลังดำเนินการหรือวางแผนการดำเนินงานในอนาคตโดยเน้นผลการปรับปรุงการบริหารงานให้สอดคล้อง กับหลักธรรมาภิบาลดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๕ มาใช้ในการศึกษาวิจัยการบริหารงานในสถานศึกษาทั้ง ๑๐ ประการ คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ^{๘๖}

แนวคิดเรื่อง “Governance” ได้ปรากฏมาตั้งแต่อารยธรรมการปกครองของกรีกสมัยโบราณมาจากศัพท์ของคำว่า “Kubernan” ที่บัญญัติโดยปราชญ์ที่ชื่อ Plato ซึ่งก็คือระบบการปกครอง (System of Governing) คำว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making of Steering” การกำหนดหรือถือทางเสือในการปกครองแต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึงรัฐบาล (Government) ในเชิงนามธรรม (Act of Governing หรือ Manner of Governing) ซึ่งก็คือการจัดการปกครอง

สรุปปัจจุบันทั้งในด้านการศึกษาและวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า Governance หรือการจัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญของการบริหารภาครัฐซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐกรอบแนวคิด Governance

^{๘๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒.

^{๘๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ,๔,๕,๖,๑๓.

เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทางสังคมที่เกิดการรวมตัวกัน โดยสมัครใจและความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาสังคม

๒.๔ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

๑. การบริหารสถานศึกษา

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงานการบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้าการบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการนักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การโดยย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหารนักวิชาการและนักศึกษามากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

สมยศ นาวิการ (๒๕๔๔)^{๘๗} ได้ศึกษาความหมายและแนวคิดในการบริหารของนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ลูเธอร์กูลิก (Luther Gulick) อ้างถึงในสมยศนาวิการได้ให้ทัศนะว่าการบริหารเป็นศาสตร์สาขาวิชาการบริหารย่อมจะให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะและช่วยให้พวกเขาคาดคะเนถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพวกเขาได้

สิริภพ เหล่าลาภะ (๒๕๔๕)^{๘๘} ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่าบริหารมาจากภาษาบาลีว่าปริหารมาจากศัพท์ว่าปริแปลวาร์อบและหรรธาตุในความนำไปดั่งนั้นคำว่าบริหารจึงแปลว่านำไปโดยรอบอีกสำนวนหนึ่งคำว่าบริหารแปลว่าอ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนีดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปญฺหปริหริตฺสมตฺโถ” แปลว่าผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนีหลีกหนีหลบซึ่งปัญหาหรือแปลว่าผู้สามารถบริหารปัญหาและนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่าบริหารแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครองดำเนินการอำนวยการจัดการจัดให้วางส่งเสริมและบำรุง

^{๘๗} สมยศ นาวิการ, **พฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

^{๘๘} สิริภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

เฮอริเบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A. Simon) อ้างถึงในเดมคัสดี ทองอินทร์ กล่าวว่า การบริหารหมายถึงศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จโดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติแต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก^{๘๙}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูรธมมจิตโต, ๒๕๔๙) กล่าวถึงการบริหารเป็นวิธีการทำให้ งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของ ผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี ๕ ประการตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้^{๙๐}

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อ ความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคตผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการ ตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแลควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานภายใน องค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

พระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี ๒๕๕๐) กล่าวว่าผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการ บริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้องธรรมชาติสำหรับผู้บริหารงานคือจะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและ สามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้อง ทำตามความชำนาญของแต่ละคนและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของ ตนเองดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร^{๙๑}

^{๘๙} Simon, Herbert.a. **Public Administration**, (New York: Alfred A Kuopf, 1996), p 3.

^{๙๐} พระธรรมโกศาจารย์ ประยูรธมมจิตโต, **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

^{๙๑} พระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี, **คนสำราญงานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด), หน้า ๒๕-๓๒.

วากเนอร์ และโฮลเลนเบค (Wagner & Hollenbeck,) ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่าเป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การการดำเนินงานและการควบคุมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย^{๙๒}

โฮล. (Holt,๑๙๙๓) กล่าวว่าการบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผนการจัดองค์การการเป็นผู้นำและการควบคุม^{๙๓}

คุนส์ และไวไฮริช (Koontz & Weirich, ๑๙๙๑) กล่าวว่าการบริหารหมายถึงกระบวนการออกแบบและการดำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของผู้ร่วมงานกลุ่มบุคคลที่จะร่วมมือกันทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ^{๙๔}

จากความหมายของการบริหารดังกล่าวมาทั้งหมดแล้วนี้สรุปได้ว่าการบริหารหมายถึงกระบวนการในการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและสมาชิกในองค์การโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารอย่างมากเพราะสถานศึกษาเป็นระบบของระบบการศึกษาและระบบสังคมผู้บริหารสถานศึกษาหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนซึ่งจะประกอบด้วยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ยากลำบากเป็นงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถของบุคคลผู้ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรู้ต้องตระหนักและมีความรู้ความสามารถอย่างดีในบทบาทภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งนี้ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องเข้าใจพลังทางสังคมต่างๆที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอีกด้วยความพยายามที่จะรวบรวมเอาความคิดเห็นข้อเสนอแนะและมโนทัศน์ในเรื่องบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาสรุปได้เป็นบทบาทหลัก ๖ ประการ ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ดังนี้^{๙๕}

๑. เป็นผู้จัดการของโรงเรียน

๒. เป็นผู้นำทางการสอน

^{๙๒}Wagner, J.A., & Hollenbeck,J.R. *Management of organization behavior*, (New Jersey: Prentice – Hall, 1995), p. 74.

^{๙๓}Holt,D.H. *Management printciples and practices*, (New Jersey: Prentice – Hall, 1993), p. 3.

^{๙๔}Harold Koontz & Heinz Weirich, *Ninth Edition Management*, (New York: McGrew Hillbook, 1991), p. 4.

^{๙๕}สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, *เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

๓. เป็นผู้มีวินัยที่ผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียนจะถือเอาเป็นแบบอย่างได้
๔. เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันพึงประสงค์ในโรงเรียน
๕. เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
๖. เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งต่างๆ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ๑๒ ประการ ดังนี้

๑. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
๒. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากรผู้เรียนและชุมชน

๓. มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
๔. พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- ๕) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
๖. ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร
๗. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
๘. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
๙. ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
๑๐. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
๑๑. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
๑๒. สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

ส่วนเคนซีวิช (Kenzevich) อ้างถึงในศิรินารถนันท์วัฒนภิรมย์กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่ผู้อำนวยการอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่มีบทบาทสำคัญถึง ๑๗ บทบาท ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ดังนี้^{๙๖}

๑. เป็นผู้กำหนดทิศทาง (direction Setting) หมายถึงผู้บริหารต้องเป็นผู้กำหนดวางแผนนโยบายและทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
๒. ความเป็นผู้นำหรือกระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึงผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสถานศึกษาและเป็นผู้โน้มน้าวให้บุคลากรที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชามีแนวโน้มตามได้

^{๙๖}ศิรินารถ นันท์วัฒนภิรมย์, บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐), หน้า ๕.

๓. เป็นนักวางแผน (Planner) หมายถึงผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่รู้จักการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวซึ่งแล้วแต่กิจการด้านต่างๆว่าควรวางแผนอย่างไรและต้องร่วมมือกับบุคลากรทุกฝ่ายภายในสถานศึกษานั้นๆได้เป็นอย่างดี

๔. เป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารและตัดสินใจในการทำกิจการงานต่างๆในสถานศึกษา

๕. เป็นนักจัดองค์การ (Organizer) ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดโครงสร้างบริหารงานต่างๆ ในสถานศึกษา

๖. เป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำและรู้จักการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆเกี่ยวกับการศึกษาสถานศึกษาให้ดีขึ้นและรู้จักโน้มน้าวจิตใจของบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ตั้นนั้นด้วย

๗. เป็นผู้ประสานงาน (Co - Ordinator) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ประสานงานที่ดีทั้งภายในสถานศึกษาของตนเองและประสานงานต่างๆกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆด้วย

๘. เป็นผู้สื่อสาร (Communication) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่บุคลากรทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาสามารถที่จะติดต่อสื่อสารได้โดยไม่แบ่งระดับหรือชนชั้น

๙. เป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) ผู้บริหารต้องเป็นผู้คอยแก้ปัญหาเมื่อบุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้งหรือต่างสถาบันที่เกิดความขัดแย้งกัน

๑๐. เป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Manager) ผู้บริหารจะต้องรู้จักและคอยแก้ปัญหาต่างๆอย่างเป็นธรรมเมื่อเกิดการขัดแย้งไม่ว่าทั้งภายในสถานศึกษาของตนหรือต่างสถานศึกษาก็ตาม

๑๑. เป็นผู้จัดระบบงาน (Systems Manager) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในการจัดระบบงานและรู้จักพัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

๑๒. เป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางด้านวิชาการโดยเฉพาะการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรหรือวิชาชีพต่างๆที่จะทำการเรียนการสอนที่ทางหน่วยงานกำหนดขึ้นมาใหม่เป็นอย่างดีและจะต้องเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนและบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา

๑๓. เป็นผู้บริหารบุคคล (Personal Manager) ผู้บริหารจะต้องรู้จักเลือกสรรหาบุคลากรให้เหมาะสมกับงานรู้จักรักษาและพัฒนาบุคลากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์และทำให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงรู้จักเทคนิควิธีการใช้ที่ดี

๑๔. เป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) ผู้บริหารต้องรู้จักนำทรัพยากรทั้งทรัพย์สินสิ่งของบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และทำให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงและรู้จักใช้เทคนิควิธีการใช้ที่ดี

๑๕. เป็นผู้ประเมิน (Appraiser) ผู้บริหารต้องมีการประเมินผลของการดำเนินงานต่างๆที่ได้กระทำไปแล้วเพื่อจะรู้ว่าสิ่งที่ดำเนินไปแล้วนั้นดีหรือไม่จะได้ดำเนินการต่อไปถ้าเกิดผลดีและเปลี่ยนแปลงวิธีการถ้าการดำเนินการนั้นผิดพลาด

๑๖. เป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางด้านการจัดงานและพิธีต่างๆทั้งในสถานศึกษาของตนเองและนอกสถานศึกษาเมื่อได้รับเชิญมาเป็นพิธีกร

๑๗. เป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำและมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกรู้จักการประชาสัมพันธ์การติดต่อประสานงานและรู้จักการให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการ

จากบทบาทภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวพอสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความพยายามที่จะทำให้ตนมีสมรรถนะในแต่ละบทบาทอย่างแท้จริงเพื่อจะได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างมีผลดีในสถานการณ์ต่างๆ

๒.๕ บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑-๖ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๓๐๐ คนลงมา และเป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๕ / ๓๐ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลวัดไทร อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ Email: dannydragon๙๙@gmail.com^{๙๗}

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความร่วมมือของเครือข่ายและชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

๑. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีความเข้มแข็งด้วยระบบคุณภาพ

๒. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะเทียบเคียงมาตรฐานสากล

๓. ส่งเสริม และสนับสนุน การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้จัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ

^{๙๗} สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒, (<http://www.secondary42.obec.go.th/>), ๒๕๖๐).

๔. ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตาม ให้สถานศึกษาน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดการศึกษา

ค่านิยม

เป็นองค์กรขยัน บริการเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม เลิศล้ำที่ผลงาน บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์

๑. โรงเรียนมัธยมศึกษามีความเข้มแข็งด้วยระบบคุณภาพ
๒. นักเรียนมีคุณลักษณะที่ียบเคียงมาตรฐานสากล
๓. ครู และบุคลากรทางการศึกษา จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (Raising the bar)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๒ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความสำนึกในความเป็นไทย และวิถีชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Moral and Ethics)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๓ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาส ในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (Filling the gap)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ให้สามารถ จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Teacher Enhancement)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๕ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจาย อำนาจทางการศึกษา หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา (Good Governance)

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยในประเทศ

ทวีศักดิ์ บังคม^{๙๘} ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑ โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑ ได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดอย่างชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง แนวทางแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรจัดอบรมครูให้มีความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้อง จัดอบรมให้ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ สนับสนุนการไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ จัดให้มีการให้ความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

พิเชษฐ ส่งสุข^{๙๙} ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากครูมีภาระงานมากต้องทำให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในบางโรงเรียนมีครูจำนวนจำกัด ส่งผลให้การจัดทำหลักสูตรขาดความชัดเจน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ เนื่องจากโรงเรียนขาดการวางแผนการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา และการจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

วาสนา สีสุน^{๑๐๐} ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรควรจัดอบรมส่งเสริมครูผู้สอนในการวิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้อง ด้านการจัดการเรียนการสอน ควร

^{๙๘} ทวีศักดิ์ บังคม, ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๐), หน้า ๕๐.

^{๙๙} พิเชษฐ ส่งสุข, ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๑), หน้า ๖๐.

^{๑๐๐} วาสนา สีสุน, การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

จัดอบรมส่งเสริมครูผู้สอนถึงเทคนิควิธีการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดผลที่ได้มาตรฐานด้านการนิเทศภายใน ควรให้ครูผู้สอนวางแผนการนิเทศร่วมกัน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ชฎาภรณ์ สนิมคล้า^{๑๐๑} ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒ ภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้กับผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน เชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ในท้องถิ่นมาทำการสอน ควรมีการวางแผนในเรื่องการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ปฏิบัติโดยพร้อมเพรียงเป็นแนวทางเดียวกัน

เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ^{๑๐๒} ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดาพะยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒ ปัญหาการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง โรงเรียนควรจัดอบรมครูในโรงเรียน ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันคิดวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน จัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูแนะแนวการศึกษาให้กับนักเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้าศึกษาหาความรู้

พระมหาลำพึง ธีรปัญญา^{๑๐๓} ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

๑. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒ เพศหญิงจำนวน ๓๓ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ คนมี

^{๑๐๑}ชฎาภรณ์ สนิมคล้า, ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๑), หน้า ๖๘.

^{๑๐๒}เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ, ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดาพะยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๓), หน้า ๕๙.

^{๑๐๓}พระมหาลำพึง ธีรปัญญา (เพ็ญญ์), การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ.

โดยส่วนมากมีอายุตั้งแต่ ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒ มีตำแหน่งฝ่ายวิชาการ จำนวน ๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐ ประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๑ - ๑๕ ปี จำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๑ และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒

๒. บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาล ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์ สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังมีรายละเอียดแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้บริหาร รองผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม พบว่า บุคลากรของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทุกด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๒) เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเรื่องการออกกฎ บัญญัติ จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ เปิดโอกาส ให้คณะครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การบริหารงานของโรงเรียนมีความชัดเจน อยู่ โรงเรียนมีการปรับปรุง กฎระเบียบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๔) เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเรื่อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า การบริหารงานกิจกรรมต่างๆ มีการสรุปเปิดเผย เปิดโอกาสให้ติดตาม ตรวจสอบแผนงาน ตรงไปตรงมา พร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลาข้อมูลข่าวสารถูกต้องตรงกับความเป็นจริง อยู่ในระดับมากข้อ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒) เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรของโรงเรียนมีอิสระในความคิด และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบ ต่อโรงเรียนโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงานเปิด

โอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมทางด้านการกุศลของโรงเรียนฯ หรือข้ออื่นๆ ที่เหลือ บุคลากรมีการบริหารงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า นาโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่แถลงไว้ไปดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม ความเอาใจใส่ต่อปัญหาของคณะครูและนักเรียน การให้บริการต่างๆ ของโรงเรียนให้ด้วยความรับผิดชอบ คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม และโรงเรียนมีการรณรงค์ให้ครูผู้สอนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือ บุคลากรมีการบริหารงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ การทดสอบสมมติฐานโดยความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตาม เพศ, อายุ, ตำแหน่ง, ประสบการณ์ทำงาน, ระดับการศึกษา ตามสมมติฐานที่ ๑-๕ ดังนี้

เพศ พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันทุกด้านจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตำแหน่ง พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประสบการณ์การทำงาน บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันการอภิปรายผลตามสมมติฐาน พบว่า บุคลากรของโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธตามสมมติฐานที่ตั้งไว้การวิจัย

๔. ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์

หลักนิติธรรม ผู้บริหารไม่ควรเลือกใช้งาน เลือกปฏิบัติในแต่ละบุคคล ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยหลักเหตุผล ไม่ควรบริหารงานด้วยอารมณ์เท่านั้น ควรมีมาตรฐานเดียวกันไม่มีเส้นสาย มีความยุติธรรม ควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ให้ทันสมัย ควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ไม่ควรรวมศูนย์อำนาจอยู่เพียงแค่ผู้บริหารเพียงคนเดียว

หลักคุณธรรม ควรยกเลิกระบบอุปถัมภ์ และพิจารณาตามผลงานและความสามารถ ควรเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานด้วยความทุ่มเท และเสียสละ ควรให้ความเสมอภาคแก่ข้าราชการทุกคน ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอการทำงานควรมีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน

หลักความโปร่งใส ควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี ควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ควรมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ทุกหน่วยงาน

หลักมีส่วนร่วม ควรให้บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในการเลื่อนตำแหน่งกับผู้บังคับบัญชา บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นแต่ไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร ควรให้บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป

หลักความรับผิดชอบ ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน ควรช่วยกันรับผิดชอบทรัพย์สินของหน่วยงาน เสมือนทรัพย์สินของตัวเอง ควรมีการรับผิดชอบเฉพาะงานที่ตนเองทำไม่ควรก้าวก่ายงานของผู้อื่น บุคลากรทุกคนควรมีความ

รับผิดชอบในการทำงาน เช่น การตรงต่อเวลา การตัดสินใจที่ถูกต้อง เป็นต้น เมื่อการทำงานเกิดปัญหาขึ้นควรมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานหรือลูกจ้าง

หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาลอยู่เสมอ การปฏิบัติงานควรยึดหลักความไม่ประมาทเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ควรนำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน^{๑๐๔}

พระมหาจีระศักดิ์ จิรสกุโก (ศรีปราบ) ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

๑. จากข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔ ส่วนมากครูมีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕ รองลงมามีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ และมีอายุระหว่าง ๒๕-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ส่วนระดับการศึกษา ครูส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐ และสำหรับประสบการณ์สอน ครูส่วนมากมีประสบการณ์สอนมากกว่า ๒๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ รองลงมาครูมีประสบการณ์สอนระหว่าง ๑๖-๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑ มีประสบการณ์สอนระหว่าง ๖-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ และมีประสบการณ์สอนระหว่าง ๑-๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙.๑

๒. ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

๑. ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ๓ ข้อแรก คือ ผู้บริหารแต่งตั้งหรือบรรจุครูอย่างยุติธรรม, ผู้บริหารตัดสินใจตามมติของที่ประชุมเป็นหลัก และผู้บริหารบริหารงานเป็นที่ยอมรับ

๒. ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมี ๓ ข้อแรก คือ ผู้บริหารส่งเสริมโครงการคุณธรรมจริยธรรม, ผู้บริหารยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ และผู้บริหารเป็นกัลยาณมิตรที่ดี

^{๑๐๔} พระมหาลำพึง ธีรปญโญ (เพ็ญภู), การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๘๗-๙๐.

๓. ด้านหลักความโปร่งใสในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมี ๓ ข้อแรก คือ ผู้บริหารซื้อตรงต่อหน้าที่การงาน, ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ และผู้บริหารจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใส

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมี ๓ ข้อแรก คือ ผู้บริหารร่วมมือกับวัดและชุมชนในการจัดการศึกษา, ผู้บริหารให้ร่วมกันประเมินผลงานของโรงเรียน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ร่วมกันวางแผนพัฒนาโรงเรียน

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมี ๓ ข้อแรก คือ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ, ผู้บริหารคำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ และผู้บริหารมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมี ๓ ข้อแรก คือ ผู้บริหารรณรงค์ให้มีการประหยัดเรื่องสาธารณูปการในโรงเรียน, ผู้บริหารนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน และผู้บริหารดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนเป็นอย่างดีและข้อที่ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางต่ำสุด คือ ผู้บริหารใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ซื้ออย่างคุ้มค่า

๓. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของครู

๑. ครูมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. ครูมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ครูมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันเฉพาะด้านหลักการมีส่วนร่วมจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

๔. ครูมีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ครูได้เสนอแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านไว้ ดังนี้

๑. ด้านหลักนิติธรรม ครูให้ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารควรพิจารณาความดีความชอบของครูอย่างเสมอภาคและยุติธรรม, ผู้บริหารควรประพฤติตนอยู่ใน

ระเบียบวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา และผู้บริหารควรกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและชัดเจน

๒. ด้านหลักคุณธรรม ครูให้ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารควร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต, ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีหลักธรรมประจำใจ และผู้บริหารควรเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อครูและนักเรียน

๓. ด้านหลักความโปร่งใส ครูให้ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหาร ควรมีกฎเกณฑ์ในการบริหารงานที่สามารถตรวจสอบได้, ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการเบิก จ่ายเงินให้ถูกต้องตามระเบียบของราชการ และผู้บริหารควรใช้จ่ายเงินของโรงเรียนให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษา

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ครูให้ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ผู้บริหาร ควรสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนในกิจกรรมทุกอย่าง, ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู ทำงานร่วมกันเป็นทีม และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ ครูให้ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ผู้บริหาร ควรรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ, ผู้บริหารควรแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน อย่างทันท่วงที และผู้บริหารควรมีเมตตากรุณาที่จะช่วยเหลือครูและนักเรียนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า ครูให้ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารควร เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆได้ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด, ผู้บริหารควรใช้ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า และผู้บริหารควรมอบหมายหน้าที่ต่อบุคลากรตามความรู้ ความสามารถ^{๑๐๕}

ไพศาล ตั้งสมบูรณ์^{๑๐๖} ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความร่วมมือ และหลักความโปร่งใสตามลำดับ ๒) ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูมีความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

^{๑๐๕}พระมหาจีระศักดิ์ จิรสโก (ศรีปราบ), การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๐-๑๐๓.

^{๑๐๖}ไพศาล ตั้งสมบูรณ์, การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘), หน้า ๘๗-๘๘.

โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความร่วมมือ หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ ๓) ความแตกต่างของการปฏิบัติงานจริงและความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน โดยที่ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติจริงน้อยกว่าความคาดหวังทุกด้านโดยมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการใช้หลักความโปร่งใสอยู่ในระดับสุดท้าย

รอง ปัญสังกา^{๑๐๗} ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานีผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านหลักนิติธรรมหลักความโปร่งใสหลักความรับผิดชอบหลักการมีส่วนร่วมและหลักคุณธรรมส่วนในด้านหลักความคุ้มค่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

๒) พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้นที่จัดการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงชั้นปรากฏว่าผู้บริหารที่จัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ ๑-๒ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาได้แก่ระดับช่วงชั้นที่ ๑-๓ และระดับช่วงชั้นที่ ๓-๔ ตามลำดับ

๓) พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการบริหารพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุประสบการณ์ปรากฏว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการบริหารเกินกว่า ๑๐ ปีแต่ไม่เกิน ๑๕ ปีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาได้แก่กลุ่มไม่เกิน ๕ ปีกลุ่มเกินกว่า ๑๕ ปี นำไปและกลุ่มเกินกว่า ๕ ปี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี ตามลำดับ

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

๑) วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในแต่ละระดับช่วงชั้นพบว่าในระดับช่วงชั้นที่ ๑-๒ กับช่วงที่ ๑-๓ มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ หลัก ไม่แตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง

^{๑๐๗} รอง ปัญสังกา, พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๔๘), หน้า ๙๙-๑๐๐.

ระดับช่วงชั้นที่ ๑-๒ กับระดับช่วงชั้นที่ ๓-๔ พบว่ามีการปฏิบัติในด้านหลักนิเทศกรรมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นอกนั้นไม่แตกต่างกันสำหรับการเปรียบเทียบระหว่างระดับช่วงชั้นที่ ๑-๓ กับระดับช่วงชั้นที่ ๓-๔ พบว่ามีการปฏิบัติในด้านหลักนิเทศกรรมและหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

๒) วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ประสบการณ์ทำงานด้านการบริหารในแต่ละกลุ่มที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารที่แตกต่างกันพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกกลุ่มประสบการณ์มีพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ หลักไม่แตกต่างกัน

พระสมุทรสนอง ยลิโก (จันภักดี) จากการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖ และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔ อายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า ๓๑ ปี จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๖ อายุระหว่าง ๔๑- ๕๐ ปี จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙ อายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘ และอายุมากกว่า ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ ตามลำดับการศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘๕ รองลงมาเป็นผู้บริหารและบุคลากรสายบริหาร จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๕ ประสบการณ์ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง ๑๑ - ๒๐ ปีจำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๕ รองลงมา ๖ - ๑๐ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๕ ๒๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕ และ ต่ำกว่า ๖ ปี จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕

๒. ผลการการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต ๒

ผลการวิจัย การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดตามรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ หลักนิเทศกรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และ หลักความรับผิดชอบต่อผู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

๓. สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑. ด้านนิติธรรม

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในหลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายละเอียดรายข้อซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังนี้ พบว่าระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล ผู้บริหารได้ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียนผู้บริหารใช้ศิลปะในการโน้มน้าวใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน ตามลำดับ

๒. ด้านหลักคุณธรรม

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในหลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีความเห็นระดับมากทุกข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน ผู้บริหารให้वासสุภาพเหมาะสมและให้เกียรติบุคลากรทุกคน ผู้บริหารให้वासสุภาพเหมาะสมและให้เกียรติบุคลากรทุกคน ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรมผู้บริหารมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม ผู้บริหารมีความประพฤติดีงามตามหลักศีลธรรมจรรยาตามลำดับ

๓. ด้านความโปร่งใส

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในหลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารควบคุมกำกับดูแล ตรวจสอบการทํ้าบัญชี ทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนทราบผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ผู้บริหารมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียนเป็นไป

ตามวัตถุประสงค์ของงานโครงการและประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้บริหารไม่ปิดบังอำพรางข้อมูลในด้านต่างๆที่มีผลกระทบต่อบุคลากรและชุมชน ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบเป็นระยะ ผู้บริหารวินิจฉัยสั่งการบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัยอยู่เสมอเช่น เว็บไซต์โรงเรียน ผู้บริหารควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชน ได้ตรวจสอบการบริหารงานตามความเหมาะสมได้ ตามลำดับ

๔. ด้านหลักความร่วมมือ

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในหลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนผู้บริหารมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมของโรงเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนมีการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานและทำงานเป็นทีม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของโรงเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตามลำดับ

๕. ด้านความรับผิดชอบ

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในหลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารจัดประชุมบุคลากรเป็นประจำเพื่อชี้แจงเรื่องราวต่างๆและทำความเข้าใจหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารจัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของโรงเรียนครบถ้วนตรงตามภารกิจทั้ง ๔ งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากรงานบริหารทั่วไป และงานงบประมาณ/การเงิน ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ผู้บริหารจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน ผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ผู้บริหารจัดระบบข้อมูลสารสนเทศไว้อย่างเป็นระบบสามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ตามลำดับ

๖. ด้านความคุ้มค่า

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ในหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารและบุคลากรครูร่วมกันในการพิจารณาใช้ห้องเรียนอาคารเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด (ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีการรณรงค์ให้บุคลากรครู นักเรียน และชุมชน ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ผู้บริหารวางแผนการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่โรงเรียนซื้อมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด ผู้บริหารมีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดผู้บริหารมีการให้บริการด้านแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์แก่บุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคาร สถานที่รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับ

๔. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ทั้ง ๖ ด้าน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันดังนี้

๑. จำแนกตามเพศครูแสดงความคิดเห็นต่อระดับการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. จำแนกตามอายุของครูมีความคิดเห็นต่อระดับการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. จำแนกตามระดับการศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี แตกต่างกับปริญญาโทแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์ แตกต่างกันแสดงความคิดเห็นต่อระดับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันไม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕. ข้อเสนอแนะแนวทางของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหาร

๑. ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบอย่างเคร่งครัด ยึดถือกำหนดต่างๆ ของทางราชการ มีการชี้แจงเพื่อแจ้งให้บุคลากรทราบอยู่เสมอข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหาร

๒. เน้นผู้มีคุณธรรม ยึดถือเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตใจเป็นธรรม เที่ยงตรง ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักความโปร่งใสของผู้บริหาร

๓. มีการประชุมชี้แจงในทุกเรื่อง เปิดโอกาสให้มีการซักถามข้อสงสัยได้ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักความมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

๔. มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาและเป็นกำลังใจให้กับบุคลากร ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักความรับผิดชอบของผู้บริหาร

๕. มีความรับผิดชอบในภารกิจต่างๆ ของโรงเรียนโดยไม่มีการทอดทิ้ง หรือปฏิเสธและปฏิบัติกิจนั้นๆ จนสำเร็จข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหาร

๖. ทุกสิ่งทุกอย่างลงมือกระทำต้องคุ้มค่าทั้งเวลา ผลงานและสิ่งที่ลงทุนไป ถึงแม้บางครั้งอาจจะได้ผลไม่ดีที่สุด แต่ก็ได้ตั้งใจอย่างดีที่สุดแล้ว^{๑๐๘}

อรชนก รวมสันเทียะและ สจิวรรณ ทรรพสุ ศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพกลาง ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

๑. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึง ๓ ขนาด เมื่อพิจารณารายด้านตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ด้านที่มี

^{๑๐๘} พระสมุห์สนอง ยสโก (จันทกตฺติ), การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๐-๙๕.

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ขนาด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๓ ขนาด^{๑๐๙}

๑.๑ บริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ขนาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารักษ์ อริยธนะ (๒๕๕๒, หน้า ๒๔) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๑.๒ การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ขนาด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยงาม พะลายานนท์ (๒๕๕๐, หน้า ๒๐) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต ๑ ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในด้านการจัดการเรียนการสอน

๑.๓ การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการนิเทศภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ขนาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเอื้องทิพย์ สีเหนียง (๒๕๕๒, หน้า ๕๓) ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอสว่างอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานีกล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นการช่วยเหลือแนะนำและการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ขนาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่ง

^{๑๐๙} อรชนก รวมสันเทียะและ สจ๊ววรรณ ทรรพสุ, การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร, **ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๘), หน้า ๒๖๑-๒๖๒.

สำคัญที่ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ มณีพงษ์ (๒๕๕๐, หน้า ๔๑) ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

๑.๕ การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง ๓ ขนาดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษากำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิญโญ ยอดกระโทก (๒๕๕๐, หน้า ๒๖) ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต ๒ กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการตรวจสอบว่า นักเรียนได้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ เพียงใด

๑.๖ บริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๓ ขนาดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนโดยความร่วมมือของครูและผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาครูให้มีความสามารถ พัฒนาระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา ทองหง่า (๒๕๕๔, หน้า ๑๓๒) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน มุ่งหวังเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นรูปแบบจึงเป็นลักษณะของการวิจัยชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาหรือพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

๒. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก มีการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ สถานศึกษาขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักนิติธรรม มุ่งเน้นความถูกต้องเที่ยง เป็นธรรมในการปฏิบัติงาน มีการทำงานในรูปคณะกรรมการที่มุ่งเน้นความถูกต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยวางแผนร่วมกันเพื่อหาข้อคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ และมีความตระหนักในหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ให้ครูมีการ

ผลิตและพัฒนาสื่อการสอน กำหนดแนวทางปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน ให้ความสำคัญกับการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ บริหารจัดการโดยมุ่งเน้น คำนึงคุณค่าเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพงษ์ ปัญญาอุดมกุล (๒๕๕๒, หน้า ๙๓-๙๔) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนขุนควรวินัยวิทยา อำเภอบึง จังหวัดพะเยา พบว่า บุคลากรโรงเรียนขุนควรวินัยวิทยา ได้ปฏิบัติงานตามหลักนิติธรรม โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามหลักการมีที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม มุ่งเน้นความถูกต้องตรงตามให้เกิดขึ้นทั้งตัวผู้ปฏิบัติ ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักในหน้าที่ของตนเอง สำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่เป็นนิจ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

สมปอง ชันน้อย^{๑๑๑} ศึกษาธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประชากรพิจารณาจำแนกตามเพศพบว่าเพศชายมีหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ส่วนเพศหญิงมีหลักธรรมาภิบาลในระดับปานกลางตามสถานภาพ พบว่า สถานภาพโสดมีหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางส่วนสถานภาพสมรสมีหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก และตามตำแหน่ง พบว่าตำแหน่งครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางส่วนผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าตัวผู้บริหารเป็นผู้นำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนส่วนครูผู้สอนเป็นผู้คอยปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารจึงไม่ค่อยมีความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล

เจนสร จินสัจจวรรณ^{๑๑๒} ศึกษาธรรมาภิบาลด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลหนองไผ่อำเภอตำบมะขามเตี้ยจังหวัดกาญจนบุรี กับประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองไผ่ พบว่า องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลหนองไผ่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและปัจจัยที่ทำให้พื้นที่ตำบลหนองไผ่มีทุนทางสังคมอยู่ในระดับสูงเกิดจากลักษณะเฉพาะของพื้นที่และรูปแบบความสัมพันธ์ของประชาชน

^{๑๑๑}สมปอง ชันน้อย, ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๙), หน้า ๗๗-๗๘.

^{๑๑๒}เจนสร จินสัจจวรรณ, ธรรมาภิบาลด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลหนองไผ่อำเภอตำบมะขามเตี้ยจังหวัดกาญจนบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗), หน้า ๑๗๖-๑๗๗.

ในพื้นที่ซึ่งเอื้อต่อรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีและสามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นจริงและภาพรวมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กได้อย่างเด่นชัด

พรหมเมศวร์ คำผาบ^{๑๒} ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต ๑ ผลการวิจัยพบว่า

๑. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่ารองลงมาคือหลักความโปร่งใสส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักนิติธรรม

๒. ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียนได้ผลดังนี้

๑) ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน

๒) ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าขนาดของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือโรงเรียนขนาดเล็กรองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางส่วนระดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือโรงเรียนขนาดใหญ่ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ภาพรวมและรายด้านพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ทั้ง๓ขนาดมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำคือโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

^{๑๒}พรหมเมศวร์ คำผาบ, การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต ๑, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๐), หน้า ๗๑-๗๒.

สุจิตรา มีจำรัส^{๑๑๓} ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

๑. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้หลักความรับผิดชอบหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความคุ้มค่าและหลักนิติธรรม

๒. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า หลักนิติธรรมผู้บริหารคณะกรรมการสถานศึกษาครูและชุมชนระดมความคิดเห็น และร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติข้อบังคับข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายควรจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียนให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอควรมีมาตรการลงโทษผู้ที่กระทำผิดอย่างจริงจังและปณิธานความดีความชอบแก่ผู้ที่ทำความดีผู้บริหารควรบริหารงานตามกฎหมายระเบียบอย่างเป็นธรรมและสังคมยอมรับหลักคุณธรรมผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านการมีคุณธรรมโดยมีความซื่อสัตย์จริงใจยืนหยัดอดทนมีระเบียบเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชนผู้บริหารควรมีความเป็นธรรมปฏิบัติตนต่อคณะครูด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานหลักความโปร่งใสผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์สุจริตทำงานด้วยความโปร่งใสพร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้ปกครองครูและชุมชนผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองครูและชุมชนเข้ามาร่วมวางแผนควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของโรงเรียนแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอหลักความรับผิดชอบผู้บริหารควรกล้ารับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองมีความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจหลักความคุ้มค่าผู้บริหารควรมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษานำมาใช้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันวางแผนใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างคุ้มค่าควรแรงค้ำให้ครูและนักเรียนประหยัดพลังงานร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทินกร อัครศรีชัยโรจน์^{๑๑๔} ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต ๕ ผลการวิจัยพบว่า

^{๑๑๓}สุจิตรา มีจำรัส, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๘๕-๘๖.

^{๑๑๔}ทินกร อัครศรีชัยโรจน์, บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต ๕, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๙.

๑. ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต ๕ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต ๕ พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

๓. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต ๕ ตามประเภทสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านหลักนิติธรรมด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่โดยรวมด้านหลักความโปร่งใสระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลางและระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันส่วนด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลางระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่และระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันด้านหลักนิติธรรมด้านหลักความคุ้มค่าระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่และระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันส่วนด้านหลักคุณธรรมระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พระไวยพจน์ สีสเตโช^{๑๑๕} ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพระนครกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักคุณธรรม ส่วนในด้านความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ในรายข้อมีบางข้ออยู่ในระดับปานกลางผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของครูผู้สอนได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอนไม่มีความสัมพันธ์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะให้พิจารณาความดีความชอบโดย

^{๑๑๕}พระไวยพจน์ สีสเตโช, การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพระนครกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๘๕-๘๗.

ผลงานการสอนมากกว่าทำงานนอกโรงเรียนและควรตั้งคณะกรรมการในด้านจัดซื้อจัดจ้างรวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของครูมากกว่าอาคารสถานที่

อรทัย แสงทอง^{๑๑๖} ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้านคือหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักความร่วมมือหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าพบว่าผู้บริหารมีระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในการบริหารงานทั้ง ๖ งานของโรงเรียนคืองานด้านวิชาการงานธุรการการเงินและพัสดุงานบุคลากรงานกิจการนักเรียนงานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านส่วนครูผู้สอนมีระดับการใช้ธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้านและ ๖ งานของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้านพอสรุปได้ว่าผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสำนักการศึกษาเขตตลิ่งชันใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก

๒. การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ ในทุกด้านตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ๓) หลักการและแนวการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาทั้ง ๖ งานคล้ายคลึงกัน

พระสกล ฐานธมโม^{๑๑๗} ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๘๘ มีกลุ่มอายุมากกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗๓ ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖๔ ตำแหน่งปัจจุบันส่วนมากเป็นครูผู้สอนจำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๑๔ และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ๑๐-๒๐ ปีจำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๒ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๑$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ

^{๑๑๖}อรทัย แสงทอง, หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๙๗-๑๐๐.

^{๑๑๗}พระสกล ฐานธมโม, การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมากทุกด้านด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.06$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.06$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.04$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.04$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{x} = 3.99$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{x} = 3.88$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับในด้านเพศ, อายุ, ตำแหน่งปัจจุบัน, และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารงานวิจัยในประเทศที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า หลักนิติธรรมผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาครูและชุมชน มีความคิดเห็นในการบริหารงานในโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเข้าไปบริหารจัดการทั้ง 4 กลุ่มงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒.๖.๒ งานวิจัยในต่างประเทศ

บุซซี (Buzzi)¹¹⁸ ได้ศึกษาวิจัยการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการหรือผู้นำทางการสอนที่เข้มแข็งของผู้บริหาร ช่วยให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยหมายรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของครู และจัดให้มีสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้การใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยที่ผู้บริหารมีความคาดหวังสูง จะช่วยให้ครูอาจารย์จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เคฟ (Cave)¹¹⁹ ได้ศึกษาการวิจัยการบริหารการประถมศึกษาในท้องถิ่นเปรียบเสมือนการนิเทศการสอน จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์การนิเทศการสอนของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองรัฐนอร์ทเจอร์ซี่ โดยใช้ประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศการสอนโดยเปรียบเทียบ ประเมินบทบาทในการนิเทศการสอนโรงเรียนเมืองและนอกเมือง ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นทักษะของครูใหญ่และวิธีการสำรวจการนิเทศโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อการวิจัยของมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย พบว่า ผู้บริหารมีทักษะต่อการนิเทศมากขณะเดียวกับที่ตนะครูก็เห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร

¹¹⁸ บุซซี (Buzzi), ศึกษาวิจัยการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการหรือผู้นำทางการสอนที่เข้มแข็งของผู้บริหาร, (1991), หน้า 67.

¹¹⁹ เคฟ (Cave), ศึกษาการวิจัยการบริหารการประถมศึกษาในท้องถิ่นเปรียบเสมือนการนิเทศการสอน, (1992), หน้า 96.

เชสเตอร์ (Chester)¹²⁰ ได้ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพสูง คือ มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลากหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอน เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ และจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับวิชาชีพครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน

บูโคสกี (Bukosky)¹²¹ ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า ในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ หลักสูตรมีมาตรฐาน การสอนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนแบบปฏิสัมพันธ์ การวัดผลประเมินผล การปฏิบัติงานมีเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การออกแบบการทำงานใหม่

ยูเนสโก (UNESCO, 2000:2-3)¹²² ได้วิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนการประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และขาดการติดตามการใช้หลักสูตรของครู นอกจากนั้นหลักสูตรยังขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตารางเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้ายคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ครูขาดความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การวิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้อง

แมกนุสัน (Magnuson) อ้างถึงในภาวิณี ชินคำ ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน พบว่า ควรมีคุณลักษณะทางด้านส่วนตัวคือควรมีความยุติธรรมมีความซื่อสัตย์มีอารมณ์มั่นคงมีความรอบรู้มีความเป็นกันเองมีอารมณ์ขันเปิดเผยเข้าใจง่ายมีความเยือกเย็น และรู้จักเห็นใจผู้อื่นและคุณลักษณะด้านวิชาชีพ เช่น มีความสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในการบริหารรู้จักการมอบหมายงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการ

¹²⁰ เชสเตอร์ (Chester), ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา, (1996), หน้า 413.

¹²¹ บูโคสกี (Bukosky), ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย, (1999), หน้า 136-140.

¹²² ยูเนสโก (UNESCO) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา, (2000), หน้า 2-3.

ตัดสินใจที่ดีที่มีความสามารถต่อการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดี มีการวางแผนงานและการจัดหน่วยงานที่ดี ให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานรู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม ดังสรุปต่อไปนี้^{๑๒๓}

๑) หลักประสิทธิผลผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่มีการกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็น มาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒) หลักประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

๓) หลักการตอบสนองผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรให้บริการที่สามารถ ดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตามความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

๔) หลักการรับผิดชอบผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาของโรงเรียนและบ้านเมืองกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง

๕) หลักความโปร่งใสผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความสามารถกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อภายในโรงเรียนจะต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจในการบริหารงานเงินและคนมีการสื่อสารที่ดีภายในตัวเช่นมีการเผยแพร่ข้อมูลกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนให้ครูอาจารย์นักเรียนและผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

๖) หลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้ครูอาจารย์นักเรียนผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของโรงเรียนไม่ว่าด้วยการแจ้งความคิดเห็นการไต่สวนสาธารณะหรือการแสดงประชามติ

^{๑๒๓} ภาวิณี ชินคำ, คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๔๘), หน้า ๕๒.

๓) หลักการกระจายอำนาจผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุง กระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

๔) หลักนิติธรรมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความสามารถเผยแพร่ความรู้ สร้างจิตสำนึกทบทวนปรับปรุงเรื่องกฎระเบียบและกระบวนการดำเนินการให้เป็นธรรมและทัน กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโรงเรียนครูอาจารย์นักเรียนและผู้ปกครองและเป็นผู้ที่สามารถ พิจารณาสั่งการมอบหมายงานและการลงโทษทางวินัยแก่ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่ ถูกต้องด้วยความเป็นธรรม

๕) หลักความเสมอภาคผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรให้การปฏิบัติและให้บริการ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย /หญิงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความ พิจารณาสภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

๑๐) หลักมุ่งเน้นฉันทามติผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่ม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่ม บุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อ คัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดย เอกฉันท์

ไพรส์ (Price) อ้างถึงใน จงดี ขจรไชยกุล ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสุขภาพองค์กร เพื่อดูว่าระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนหรือไม่ และเพื่อวัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบใน การตัดสินใจสั่งการของโรงเรียนกับมิติสุขภาพขององค์กร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีโครงสร้างการ ตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมมีบรรยากาศขององค์กรดีกว่าโรงเรียนที่ไม่มีบรรยากาศการบริหารแบบมี ส่วนร่วม^{๑๒๔}

มาร์ค เบอ์นาร์ดา เมสัน (Mark Bernarde Mason) อ้างถึงในเฉลิมชัย สมท่า ได้ศึกษา เรื่องจริยธรรมแห่งบูรณาการ : การป้องกันหลักการที่เป็นแกนของการศึกษาในยุคทันสมัยตอนปลาย ในระดับปริญญาเอก พบว่า จริยธรรมเชิงบูรณาการมุ่งเน้นให้เอกตบุคคลนับถือตนเองเห็นว่าตนเองดี เพียงพอ สง่างาม น่าเคารพนับถือ เป็นการนำเอาจริยธรรมไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้จริงจัง

^{๑๒๔} จงดี ขจรไชยกุล, การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสุขภาพ องค์กร, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๕๑.

ซึ่งเป็นเรื่องกันสมัยเหมาะกับกาลเทศะสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน ชี้ให้นักเรียนถึงประโยชน์ของการประพฤติตนดี มีคุณธรรมตั้งแต่เล็ก จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่^{๑๒๕}

เฟรด เฟล์แมน (Fred Frayman) อ้างถึงใน สมลักษณ์ แสนคำฟู ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณในการทำงานว่าเป็นกฎ กติกา ที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณ เป็นความประพฤติที่ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาชื่อเสียงและเกียรติคุณของวิชาชีพนั้นโดยบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรจึงเป็นกฎเกณฑ์ที่พึงปฏิบัติเป็นกฎที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือถูกรังเกียจต่อต้าน ฉะนั้น ผู้ประกอบอาชีพจึงต้องรักษาจรรยาบรรณและกฎ กติกาที่กำหนดไว้^{๑๒๖}

ดร.ถวิลบุรีกุลและคณะ, สถาบันพระปกเกล้า, สำนักวิจัยและพัฒนา, จากงานวิจัยเรื่องโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี ผลการศึกษาพบว่า หลักการบริหารจัดการที่ดีทั้ง ๖ หลัก มีความเหมาะสมในการอธิบายการบริหารจัดการที่ดีผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมทั้ง ๑๐ หน่วยงาน พบว่า โดยภาพรวมแล้วระดับความโปร่งใสจะมีต่ำสุด โดยจะมีค่าคะแนนคือ ๐.๔๖ ส่วนค่าคะแนนจากหลักนิติธรรมอยู่ในระดับ ๐.๘๑ ซึ่งจัดว่ามากที่สุดเช่นเดียวกับหลักธรรมมีคะแนนรวม ๐.๘๑ ส่วนหลักการมีส่วนร่วมมีคะแนนรวม ๐.๖๕ ส่วนหลักความคุ้มค่าและสำนักกำกับคิชอบมีคะแนนรวม ๐.๖๔ อยู่ในระดับมากเท่ากัน ที่น่าสนใจคือหลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสมีคะแนนที่สวนทางกัน เนื่องจากหลักคุณธรรมผู้ศึกษาเก็บข้อมูลรายงานผลของการทุจริต การทำผิดวินัยการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณที่หน่วยงานบันทึกไว้ ซึ่งอาจน้อยกว่าความเป็นจริงเนื่องจากอาจไม่ได้มีการบันทึกความผิดทั้งหมดเอาไว้ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากประเทศไทยยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์กันอยู่มากมีการอะลุ่มอล่วยช่วยเหลือ การปกป้องความผิดจึงยังคงมีอยู่ ผู้ผิดจึงไปถูกลงโทษ โดยเฉพาะในบางหน่วยงานที่มีบุคลากรน้อย ขณะที่ความโปร่งใสเป็นการศึกษาจากการสอบถามเจ้าหน้าที่เองถึงความโปร่งใสในด้านโครงสร้าง การให้คุณให้โทษและการเปิดเผยข้อมูลซึ่งพบว่าปัญหาด้านการให้คุณ ให้โทษมีอยู่มากในทุก ๆ หน่วยงานและการเปิดเผยข้อมูลมีคะแนนระดับน้อย ซึ่งไม่ว่าพอใจ แสดงว่าหน่วยงานต่าง ๆ ยังมิได้ปฏิบัติตามหลักการสำคัญข้อนี้ ทั้งที่ซึ่งเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ^{๑๒๗}

จำรูญ บุรณกุลและคณะ งานวิจัยเรื่อง “พรรณนาของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร” ผลการศึกษาพบว่า ๑. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละหลักพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ๕ หลักลำดับจาก

^{๑๒๕} เณลิมชัย สมท่า, การศึกษาเรื่องจริยธรรมแห่งบูรณาการ, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๔๐.

^{๑๒๖} สมลักษณ์ แสนคำฟู, การศึกษาบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาในตรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐), หน้า ๕๑.

^{๑๒๗} ถวิล บุรีกุลและคณะ, การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี, สำนักวิจัยและพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

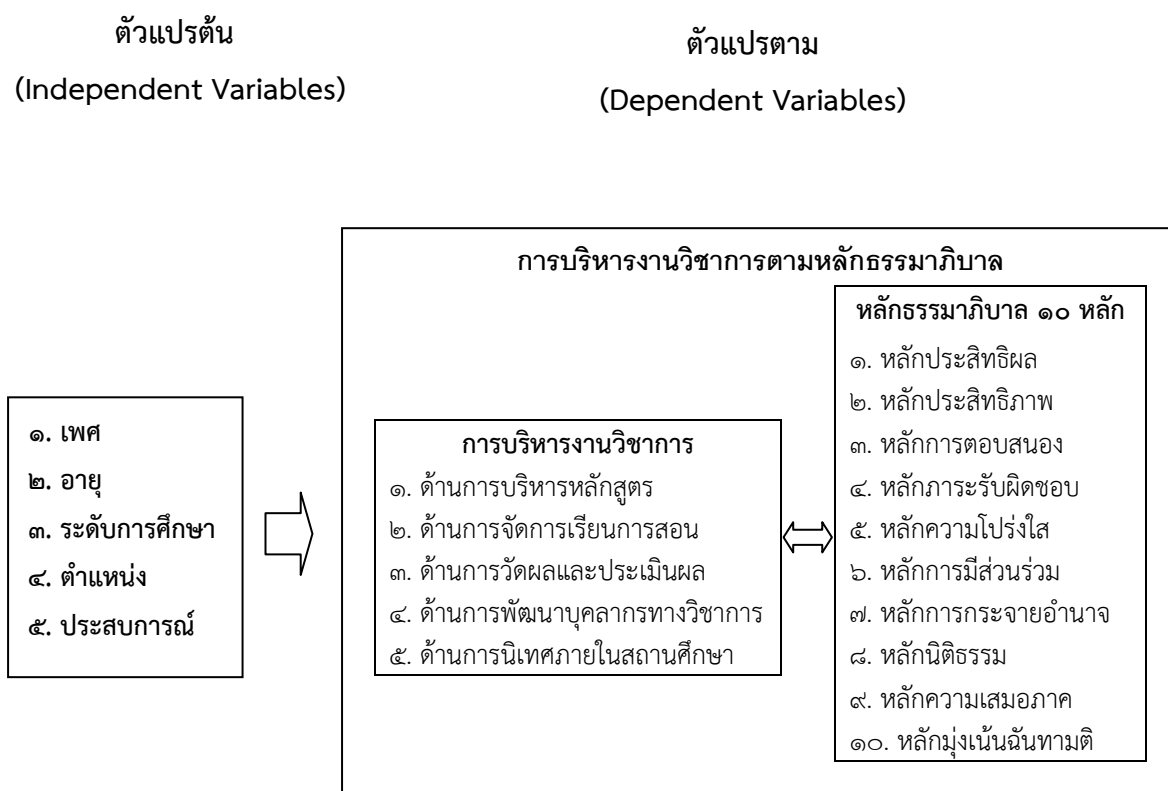
มากไปน้อยดังนี้ หลักการคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม ส่วนหลักที่มีการปฏิบัติต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่หลักคุณธรรม ๒. การเปรียบเทียบพรรณนาของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้ ๒.๑ การเปรียบเทียบพรรณนาของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารกับครูผู้สอนมีพรรณนาต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาในแต่ละหลักพบว่า มีพรรณนาต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ ทุกหลัก ๒.๒ การเปรียบเทียบพรรณนาของข้าราชการครูที่มีระดับการคัดการศึกษาต่างกัน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมพรรณนาระหว่างข้าราชการครูที่อยู่ในระดับการคัดการศึกษา ช่วงชั้น ๑-๒ กับช่วงชั้นที่ ๓-๔ มีพรรณนาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาในแต่ละหลัก พบว่า มีพรรณนาต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า ยกเว้นหลักความรับผิดชอบต่อที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๒๘}

จากเอกสารงานวิจัยต่างประเทศที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปให้เห็นว่าวิธีการและรูปแบบของการบริหารต่างๆ อีกทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะการบริหารงานโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในแนวทางตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๑๐ ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติทำให้การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

^{๑๒๘} จำรูญ บุรณกุลและคณะ, พรรณนาของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร), ๒๕๔๗. ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการ ๕ ด้าน และหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (๒๕๕๕) ๑๐ หลัก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งการวิจัยออกเป็น ๒ ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ให้มีสาระครอบคลุมครบถ้วน เหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนาต่อไป

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗ โรงเรียน ประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๒๐ คน
๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗ โรงเรียน โดยกำหนดตัวอย่างแบบง่าย จาก
ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^{๑๐๙} ได้กลุ่มตัวอย่างตามขนาด
สัดส่วนของโรงเรียนและประชากร จำนวน ๑๗๕ คน ดังตารางที่ ๓.๑

^{๑๐๙}ธีรฤทธิ เอกะกุล, การสุ่มแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน, (Stratified Random Sampling, ๒๕๕๕).

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	โรงเรียนจันทนเศรษฐ์	๒๖	๑๕
๒	โรงเรียนช่องแคพิทยาคม	๒๒	๑๓
๓	โรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคม	๑๔	๕
๔	โรงเรียนหนองโพพิทยา	๒๐	๑๒
๕	โรงเรียนตะคร้อพิทยา	๒๔	๑๓
๖	โรงเรียนอุดมธัญญาประชานุเคราะห์	๒๐	๑๐
๗	โรงเรียนเขากะลาพิทยาคม	๑๖	๑๐
๘	โรงเรียนเขาทองพิทยาคม	๒๓	๑๐
๙	โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา	๒๐	๑๐
๑๐	โรงเรียนทัพภุชพัฒนา	๒๓	๑๒
๑๑	โรงเรียนบ้านแก่งชลลิตวิทยา	๑๔	๑๐
๑๒	โรงเรียนห้วยดงราชพรมหมากรณ	๑๕	๑๐
๑๓	โรงเรียนวังบ่อวิทยา	๑๗	๑๐
๑๔	โรงเรียนวังข่อยวิทยา	๑๘	๑๐
๑๕	โรงเรียนพนมรอกวิทยา	๒๐	๑๐
๑๖	โรงเรียนรัฐราษฎร์อนุสรณ์	๒๐	๑๐
๑๗	โรงเรียนวังเมืองชนประสิทธิ์วิทยา	๘	๕
รวม		๓๒๐	๑๗๕

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งใช้แบบสอบถามชนิด ๕ ตัวเลือก และแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งประเด็นคำถามเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี ๕ ระดับ แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

๕ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

๔ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมาก

๓ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง

๒ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อย

๑ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด^{๑๑๐}

ตอนที่ ๓. เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended) เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๒) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

๑) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล

๒) ศึกษาหลัก แนวคิดและทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออีกครั้ง เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

๓) ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

๑) ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ดังตารางที่ ๓.๒

^{๑๑๐} ชูติระ ระบอบ และคณะ, **ระเบียบวิธีวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

ตารางที่ ๓.๒ แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระมหาอุดร อุตโตโร ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
๒	รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง	อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
๓	ดร.วินัย ทองมัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
๔	นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม	ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม
๕	นายวิศณุ พงษ์วิจิตร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเศรษฐ์

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาในด้านเนื้อหาสาระ ด้านภาษาที่ใช้ และเทคนิคโครงสร้างของคำถาม หรือรูปแบบข้อแบบสอบถาม ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความ สอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item–Objective Congruence) : (IOC)^{๑๑๑}

ให้คะแนน +๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดคุณลักษณะตรงตามนิยามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดคุณลักษณะตรงตามนิยามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน - ๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดคุณลักษณะตรงตามนิยามวัตถุประสงค์

คำนวณหาค่า IOC โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลค่า IOC = ๑ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไข ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนปิยะบุตร์ อำเภอบ้านหมี่

^{๑๑๑} สุวิมล ติรภานันท์, การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์, แนวทางสู่การ ปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๙๑.

จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน แล้วไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการครอนบาค (Cronbach) ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์อัลฟา” (α – Coefficient)^{๑๑๒}

$$\text{สูตร } \alpha = \left[\frac{K}{K-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 = ผลรวมค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง - ๑ ถึง + ๑ แต่ค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ได้จะต้องเป็น + และมีค่าใกล้เคียงกับ ๑ ซึ่งจากการทดลองหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๓

๔) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อถือแล้ว สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑. ผู้วิจัยดำเนินการยื่นคำร้องต่อประธานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ในการแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองเครื่องมือวิจัย

๒. ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามจำนวน ๑๗๕ ชุด แจกกลุ่มตัวอย่างจริง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗ โรงเรียน

๓. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน ๑๗๕ ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง และตรวจนับจำนวนแบบสอบถามด้วยตัวเอง

๔. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

^{๑๑๒} สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนน ตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยการใช้เกณฑ์ระดับความคิดเห็น (Likert, Rensis A.) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๕ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

๔ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมาก

๓ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง

๒ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อย

๑ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด^{๑๓๓}

๒. แปลผลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน แล้วแปลความหมายที่กำหนด ดังนี้

ตอนที่ ๑ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้านและโดยภาพรวม

ตอนที่ ๓ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยการทดสอบค่าที (t-test และ f-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน (Best & Kahn,^{๑๓๔} ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

^{๑๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔.

^{๑๓๔} ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้ดำเนินการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

๑. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่ใช้ได้คือ ($IOC \geq 0.5$) จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

๒. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

$$\text{สูตร } \alpha = \left[\frac{K}{K-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 = ผลรวมค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง - ๑ ถึง + ๑ แต่ค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ได้จะต้องเป็น + และมีค่าใกล้เคียงกับ ๑

๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{สูตร } P = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

X แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

๔. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์โดยค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean = $\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	P	คือ	ร้อยละ
	$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ย
	S.D.	คือ	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	คือ	ประชากรทั้งหมด

๕. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test และ f-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova)^{๑๑๕}

^{๑๑๕} ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.

ขั้นตอนที่ ๒ นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย ดังนี้

๑. ผู้วิจัยใช้รูปแบบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๗ คน ดังตารางที่ ๓.๓

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	นายก้านตอง เส็งเอี่ยม	ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม
๒	นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม	ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม
๓	นายทิพย์ แดงนิ่ม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนตะคร้อพิทยา
๔	นางสาวภัทราภรณ์ แจ่มบุรี	ครูโรงเรียนตะคร้อพิทยา
๕	นางสาวกมลลักษณ์ อินทร์เอก	ครูโรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคม
๖	นางสาวสุมาลี ดำรงไชย	ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนเขาทองพิทยาคม
๗	นางวิไลวรรณ พุทธชาติ	ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนจันทนเศรษฐ์

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

๔. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

๑) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล

๒) ศึกษาหลัก แนวคิดและทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแบบสัมภาษณ์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง

๖. เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑) เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างดี

๒) เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

๓) เป็นผู้มีความรู้ด้านหลักการบริหารการศึกษา

๔) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๕) เป็นผู้ไม่มีอคติในการให้ข้อมูลทั้งทางด้านงานวิชาการและหลักธรรมาภิบาล จากเกณฑ์ในการคัดเลือกนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไม่น้อยกว่า ๓ ข้อ

๗. การวิเคราะห์ผลการให้สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๗๕ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พิจารณาเป็น รายข้อ รายด้าน และภาพรวม

๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended)

๔.๖ ผลการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๔.๗ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t- distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F- distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significances)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๑๗๕)

ที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
๑	เพศ	ชาย	๘๓	๔๓.๙
		หญิง	๙๒	๕๒.๗
	รวม		๑๗๕	๑๐๐
๒	อายุ	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๘	๒๐.๑
		๓๐ - ๔๐ ปี	๑๐๕	๕๕.๖
		ตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป	๓๒	๑๖.๙
	รวม		๑๗๕	๑๐๐
๓	ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	๑๓๒	๖๙.๘
		สูงกว่าปริญญาตรี	๔๓	๒๒.๘
	รวม		๑๗๕	๑๐๐
๔	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑๗	๙.๐
		ครู	๑๕๘	๘๓.๖
	รวม		๑๗๕	๑๐๐
๕	ประสบการณ์	ต่ำกว่า ๕ ปี	๓๖	๑๙.๐
		๕ - ๑๐ ปี	๑๐๙	๕๗.๗
		ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป	๓๐	๑๕.๙
	รวม		๑๗๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙ ครูส่วนมากมีอายุระหว่าง ๓๐-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖ รองลงมาครูมีอายุ ต่ำกว่า ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑ และมีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙ ครูส่วนมากมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘ และระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ ตำแหน่งส่วนมากเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๖ และผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ สำหรับประสบการณ์ครูส่วนมากมีประสบการณ์สอนระหว่าง ๕-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗ รองลงมาครูมีประสบการณ์สอนต่ำกว่า ๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐ และ ประสบการณ์สอนตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ ตามลำดับ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พิจารณาเป็น รายข้อ รายด้าน และภาพรวม

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=๑๗๕)

ที่	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ด้านการบริหารงานหลักสูตร	๓.๗๐	๐.๒๒๔	มาก
๒	ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๘๑	๐.๒๑๕	มาก
๓	ด้านการวัดและประเมินผล	๓.๗๐	๐.๒๒๗	มาก
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ	๓.๓๖	๐.๒๕๕	มาก
๕	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	๓.๕๖	๐.๒๖๙	มาก
รวม		๓.๖๓	๐.๑๐๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๖๓) และ (S.D. = ๐.๑๐๖) พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๒ อันดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = ๓.๘๑) (S.D. = ๐.๒๑๕) และด้านการบริหารงานหลักสูตรและด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}$ = ๓.๗๐) และ (S.D. = ๐.๒๒๗) ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ($\bar{x}$ = ๓.๓๖) และ (S.D. = ๐.๒๕๕)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารงานหลักสูตร โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=๑๗๕)

ที่	ด้านการบริหารงานหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ผู้บริหารนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางและแผนการศึกษาแห่งชาติ (หลักประสิทธิผล)	๓.๖๕	๐.๕๐	มาก
๒	ผู้บริหารกำกับดูแลออกแบบกระบวนการจัดทำหลักสูตรสามารถบูรณาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (หลักประสิทธิภาพ)	๓.๖๑	๐.๕๕	มาก
๓	ผู้บริหารสามารถดำเนินการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตามความคาดหวังหรือความต้องการของผู้รับบริการได้ (หลักการตอบสนอง)	๓.๙๓	๐.๖๐	มาก
๔	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหรือผู้นำงานหลักสูตรสถานศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (หลักภาระรับผิดชอบ)	๓.๗๖	๐.๕๒	มาก
๕	ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา จัดกระบวนการเรียนการสอนต่างๆ โดยสามารถตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)	๓.๘๕	๐.๓๗	มาก
๖	ผู้บริหารจัดระบบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร (หลักการมีส่วนร่วม)	๓.๖๙	๐.๔๗	มาก
๗	ผู้บริหารถ่ายโอนอำนาจ โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงความรับผิดชอบในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ (หลักการกระจายอำนาจ)	๓.๔๗	๐.๕๑	ปานกลาง
๘	ผู้บริหารใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของการบริหารงานหลักสูตรด้วยความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ได้บังคับบัญชาและผู้รับบริการ (หลักนิติธรรม)	๓.๖๘	๐.๕๐	มาก
๙	ผู้บริหาร บริหารจัดการในสิทธิที่จะได้รับการบริการจากหลักสูตร โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย หรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนา	๓.๖๖	๐.๕๙	มาก

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

	และอื่นๆ (หลักความเสมอภาค)			
๑๐	ผู้บริหารแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งหรือข้อคิดเห็นไม่ตรงกันในการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านยุติไม่ได้ในประเด็นสำคัญ (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)	๓.๘๑	๐.๔๖	มาก
รวม		๓.๗๐	๐.๒๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารงานหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) และ ($S.D. = 0.22$) พิจารณาเป็นรายด้าน ข้อที่มีความเด่นชัดใน ๒ อันดับแรก คือ หลักการตอบสนอง ($\bar{x} = 3.93$) และ ($S.D. = 0.60$) และหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 3.85$) และ ($S.D. = 0.37$) ส่วนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการกระจายอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) และ ($S.D. = 0.51$)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=๑๗๕)

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ผู้บริหารจัดทำแผนการบริหารวิชาการและการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบมีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่อง (หลักประสิทธิผล)	๓.๘๑	๐.๔๙	มาก
๒	ผู้บริหารใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (หลักประสิทธิภาพ)	๓.๘๙	๐.๔๘	มาก
๓	ผู้บริหารจัดระบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างหลากหลาย (หลักการตอบสนอง)	๓.๘๐	๐.๕๑	มาก
๔	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยตระหนักในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (หลักภาระรับผิดชอบ)	๓.๙๕	๐.๔๒	มาก

ตารางที่ ๔.๔ (ต่อ)

๕	ผู้บริหารจัดระบบการพัฒนาระบบการเรียนรู้หรือการสอนให้แก่ครูและผู้เรียนอย่างเสรี (หลักความโปร่งใส)	๔.๐๐	๐.๕๒	มาก
๖	ผู้บริหารจัดระบบให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (หลักการมีส่วนร่วม)	๓.๙๕	๐.๖๐	มาก
๗	ผู้บริหารให้อิสระตามสมควรในการออกแบบหรือพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (หลักการกระจายอำนาจ)	๓.๖๐	๐.๗๑	มาก
๘	ผู้บริหารจัดทำแผนและนโยบายการพัฒนาระบบการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน (หลักนิติธรรม)	๓.๖๔	๐.๗๕	มาก
๙	ผู้บริหารกำหนดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน โดยมีความต่อเนื่องและไม่มีการแบ่งแยก (หลักความเสมอภาค)	๓.๖๙	๐.๖๒	มาก
๑๐	ผู้บริหารวางแนวทางการแก้ไขปัญหา และพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์สูงสุด (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)	๓.๗๙	๐.๕๖	มาก
รวม		๓.๘๑	๐.๒๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๘๑) และ (S.D. = ๐.๒๑) และข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีความเด่นชัดใน ๒ อันดับแรก คือ หลักความโปร่งใส ($\bar{x}$ = ๔.๐๐) และ (S.D. = ๐.๕๒) และหลักการรับผิดชอบและหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x}$ = ๓.๙๕) และ (S.D. = ๐.๖๐) ส่วนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{x}$ = ๓.๖๐) และ (S.D. = ๐.๗๑)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงาน วิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการวัดผล และประเมินผล โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน (n=๑๗๕)

ที่	ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ผู้บริหารมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน ติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (หลักประสิทธิผล)	๓.๖๓	๐.๖๐	มาก
๒	ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การบริหาร วิชาการอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ (หลัก ประสิทธิภาพ)	๓.๖๔	๐.๘๑	มาก
๓	ผู้บริหารใช้เกณฑ์การวัดผลประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องและตอบสนองตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน (หลักการตอบสนอง)	๓.๖๑	๐.๗๘	มาก
๔	ผู้บริหารจัดระบบตามภาระงานความรับผิดชอบ และมีการ วัดผลและประเมินผลในการปฏิบัติหน้าที่หรืองานพิเศษ (หลัก ภาระรับผิดชอบ)	๓.๗๘	๐.๗๔	มาก
๕	ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การบริหาร วิชาการ เปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)	๓.๕๔	๐.๘๒	มาก
๖	ผู้บริหารวางแผนการวัดผลและประเมินผล โดย เปิดโอกาสให้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ สามารถรับรู้ผลการ ประเมินได้อย่างเสมอภาค (หลักการมีส่วนร่วม)	๓.๖๑	๐.๘๙	มาก
๗	ผู้บริหารการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ โดยมีอิสระตาม สมควร ในการออกแบบและกำหนดหลักเกณฑ์และการวัดผล และประเมินผล (หลักการกระจายอำนาจ)	๓.๘๕	๐.๗๗	มาก
๘	ผู้บริหารใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของการบริหารงานวิชาการ ด้านวัดผลและประเมินผล ด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ (หลักนิติธรรม)	๓.๘๑	๐.๗๘	มาก
๙	ผู้บริหารจัดระบบ เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ให้แก่ ผู้รับบริการได้อย่างเสมอภาค (หลักความเสมอภาค)	๓.๗๒	๐.๙๐	มาก
๑๐	ผู้บริหารจัดระบบการแก้ไข ปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลและ ประเมินผล อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยไม่มีข้อคัดค้านใน ประเด็นสำคัญ (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)	๓.๘๗	๐.๗๒	มาก
รวม		๓.๗๐	๐.๒๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการวัดผล และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๗๐) และ (S.D. = ๐.๒๒) และข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มีความเด่นชัดใน ๒ อันดับแรก คือ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{x}$ = ๓.๘๗) และ (S.D. = ๐.๗๒) และหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{x}$ = ๓.๘๕) และ (S.D. = ๐.๗๗) ส่วนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใส ($\bar{x}$ = ๓.๔๓) และ (S.D. = ๐.๘๒)

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=๑๗๕)

ที่	ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ผู้บริหารศึกษาวิเคราะห์ตามความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการเพื่อพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (หลักประสิทธิภาพ)	๓.๘๕	๐.๗๓	มาก
๒	ผู้บริหารสามารถพัฒนาบุคลากรและแหล่งเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรและระยะเวลาได้อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด (หลักประสิทธิภาพ)	๓.๙๙	๐.๘๒	มาก
๓	ผู้บริหารพัฒนาส่งเสริมบุคลากรได้ตอบสนองความต้องการและความถนัดเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน (หลักการตอบสนอง)	๓.๕๑	๐.๘๗	มาก
๔	ผู้บริหารกำหนดให้ครูและนักเรียนศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ตามภาระงานความรับผิดชอบ (หลักภาระรับผิดชอบ)	๓.๗๙	๐.๖๑	มาก
๕	ผู้บริหารวางแผนการบริหารงานในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)	๓.๗๕	๐.๖๒	มาก
๖	ผู้บริหารจัดระบบการบริหารจัดการในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน (หลักการมีส่วนร่วม)	๓.๖๘	๐.๖๑	มาก
๗	ผู้บริหารมอบหมายการพัฒนา ปรับปรุง กระบวนการ ผลิตบุคลากรทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานที่ดี (หลักการกระจายอำนาจ)	๓.๗๘	๐.๖๘	มาก

ตารางที่ ๔.๖ (ต่อ)

๘	ผู้บริหารกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการใช้และพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ (หลักนิติธรรม)	๓.๖๙	๐.๗๖	มาก
๙	ผู้บริหารวางแผนให้บุคลากรทางวิชาการ ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และให้บริการแหล่งเรียนรู้ ได้อย่างเสมอภาคและเป็นระบบตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ (หลักความเสมอภาค)	๓.๖๕	๐.๗๘	มาก
๑๐	ผู้บริหารวางแผนในการสร้างหรือผลิตบุคลากรทางวิชาการที่มีคุณภาพ โดยพึงเสียงส่วนรวมเป็นหลัก ในการคัดเลือกบุคลากรเข้ารับการพัฒนาตนเอง (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)	๓.๖๗	๐.๙๑	มาก
รวม		๓.๓๖	๐.๒๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๓๖) และ (S.D. = ๐.๒๕) และข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีความเด่นชัดใน ๒ อันดับแรก คือ หลักประสิทธิภาพ ($\bar{x}$ = ๓.๙๙) และ (S.D. = ๐.๘๒) และหลักประสิทธิผล ($\bar{x}$ = ๓.๘๕) และ (S.D. = ๐.๗๓) ส่วนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการตอบสนอง ($\bar{x}$ = ๓.๕๑) และ (S.D. = ๐.๘๗)

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=๑๗๕)

ที่	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการนิเทศเรียนการสอนภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (หลักประสิทธิผล)	๓.๕๓	๐.๘๒	มาก
๒	ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ (หลักประสิทธิภาพ)	๓.๕๘	๐.๘๑	มาก
๓	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นไปตามระบบการบริหารงานวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา (หลักการตอบสนอง)	๓.๔๒	๐.๗๓	ปานกลาง
๔	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศติดตาม ทั้งภายในและภายนอกตามมาตรฐาน และภาระงานรับผิดชอบ (หลักภาระรับผิดชอบ)	๓.๗๗	๐.๗๑	มาก
๕	ผู้บริหารจัดทำเอกสารหลักฐานงานวิชาการ เพื่อรองรับการประเมินหรือนิเทศการศึกษา เป็นปัจจุบัน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)	๓.๕๕	.๘๐๐	มาก
๖	ผู้บริหารวางแผนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรับรู้หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ เพื่อรองรับการนิเทศการศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม)	๓.๕๐	๐.๙๑	มาก
๗	ผู้บริหารรับนโยบายและถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ โดยมีอิสระตามสมควร ในกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างพลังใจในการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอก (หลักการกระจายอำนาจ)	๓.๖๐	๐.๖๗	มาก
๘	ผู้บริหารใช้อำนาจของกฎหมาย ข้อบังคับในการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (หลักนิติธรรม)	๓.๖๒	๐.๖๓	มาก
๙	ผู้บริหารจัดระบบการรองรับ และมอบหมายงานการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกอย่างเท่าเทียมกัน (หลักความเสมอภาค)	๓.๕๙	๐.๗๖	มาก

ตารางที่ ๔.๗ (ต่อ)

๑๐	ผู้บริหารกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศภายในสถานศึกษาศึกษา โดยฟังเสียงข้างมาก สอดคล้องกับเกณฑ์การประกันคุณภาพ การศึกษา (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)	๓.๔๓	๐.๗๓	ปาน กลาง
รวม		๓.๕๖	๐.๒๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงาน
วิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการนิเทศ
ภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๕๖) และ (S.D. = ๐.๒๖) พิจารณาเป็นรายด้าน
อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเด่นชัดใน ๒ อันดับแรก คือ หลักการระบิผลิตชอบ ($\bar{x}$ = ๓.๗๗) (S.D. =
๐.๗๑) และหลักนิติธรรม ($\bar{x}$ = ๓.๖๒) และ (S.D. = ๐.๖๓) ส่วนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความ
คิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการตอบสนองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = ๓.๔๒) และ (S.D. = ๐.๗๓)

๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สมมติฐานที่ ๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน ปรากฏผลดัง ตารางที่ ๔.๘

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูโดยจำแนกตามเพศ คือ เพศชาย ๘๓ คน และเพศหญิง ๙๒ คน

(n=๑๗๕)

ที่	แนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามหลักธรรมาภิบาล	ชาย		หญิง		t	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑	ด้านการบริหารงานหลักสูตร	๓.๗๖	๐.๒๐	๓.๖๖	๐.๒	๒.๘๙	๐.๙๑๘
						๒.๙๐	
๒	ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๗๙	๐.๑๙	๓.๘๓	๐.๒๓	-๑.๔๔	๐.๒๒๘
						-๑.๔๕	
๓	ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๗๑	๐.๒๖	๓.๗๐	๐.๑๙	.๕๑๓	๐.๐๖๑
						.๕๐๔	
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากรทาง วิชาการ	๓.๔๒	๐.๒๕	๓.๓๒	๐.๒๕	๒.๔๙	๐.๙๙๓
						๒.๔๙	
๕	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	๓.๕๙	๐.๓๒	๓.๕๔	๐.๒๑	๑.๓๑	๐.๐๐๘
						๑.๒๘	
รวม		๓.๖๕	.๑๑	๓.๖๑	๐.๐๙	๒.๗๒	๐.๐๑๖
						๒.๖๘	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า(t-test) แบบสองกลุ่มอิสระ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามเพศ โดยรวมมีความคิดเห็น (Sig=๐.๐๑๖) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่า ๐.๐๕ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน ปรากฏผล ดังตาราง ที่ ๔.๙

ตารางที่ ๔.๙ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอายุ คือ ต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๓๘ คนอายุ ๓๐-๔๐ ปี จำนวน ๑๐ คน และตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน

(n=๑๗๕)

ที่	แนวทางการบริหารงาน วิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาล	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑	ด้านการบริหารงาน หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	.๒๖๗	๒	.๑๓๓	๒.๗๐๒	.๐๗๐
		ภายในกลุ่ม	๘.๔๘๗	๑๗๒	.๐๔๙		
		รวม	๘.๗๕๓	๑๗๔			
๒	ด้านการจัดการเรียนการ สอน	ระหว่างกลุ่ม	.๒๗๕	๒	.๑๓๗	๓.๐๓๒	.๐๕๑
		ภายในกลุ่ม	๗.๗๙๗	๑๗๒	.๐๔๕		
		รวม	๘.๐๗๒	๑๗๔			
๓	ด้านการวัดผลและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.๑๒๙	๒	.๐๖๔	๑.๒๔๔	.๒๙๑
		ภายในกลุ่ม	๘.๘๙๗	๑๗๒	.๐๕๒		
		รวม	๙.๐๒๕	๑๗๔			
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากร ทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.๔๙๘	๒	.๒๔๙	๓.๙๒๘	.๐๒๑
		ภายในกลุ่ม	๑๐.๘๙๖	๑๗๒	.๐๖๓		
		รวม	๑๑.๓๙๓	๑๗๔			
๕	ด้านการนิเทศภายใน สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.๗๘๓	๒	.๓๙๒	๕.๖๙๓	.๐๐๔
		ภายในกลุ่ม	๑๑.๘๓๓	๑๗๒	.๐๖๙		
		รวม	๑๒.๖๑๖	๑๗๔			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	.๐๘๒	๒	.๐๔๑	๓.๗๑๑	.๐๒๖
		ภายในกลุ่ม	๑.๘๙๐	๑๗๒	.๐๑๑		
		รวม	๑.๙๗๑	๑๗๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า(F-test) โดยวิธีการหาความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พบว่า ความแปรปรวนทางเดียว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นต่อสภาพการ

บริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมมีความคิดเห็น (Sig = ๐.๐๒๖) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่า ๐.๐๕ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันปรากฏผล ดังตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา คือ ปริญญาตรี จำนวน ๑๓๒ คน สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๓ คน

(n=๑๗๕)

ที่	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑	ด้านการบริหารงานหลักสูตร	๓.๖๙	.๒๐๗	๓.๗๘	.๒๖๓	-๒.๒๘๔	.๘๒๖
						-๒.๐๒๔	
๒	ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๘๕	.๒๐๙	๓.๗๑	.๒๐๔	๓.๖๖๓	.๙๔๔
						๓.๗๑๔	
๓	ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๗๐	.๒๑๒	๓.๗๑	.๒๗๔	-๐.๑๓๘	.๑๖๔
						-๐.๑๒๑	
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ	๓.๓๖	.๒๖๑	๓.๓๙	.๒๔๐	-๐.๗๐๔	.๕๔๓
						-๐.๗๓๔	
๕	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	๓.๕๓	.๒๖๔	๓.๖๖	.๒๖๒	-๒.๙๑๑	.๒๑๓
						-๒.๙๒๔	
รวม		๓.๖๓	.๑๐๓	๓.๖๕	.๑๑๖	-๐.๓๖๒	.๓๕๖
						-๐.๒๘๑	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า(t-test) แบบสองกลุ่มอิสระ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็น (Sig=๐.๓๕๖) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า ๐.๐๕ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันปรากฏผล ดังตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตำแหน่ง คือผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน ๑๗ คน และครู จำนวน ๑๕๘ คน

(n=๑๗๕)

ที่	แนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้อำนวยการ		ครู		t	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑	ด้านการบริหารงานหลักสูตร	๓.๘๔	.๑๐๐	๓.๗๐	.๒๒๙	๒.๕๘๔	.๐๐๖
						๔.๗๘๕	
๒	ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๘๑	.๑๖๘	๓.๘๑	.๒๒๐	-๐.๑๓๔	.๓๓๐
						-๐.๑๖๗	
๓	ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๗๖	.๓๓๒	๓.๗๐	.๒๑๔	๑.๑๓๖	.๐๐๔
						.๘๐๓	
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากรทาง วิชาการ	๓.๓๖	.๒๓๕	๓.๓๗	.๒๕๙	-๐.๑๗๕	.๔๕๘
						-๐.๑๘๙	
๕	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	๓.๗๘	.๒๓๐	๓.๕๔	.๒๖๓	๓.๖๙๒	.๗๑๙
						๔.๑๑๖	
รวม		๓.๗๑	.๑๑๓	๓.๖๒	.๑๐๒	๓.๓๑๓	.๕๓๗
						๓.๐๕๒	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า(t-test) แบบสองกลุ่มอิสระ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมมีความคิดเห็น (Sig=๐.๕๓๗) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า ๐.๐๕ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันปรากฏผล ดังตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์ คือ ต่ำกว่า ๕ ปีจำนวน ๓๖ คน ๕ - ๑๐ ปี จำนวน ๑๐๙ คน และตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๐ คน

(n=๑๗๕)

ที่	ทางการบริหารงาน วิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาล	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑	ด้านการบริหารงาน หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	.๑๘๒	๒	.๐๙๑	๑.๘๒๓	.๑๖๕
		ภายในกลุ่ม	๘.๕๗๒	๑๗๒	.๐๕๐		
		รวม	๘.๗๕๓	๑๗๔			
๒	ด้านการจัดการเรียนการ สอน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๐๗	๒	.๒๐๔	๔.๕๖๘	.๐๑๒
		ภายในกลุ่ม	๗.๖๖๕	๑๗๒	.๐๔๕		
		รวม	๘.๐๗๒	๑๗๔			
๓	ด้านงานวัดผลและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.๑๕๕	๒	.๐๗๘	๑.๕๐๔	.๒๒๕
		ภายในกลุ่ม	๘.๘๗๐	๑๗๒	.๐๕๒		
		รวม	๙.๐๒๕	๑๗๔			
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากร ทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.๔๙๒	๒	.๒๔๖	๓.๘๘๒	.๐๒๒
		ภายในกลุ่ม	๑๐.๙๐๑	๑๗๒	.๐๖๓		
		รวม	๑๑.๓๙๓	๑๗๔			
๕	ด้านการนิเทศภายใน สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.๖๖๐	๒	.๓๓๐	๔.๗๔๔	.๐๑๐
		ภายในกลุ่ม	๑๑.๙๕๖	๑๗๒	.๐๗๐		
		รวม	๑๒.๖๑๖	๑๗๔			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	.๐๖๓	๒	.๐๓๑	๒.๘๓๒	.๐๖๒
		ภายในกลุ่ม	๑.๙๐๙	๑๗๒	.๐๑๑		
		รวม	๑.๙๗๑	๑๗๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า(F-test) โดยวิธีการหาความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พบว่า ความแปรปรวนทางเดียวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามตามประสบการณ์ โดยรวมมีความคิดเห็น (Sig = ๐.๐๖๒) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า ๐.๐๕ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นข้อมูลปลายเปิดที่ได้จากการตอบคำถามปลายเปิด (Open-Ended)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑) ในการบริหารงานวิชาการต้องทำงานโดยการมีส่วนร่วมทุกและความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับของชุมชนหรือผู้ปกครอง

๒) ในการบริหารงานวิชาการต้องใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารจัดการเพื่อช่วยให้การบริหารงานมีคุณภาพ ส่งผลต่อผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีความสุข บริหารงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

๓) ในการบริหารงานวิชาการต้องใช้ความรู้ทางวิชาการผนวกกับความรู้ทางหลักคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบกันการบริหารงานจัดการ จึงจะทำให้การบริหารเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยความสุข และหลักธรรมาภิบาลก็เป็นหลักธรรมหนึ่งที่ควรนำมาเป็นแนวในการบริหารงานในองค์กร

๔) งานวิชาการเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน และมีความหลากหลายของแต่ละงาน ดังนั้นผู้บริหารต้องนำหลักคุณธรรมในการบริหารงานเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างมีความสุข และการบริหารงานก็มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔.๖ ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๗ ท่าน ซึ่งได้แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๑

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ใช้เป็นฐานความคิดในการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการ และรวมถึงข้อมูลสารสนเทศต่างๆ

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนการทำงานจัดระบบควบคุมประสานงาน ติดตามและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิชาการ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารจัดการ

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ทางวิชาการอย่างแท้จริง และให้มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล^{๑๑๗}

^{๑๑๗} นายกันตอง เส็งเอี่ยม, ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม, ๙ มีนาคม ๒๕๖๑.

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๒

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรต้องถี่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมาภิบาล และมีการประเมิน-ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลา

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารกำกับควบคุมการจัดการเรียนการสอน และบริหารงานฝ่ายวิชาการให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารงานวิชาการควรจัดทำเกณฑ์การวัดผลประเมินผลการเรียนให้ครบทุกรายวิชา มีความปลอดภัย และรายงานผลต่อฝ่ายวิชาการ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยในการบริหารจัดการ

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้ความรู้ครูในการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมให้เกิดการอยากเรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลกำกับกิจกรรม

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารสรุปและรายงานผลการนิเทศให้แก่คณะครูทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโดยสอดคล้องหลักธรรมาภิบาล^{๑๑๘}

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๓

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ควรนำหลักนิติธรรมมาช่วยในการบริหารจัดการ การจัดทำหลักสูตรโดยใช้ระเบียบ ข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ โดยให้บุคคลหรือชุมชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนา ประเมิน ปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

^{๑๑๘}นายทิพย์ แดงนิม, ผู้อำนวยการโรงเรียนตะคร้อพิทยา, ๙ มีนาคม ๒๕๖๑.

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ในการจัดการเรียนการสอน ต้องวางระเบียบข้อบังคับระหว่างครูและนักเรียนอย่างชัดเจน ยึดหลักความเสมอภาคและครูควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องยึดหลักความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า การวัดผลประเมินผล ต้องกำหนดเกณฑ์ให้มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยยึดหลักเกณฑ์การวัดผลประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของเรียน

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ครูในการจัดทำงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และให้อำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานโดยอยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับ

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา อย่างมีเหตุผลต่อผู้เรียนและผู้ร่วมงาน^{๑๑๙}

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๔

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ต้องใช้การมีส่วนร่วมโดยให้ทุกฝ่ายร่วมกันในการจัดทำหลักสูตร มีการประเมิน-ปรับปรุงเนื้อหาอย่างน้อย ๓-๕ ปีครั้ง โดยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมาภิบาล

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารกำกับควบคุมการจัดการเรียนการสอนใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยบริหารงานวิชาการ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

^{๑๑๙}นางสาวสุมาลี ดำรงไชย, หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๑.

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า การบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผล มีวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยในการบริหารจัดการ

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ครูในการจัดทำเอกสารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย มีเหตุผลในทุกขั้นตอนการประเมินหรือนิเทศ^{๑๒๐}

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๕

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมาภิบาล

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารกำกับควบคุมการจัดการเรียนการสอน และบริหารงานฝ่ายวิชาการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ฝ่ายบริหารงานวิชาการควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และการวัดผลประเมินผล ใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยในการบริหารจัดการ

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

^{๑๒๐} นางสาวภัทราภรณ์ แจ่มบุรี, หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนตะคร้อพิทยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๑.

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ครูในการจัดทำ เอกสารงานวิชาการและสอดคล้องกับหลักสูตรมาภิบาล

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักสูตรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนใน สถานศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยยึดหลักสูตรมาภิบาล^{๑๒๑}

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๖

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักสูตรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ควรนำหลักนิติธรรมมาช่วยในการบริหารจัดการ จัดทำ หลักสูตรโดยใช้ระเบียบข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ โดยให้ทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ และบุคคลหรือชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักสูตรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ในการจัดการเรียนการสอน ยึดหลักความเสมอภาคและครู ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กิจกรรมต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องยึดหลักความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลัก ธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า การวัดผลประเมินผล ต้องกำหนดเกณฑ์ให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยยึดหลักเกณฑ์การวัดผลประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และมีวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของเรียน

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักสูตรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ครูในการจัด ทำงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยยึดหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงาน

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักสูตรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

^{๑๒๑} นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม, ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม, ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑.

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม กำหนดกฎเกณฑ์อย่างมีเหตุผลต่อผู้ร่วมงาน^{๑๒๒}

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๗

๑) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า เน้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการ ประเมิน-ปรับปรุงหลักสูตร โดยยึดหลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่าในการบริหารงาน

๒) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ในการจัดการเรียนการสอนครูควรเน้นหลักการมีส่วนร่วม ให้กับนักเรียน และครูผู้สอนต้องยึดหลักความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า การวัดผลประเมินผล ต้องกำหนดเกณฑ์ให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และมีวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของเรียน

๔) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ครูในการจัด ทำงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และให้อำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

๕) การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร

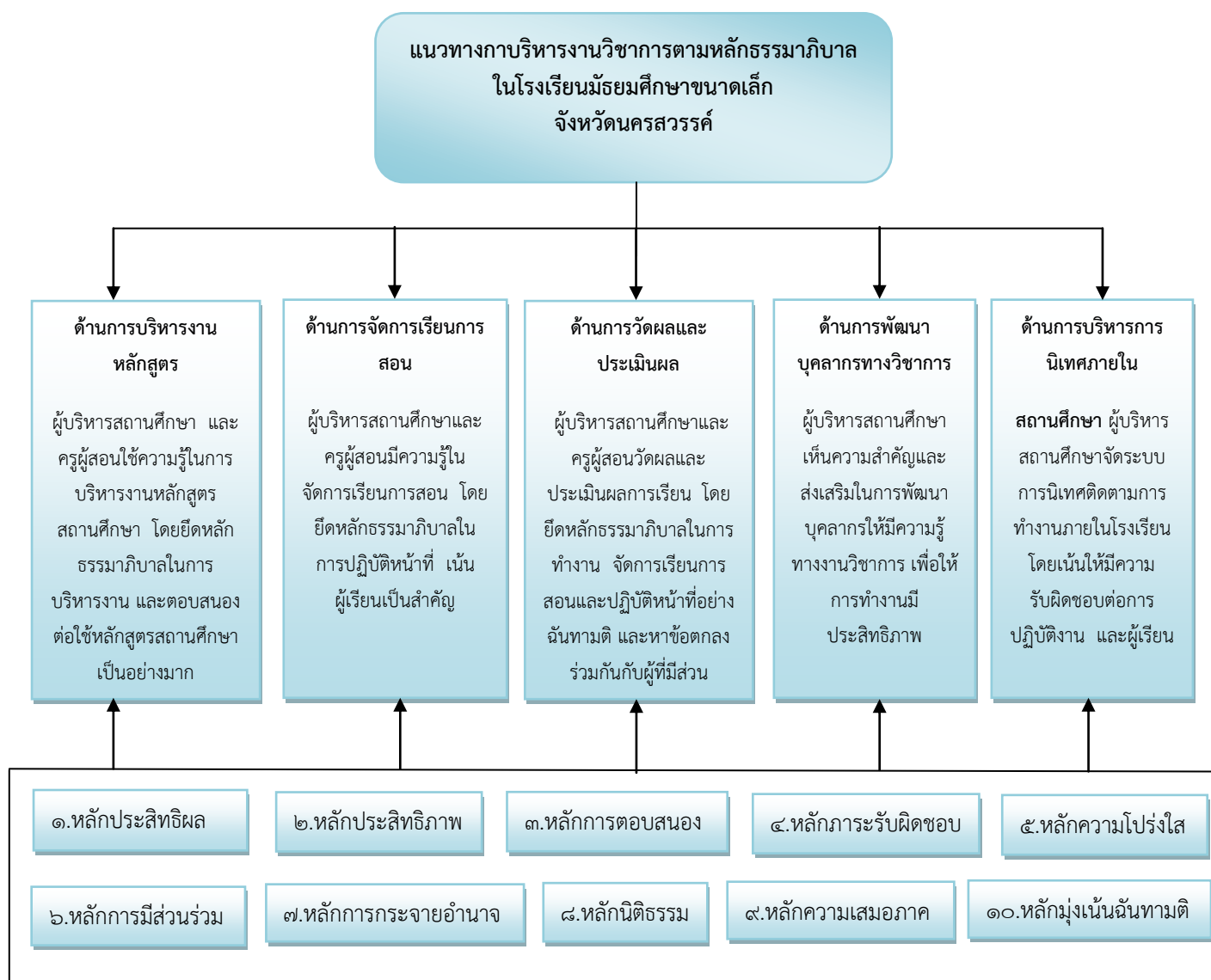
ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนใน สถานศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย มีเหตุผลเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน^{๑๒๓}

^{๑๒๒}นางวิไลวรรณ พุทธชาติ, หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนจันทนเศรษฐ์ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒๓}นางสาวกมลลักษณ์ อินทร์เอก, หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคม, ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑.

สรุปจากที่กล่าวมาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้แนวทางว่า ในการบริหารงานหรือบริหารการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักคุณธรรม จริยธรรมหรือหลักธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อให้บริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมให้มีความเสมอภาคในการบริหารจัดการเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใส รู้จักการแบ่งงานหรือกระจายอำนาจ โดยยึดหลักนิติธรรมกฎระเบียบข้อบังคับ และการบริหารจัดการอย่างกัลยาณมิตรหรือมุ่งเน้นฉันทามติ จึงจะทำให้องค์กรมีความเจริญสืบต่อไป

๔.๗ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

สรุป องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ในการบริหารงานวิชาการทั้ง ๕ ด้านในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก การบริหารการศึกษาต้องบริหารงานแบบบูรณาการให้มีความสอดคล้องและต่อเนื่องในการทำงาน ยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ เป็นกรอบแนวทางด้านเนื้อหาวิชาการ และใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยเป็นกรอบแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมที่ดีงามในองค์กรเพื่อให้การบริหารเกิดความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมสืบต่อไป

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน ๑๗ โรงเรียน และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๗๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๓ และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีแบบเจาะจง สำหรับการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงแบบที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ เป็นเพศชาย จำนวน ๘๓ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙ ครูส่วนมากมีอายุระหว่าง ๓๐-๔๐ ปี จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖ รองลงมาครูมีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑ และมีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙ ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘ และสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘ ตำแหน่งส่วนมากเป็นครู จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๖ และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ สำหรับประสบการณ์ครูส่วนมากมีประสบการณ์ระหว่าง ๕-๑๐ ปี จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗ รองลงมา

ครูมีประสบการณ์ต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐ และประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) และ($S.D. = 0.106$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการบริหารงานหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารงานหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) และ($S.D. = 0.12$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารสามารถดำเนินการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตามความคาดหวังหรือความต้องการของผู้รับบริการได้

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) และ($S.D. = 0.11$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารจัดการระบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอน ให้แก่ครูและนักเรียนอย่างเสรี เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการวัดผลและประเมินผลการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) และ($S.D. = 0.12$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารจัดการระบบการแก้ไข ปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยไม่มีข้อคัดค้านในประเด็นสำคัญของการวัดผลและประเมินผล

ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) และ($S.D. = 0.15$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารสามารถพัฒนาบุคลากรและแหล่งเรียนรู้ โดยใช้ทรัพยากรและระยะเวลาได้อย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๕๖) และ (S.D. = ๐.๒๖)

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารจัดการระบบการนิเทศติดตาม ทั้งภายในและภายนอกตามมาตรฐาน และภาระงานรับผิดชอบ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่ง, ประสิทธิภาพตามสมมติฐานที่ ๑-๕ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ในการบริหารงานวิชาการต้องทำงานโดยการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับของชุมชนหรือผู้ปกครอง ต้องรู้จักใช้หลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการเข้ากับการบริหารงานจัดการ เพื่อให้การบริหารงานมีคุณภาพ ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีความสุข บริหารงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ใช้ความรู้ทางวิชาการผนวกกับความรู้ทางหลักคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบการบริหารงานจัดการ จึงจะทำให้การบริหารเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ

ด้วยงานวิชาการเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน และมีความหลากหลายของแต่ละงาน ดังนั้นในการบริหารงานหรือบริหารการศึกษาจำเป็นต้องนำหลักคุณธรรม จริยธรรมหรือหลักธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อให้บริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมให้มีความเสมอภาคในการบริหารจัดการ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใส รู้จักการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของผู้ปฏิบัติ โดยยึดระเบียบข้อบังคับ และการบริหารจัดการอย่างกัลยาณมิตรมุ่งเน้นฉันทามติ จึงจะทำให้องค์กรมีความเจริญสืบต่อไป

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง“แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ และน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

๑. ด้านการบริหารงานหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถดำเนินการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตามความคาดหวังหรือความต้องการของผู้รับบริการได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารถ่ายโอนอำนาจ โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงความรับผิดชอบในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในการบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลาง ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตลอดจนคำอธิบายรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งแปดกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรชนก รวมสันเทียะและ สจิวรรณ ทรพพสุ**^{๑๒๔} ศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดการระบบการพัฒนาระบบการเรียนรู้หรือการสอนให้แก่ครูและนักเรียนอย่างเสรี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารให้อิสระตามสมควรในการออกแบบหรือพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานของโรงเรียนบริหารจัดการระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พิเชษฐ์ สงสุข**^{๑๒๕} ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เนื่องจากครูมีภาระงานมากต้องทำให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา

๓. ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดการระบบการแก้ไข ปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยไม่มีข้อคัดค้านในประเด็นสำคัญ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การบริหารวิชาการ เปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การวัดประเมินผลเป็นอย่างดี จึงทำให้การวัดผลประเมินผลมีคุณภาพ มีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ต้องใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การควบคุมดูแล และส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนตามวิธีการ และเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทวีศักดิ์ บังคม**^{๑๒๖}

^{๑๒๔} อรชนก รวมสันเทียะและ สจิวรรณ ทรพพสุ, การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร, **ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๘), หน้า ๒๖๑-๒๖๒.

^{๑๒๕} พิเชษฐ์ สงสุข, ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๑), หน้า ๖๐.

^{๑๒๖} ทวีศักดิ์ บังคม, ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๐), หน้า ๕๐.

ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑ โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑ ได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดอย่างชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็งแนวทางแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรจัดอบรมครูให้มีความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้อง จัดอบรมให้ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ สนับสนุนการไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ จัดให้มีการให้ความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถพัฒนาบุคลากรและแหล่งเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรและระยะเวลาได้อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารพัฒนาส่งเสริมบุคลากรได้ตอบสนองความต้องการและความถนัดเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมุ่งพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ทางด้านงานวิชาการ และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวเอง โรงเรียน และนักเรียน มีการกำหนดช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ การควบคุมดูแลให้การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา สีสุน^{๑๒๗} ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรควรจัดอบรมส่งเสริมครูผู้สอนในการวิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้อง ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดอบรมส่งเสริมครูผู้สอนถึงเทคนิควิธีการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดผลที่ได้มาตรฐานด้านการนิเทศภายใน ควรให้ครูผู้สอนวางแผนการนิเทศร่วมกัน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศติดตาม ทั้งภายในและภายนอกตามมาตรฐาน และภาระงานรับผิดชอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นไปตามระบบการบริหารงานวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารวางระบบติดตาม ประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ และ

^{๑๒๗} วาสนา สีสุน, การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

มีวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบงานหรือกิจกรรมเข้าไปนิเทศติดตาม และมีคุณภาพเป็นมาตรฐานเชื่อถือได้ มีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน การควบคุมและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ^{๑๒๔}** ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดาพะยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒ ปัญหาการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง โรงเรียนควรจัดอบรมครูในโรงเรียน ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันคิดวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน จัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูแนะแนวการศึกษาให้กับนักเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้าศึกษาหาความรู้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใช้ข้อมูลนี้เพื่อประกอบการวางแผนการปฏิบัติงานพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ และ การนิเทศ อย่างต่อเนื่อง

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเรียนรู้ทักษะหรือแนวทางการนิเทศ การกำกับติดตาม ให้มีความหลากหลาย เพื่อช่วยให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจในงานวิชาการ

๔) ควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

๕) ผู้บริหารสถานศึกษาควรผสมผสานความร่วมมือในการบริหารงานกับหน่วยงานอื่นทั้ง ภายในและภายนอกเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

^{๑๒๔} เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ, ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา อำเภอดาพะยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๓), หน้า ๕๙.

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้มีข้อคิดสำหรับผู้วิจัยที่จะดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

๑) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

๒) ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของรัฐและเอกชน

๓) ศึกษาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในเชิงลึก

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

-

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กมล ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๕.

_____. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพโรงพิมพ์, ๒๕๕๒.
กระทรวงศึกษาธิการ. ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

_____. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖.

_____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.
๒๕๔๕) และฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๓). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๓.

_____. ราชกิจจานุเบกษา. กฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา, ๒๕๕๐.

กริฟฟิน. การวางแผนงานวิชาการ, 1999.

กฤษณา คงรัตน์และคณะ. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลเขตการศึกษา ๗, ๒๕๔๗.

กานต์ ภูณาศล. การประเมินศึกษา. กาญจนบุรี : สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, ๒๕๔๒.

กิติมา ปรีดีดิลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์,
๒๕๔๒.

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้าน
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาการพิมพ์, ๒๕๔๓.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. การบริหารงานวิชาการปัตตานี. ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะ
ศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๕.

_____. หลักการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร,
๒๕๔๕.

เซอร์มาฮอน. การวางแผนงานวิชาการ, 1999.

ไชยวัฒน์ คำชู. การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : น้ำฝน, ๒๕๔๘.

เดสสเลอร์. การวางแผนงานวิชาการ. 1998.

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ธเนศ ขาเกิด. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับบลิเคชั่น, ๒๕๔๑.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๐.

นิพนธ์ กีนาวงค์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒, พิษณุโลก : ธรรมะกมล, ๒๕๔๓.

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ. ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖.

ประชุม ผงผ่าน. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอย์, ๒๕๔๕.

ประเสริฐ เชษฐพันธ์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
มหานคร, ๒๕๓๕.

_____. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๓.

ปัญญา ฉายะจินตวงศ์และรักษ์ ภูตระกูล. ธรรมาภิบาลกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระมหาจุฬชัย (วชิร เมธี). คนสำราญงานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๐

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). หลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๘.

พิชัย เสงี่ยมจิตต์. การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๑.

มัทนาเหลือ่ง นาคทองดี. ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของนัก
ธุรกิจไทย. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๕.

รุ่ง ลอยเลิศ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์พับ, ๒๕๔๓.

รุจิร ภูสาระ และจันทธานี สงวนนาม. การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอย์, ๒๕๔๕.

วิภาดา คุปตานนท์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอย์, ๒๕๔๔.

ศรินารถ นันทวัฒน์ภิมย์. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล, ๒๕๔๗.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ. ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ, ๒๕๖๐.

สมคิด บางโม. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙.

สมถวิล บุรีกุลและคณะ. โครงการขยายผลเพื่อนำตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ระดับองค์กรไปสู่
ภาคปฏิบัติ. สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.

สมยศ นาวิการ. **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔.

สันติ บุญภิรมย์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๒.

_____. **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๕.

สำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร. **แนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. รายงานประจำปี, ๒๕๔๓.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.

สำนักงานกฤษฎีกา. **ระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๒.

สิริภาพ เหล่าลาภะ. **พุทธศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

สุกัญ เทียนทอง. **การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ**, กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอย์, ๒๕๔๖.

สุดจิต นิमितกุล. **กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.

สุทธิพร บุญส่ง. **คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : ทริปป์เลกซ์, ๒๕๕๐.

_____. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๓.

สันติ บุญภิรมย์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๒.

_____. **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พับลิเคชั่น, ๒๕๕๕.

สุกัญ เทียนทอง. **การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ**, กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอย์, ๒๕๔๖.

อมรชัย ตันติเมธ. **การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย**. นนทบุรีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๒.

อำภา บุญช่วย. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๗.

(๒) บทความ :

เปรม ตินสุลานนท์ (พล.อ.). “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”. **มติชน**. (๒๕๔๘): ๒.

สมบัติ บุญประเคน. “ผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาตามลักษณะ ๖”. **วารสารครูขอนแก่น**. ปีที่ ๔๔ ฉบับที่ ๒. (สิงหาคม ๒๕๔๔): ๒๐-๒๑.

สุพล วังสินธ์. “การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา”. **วารสารวิชาการ**. ปีที่ ๔๓ ฉบับที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๔๓): ๒๙-๓๐.

(๓) วิทยานิพนธ์ :

จงดี ขจรไชยกุล. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสุขภาพองค์กร”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.

จำริญ บุณกุลและคณะ, “ทรรชนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๗.

เจนสรร เจนสัจจวรรณ. “ธรรมาภิบาลด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตำบลหนองไผ่ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

เฉลิมชัย สมท่า. “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต๑”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

เฉลิมชัย สมท่า. “การศึกษาเรื่องจริยธรรมแห่งบูรณาการ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

ชฎาภรณ์ สนิมคล้าย. “ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๑.

ดร.ถวิล บุรีกุลและคณะ. “การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี”. **สำนักวิจัยและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗.

ทวีศักดิ์ บังคม. “ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

ทินกร อัครศรีชัยโรจน์. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต ๕”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑.

นพพล สุรนัครินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

พรหมเมศว คำผาบ. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๐.

- พระมหาจิระศักดิ์ จิรสกุลโก (ศรีปราบ). “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาลำพึง ธีรปัญญา. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระไวยพจน์ สีสเตโช. “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพระนครกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระสกล ฐานธมโม. “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระสมุห์สนอง ยสีโก (จันทักดี). “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ. “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเลาขวัญจังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พิเชษฐ์ ส่งสุข. “ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๑.
- พิศสมัย หมกทอง. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ. “ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพะยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๕๓.
- ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.
- ภาวินี ชินคำ. “รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๔๘.

- รอง ปัญสงกา. “พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๔๘.
- รับขวัญ ภาณุภูมิ. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๔๗.
- วาสนา สีสุน. “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระแก้ว เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๑.
- สมปอง ชันน้อย. “ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๙.
- สมลักษณ์ แสนคำฟู. “การศึกษาบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.
- สุจิตรา มีจำรัส. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.
- อรชนก รวมสันเทียะและ สจิวรรณ ทรรพสุ. “การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพกลาง”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๘.
- อรัญญ์ แสงทอง. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- อานันท์ ปันยารชุน. “ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

(๔) ภาษาอังกฤษ :

- Wagner, J.A., & Hollenbeck, J.R. **Management of organization behavior**. New Jersey: Prentice – Hall, 1995.
- Holt, D.H. **Management printciples and practices**. New Jersey: Prentice – Hall, 1993.
- E.N. Chapman. **Supervisor Survival Kit**. second edition. California : Science Research Associates Inc., 1995.
- Simon, Herbert.a. **Public Administration**. New York : Alfred A Kuopf, 1996.

Don Hellriegel. **Management**. third edition. Addison : Wesley Publishing Company .lmc.,1982.

Harold Koontz & Heinz Weihrich. **Ninth Edition Management**. New York : McGrew Hillbook, 1991.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ. **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id2560. [๑๖ ก.ค. ๒๕๖๐].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ในการตอบแบบสอบถามขอความกรุณาตอบตามความเป็นจริงที่สุด คำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ดังนั้น การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลเสียหายต่อท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปศึกษาในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความเมตตาและความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

(๑) เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

(๒) อายุ

☐ ต่ำกว่า ๓๐ ปี

☐ ๓๐ - ๔๐ ปี

☐ ตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป

(๓) ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

(๔) ตำแหน่ง

☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน

☐ ครู

(๕) ประสบการณ์

☐ ต่ำกว่า ๕ ปี

☐ ๕ - ๑๐ ปี

☐ ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย **✓** ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

- ๕ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด
 ๔ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมาก
 ๓ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
 ๒ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อย
 ๑ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น					
		๕	๔	๓	๒	๑	สำหรับผู้ วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑. ด้านการบริหารงานหลักสูตร							
๑	ผู้บริหารนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับใช้ได้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลาง และแผนการศึกษาแห่งชาติ (หลักประสิทธิผล)						
๒	ผู้บริหารกำกับดูแลออกแบบกระบวนการจัดทำ หลักสูตรสามารถบูรณาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้ เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้รับบริการ และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (หลักประสิทธิภาพ)						
๓	ผู้บริหารสามารถดำเนินการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนอง ตามความคาดหวังหรือความต้องการของ ผู้รับบริการได้ (หลักการตอบสนอง)						
๔	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าหรือผู้ปฏิบัติงานหลักสูตรสถานศึกษาและ เป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (หลักภาระ รับผิดชอบ)						
๕	ผู้บริหารบริหารจัดการจัดทำหลักสูตรเปิดเผยอย่าง ตรงไปตรงมา จัดกระบวนการเรียนการสอนต่างๆ โดยสามารถตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)						

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น					
		๕	๔	๓	๒	๑	สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๖	ผู้บริหารจัดระบบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร (หลักการมีส่วนร่วม)						
๗	ผู้บริหารถ่ายโอนอำนาจ โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงความรับผิดชอบในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ (หลักการกระจายอำนาจ)						
๘	ผู้บริหารใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของการบริหารงานหลักสูตรด้วยความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ได้บังคับบัญชาและผู้รับบริการ (หลักนิติธรรม)						
๙	ผู้บริหาร บริหารจัดการในสิทธิที่จะได้รับบริการจากหลักสูตร โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย หรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนา และอื่นๆ (หลักความเสมอภาค)						
๑๐	ผู้บริหารแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือข้อคิดเห็นไม่ตรงกันในการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านยุติไม่ได้ในประเด็นสำคัญ (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)						
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน							
๑๑	ผู้บริหารจัดทำแผนการบริหารวิชาการและการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบมีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่อง(หลักประสิทธิผล)						
๑๒	ผู้บริหารใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมี (หลักประสิทธิภาพ)						
๑๓	ผู้บริหารจัดระบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างหลากหลาย (หลักการตอบสนอง)						

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น					
		๕	๔	๓	๒	๑	สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑๔	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่ง การเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยตระหนักในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (หลัก ภาระรับผิดชอบ)						
๑๕	ผู้บริหารจัดระบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือ การสอนให้แก่ครูและผู้เรียนอย่างเสรี (หลักความ โปร่งใส)						
๑๖	ผู้บริหารจัดระบบให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ พัฒนา กระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (หลักการมีส่วนร่วม)						
๑๗	ผู้บริหารให้อิสระตามสมควรในการออกแบบหรือ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการ สอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (หลักการ กระจายอำนาจ)						
๑๘	ผู้บริหารจัดทำแผนและนโยบายการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนอย่าง เป็นขั้นตอน (หลักนิติธรรม)						
๑๙	ผู้บริหารกำหนดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่าง เหมาะสมและเท่าเทียมกัน โดยมีความต่อเนื่องและไม่ มีการแบ่งแยก (หลักความเสมอภาค)						
๒๐	ผู้บริหารวางแนวทางการแก้ไขปัญหา และพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์สูงสุด (หลักมุ่งเน้น ฉันทามติ)						
๓. ด้านการวัดผลและประเมินผล							
๒๑	ผู้บริหารมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็น มาตรฐาน ติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุง อย่างเป็นระบบ (หลักประสิทธิผล)						
๒๒	ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การ บริหารวิชาการอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ (หลักประสิทธิภาพ)						

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น					
		๕	๔	๓	๒	๑	สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๒๓	ผู้บริหารใช้เกณฑ์การวัดผลประเมินผลให้มีความ ยืดหยุ่น สอดคล้องและตอบสนองตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักการตอบสนอง)						
๒๔	ผู้บริหารจัดระบบตามภาระงานความรับผิดชอบ และ มีการวัดผลและประเมินผลในการปฏิบัติหน้าที่หรือ งานพิเศษ (หลักภาระรับผิดชอบ)						
๒๕	ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การ บริหารวิชาการ เปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา สามารถ ตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)						
๒๖	ผู้บริหารวางแผนการวัดผลและประเมินผล โดย เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎเกณฑ์ สามารถรับรู้ผลการประเมินได้อย่างเสมอ ภาค (หลักการมีส่วนร่วม)						
๒๗	ผู้บริหารการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ โดยมีอิสระ ตามสมควร ในการออกแบบและกำหนดหลักเกณฑ์ และการวัดผลและประเมินผล (หลักการกระจาย อำนาจ)						
๒๘	ผู้บริหารใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของการบริหารงาน วิชาการ ด้านวัดผลและประเมินผล ด้วยความเป็น ธรรมไม่เลือกปฏิบัติ (หลักนิติธรรม)						
๒๙	ผู้บริหารจัดระบบ เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ให้แก่ผู้รับบริการได้อย่างเสมอภาค (หลักความเสมอ ภาค)						
๓๐	ผู้บริหารจัดระบบการแก้ไข ปรับปรุงเกณฑ์การวัดผล และประเมินผล อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยไม่มีข้อ คัดค้านในประเด็นสำคัญ (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)						
๔. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ							
๓๑	ผู้บริหารศึกษาวิเคราะห์ตามความจำเป็นในการ พัฒนาบุคลากรทางวิชาการเพื่อพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่สูงขึ้น (หลักประสิทธิผล)						

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น					
		๕	๔	๓	๒	๑	สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๓๒	ผู้บริหารสามารถพัฒนาบุคลากรและแหล่งเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรและระยะเวลาได้อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด (หลักประสิทธิภาพ)						
๓๓	ผู้บริหารพัฒนาส่งเสริมบุคลากรได้ตอบสนองความต้องการและความถนัดเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน (หลักการตอบสนอง)						
๓๔	ผู้บริหารกำหนดให้ครูและนักเรียนศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ตามภาระงานความรับผิดชอบ (หลักภาระรับผิดชอบ)						
๓๕	ผู้บริหารวางแผนการบริหารงานในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)						
๓๖	ผู้บริหารจัดระบบการบริหารจัดการในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน (หลักการมีส่วนร่วม)						
๓๗	ผู้บริหารมอบหมายการพัฒนา ปรับปรุง กระบวนการผลิตบุคลากรทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานที่ดี (หลักการกระจายอำนาจ)						
๓๘	ผู้บริหารกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการใช้และพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ (หลักนิติธรรม)						
๓๙	ผู้บริหารวางแผนให้บุคลากรทางวิชาการ ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และให้บริการแหล่งเรียนรู้ ได้อย่างเสมอภาคและเป็นระบบตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ (หลักความเสมอภาค)						
๔๐	ผู้บริหารวางแผนในการสร้างหรือผลิตบุคลากรทางวิชาการที่มีคุณภาพ โดยพึงเสียงส่วนรวมเป็นหลัก ในการคัดเลือกบุคลากรเข้ารับการพัฒนาตนเอง (หลักมุ่งเน้นฉันทามติ)						

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น					
		๕	๔	๓	๒	๑	สำหรับผู้ วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๕. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา							
๔๑	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการนิเทศ เรียนการสอนภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด (หลักประสิทธิผล)						
๔๒	ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการนิเทศติดตาม อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ(หลักประสิทธิภาพ)						
๔๓	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นไป ตามระบบการบริหารงานวิชาการ และการประกัน คุณภาพการศึกษา (หลักการตอบสนอง)						
๔๔	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศติดตาม ทั้งภายในและ ภายนอกตามมาตรฐาน และภาระงานรับผิดชอบ (หลักภาระรับผิดชอบ)						
๔๕	ผู้บริหารจัดทำเอกสารหลักฐานงานวิชาการ เพื่อ รองรับการประเมินหรือนิเทศการศึกษา เป็นปัจจุบัน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (หลักความโปร่งใส)						
๔๖	ผู้บริหารวางแผนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรับรู้ หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ เพื่อรองรับการนิเทศ การศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม)						
๔๗	ผู้บริหารรับนโยบายและถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ โดยมีอิสระตามสมควร ในกำหนดหลักเกณฑ์การ นิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจใน การนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอก (หลักการ กระจายอำนาจ)						
๔๘	ผู้บริหารใช้อำนาจของกฎหมาย ข้อบังคับในการนิเทศ การศึกษาทั้งภายในและภายนอกด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (หลักนิติธรรม)						
๔๙	ผู้บริหารจัดระบบการรองรับ และมอบหมายงานการ นิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกอย่างเท่าเทียม กัน (หลักความเสมอภาค)						

๕๐	ผู้บริหารกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศภายใน สถานศึกษา โดยพึงเสียงข้างมาก สอดคล้องกับ เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา (หลักมุ่งเน้น ฉันทามติ)						
----	---	--	--	--	--	--	--

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

๑. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดเล็ก เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข

หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๗

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

กราบมัสการ พระมหาอุตร อุตตโร อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิจารณาแล้ว เห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น จึงกราบมัสการมาเพื่อขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกนี้รับตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

พระมหาอุตร อุตตโร, ดร.

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๕

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เรียน รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ประมวลผล และนำเสนอผลการศึกษารวมทั้งข้อสรุปที่ได้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หากมีประการใดที่สมควรปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมในส่วนใด ๆ ก็ตาม เพื่อให้การศึกษามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

(ดร.อัศรเดช พรหมศิลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- อ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง
ให้ทราบ

(รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๖

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เรียน ดร.วินัย ทองมัน อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(ดร.อัครเดช พรหมกลับ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ดร.วินัย ทองมัน)

កិ សច ៦១៦៤.១(៤)/ ៦៧៧

โรงเรียนหอการค้าไทยคม
ฉบับที่ 146
- 2 ก.พ. 2561
บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เรียน นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
๒. แบบสอบถาม (IOC) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิต ๕๙๘๕๒๐๒๐๒๗ นิตยพินญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รวบรวม ประมวลตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

[illegible]

(ดร.อัศรเดช พรหมกลิ่น)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- 1st Son now
 5 or 6000
 5 Nov 61
 say we

- 75%
 - 1/2 of 75% = 37.5%
 37.5%
 50%

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/ ๖๗๘

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม	188	61
วันที่	2	11.50
วันที่	25	61

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เรียน นายวิศณุ พงษ์วิจิตร ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเศรษฐศาสตร์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
๒. แบบสอบถาม (IOC) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

เรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเศรษฐศาสตร์

☒ เพื่อไปตรวจ☐ เพื่อไปดูพิจารณาผลการ☒ เห็นสมควรมอบ

(ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- ทพ.

18 ธันวาคม ๒๕๖๐
อ.วิศณุ พงษ์วิจิตร
18 ธันวาคม ๒๕๖๐
อ.วิศณุ พงษ์วิจิตร

18 ธันวาคม ๒๕๖๐
อ.วิศณุ พงษ์วิจิตร
18 ธันวาคม ๒๕๖๐
อ.วิศณุ พงษ์วิจิตร

ภาคผนวก ค

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อการวิจัย
เรื่อง

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ในการตอบแบบสอบถามขอความกรุณาตอบตามความเป็นจริงที่สุด คำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ดังนั้น การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่ผลเสียต่อกับท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปศึกษาในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความเมตตาและอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

ที่	ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๔	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๕	ผลรวม	ค่า IOC
๑	เพศ							
	ชาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐
	หญิง							
๒	อายุ							
	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘
	๓๐-๔๐ ปี							
	ตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป							
๓	ระดับการศึกษา							
	ปริญญาตรี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐
	สูงกว่าปริญญาตรี							
๔	ตำแหน่ง							
	ผู้อำนวยการโรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐
	ครู							
๕	ประสบการณ์							
	ต่ำกว่า ๕ ปี	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘
	๕-๑๐ ปี							
	ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป							

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

- ๕ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด
 ๔ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลมาก
 ๓ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
 ๒ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อย
 ๑ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๔	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๕	ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านการบริหารงานหลักสูตร									
๑	ผู้บริหารนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับ ใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ หลักสูตรแกนกลางและแผนการศึกษา แห่งชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	ผู้บริหารกำกับดูแลออกแบบกระบวนการ จัดทำหลักสูตรสามารถบูรณาการใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ สูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้รับบริการ และสอดคล้องกับแผนการ ศึกษาแห่งชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	ผู้บริหารสามารถดำเนินการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ตาม ความคาดหวังหรือความต้องการของ ผู้รับบริการได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔	ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหรือผู้นำงาน หลักสูตรสถานศึกษาและเป้าหมายของ หลักสูตรที่กำหนดไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๕	ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรเปิดเผย อย่างตรงไปตรงมา จัดกระบวนการเรียน การสอนต่างๆ โดยสามารถตรวจสอบได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖	ผู้บริหารจัดระบบการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗	ผู้บริหารถ่ายโอนอำนาจ โดยมีอิสระตาม สมควร รวมถึงความรับผิดชอบในการ ตัดสินใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการ ให้บริการต่อผู้รับบริการ	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๘	ผู้บริหารใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของการ บริหารงานหลักสูตรด้วยความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของ ผู้ได้บังคับบัญชาและผู้รับบริการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙	ผู้บริหาร บริหารจัดการในสิทธิที่จะได้รับ บริการจากหลักสูตร โดยไม่มีการแบ่งแยก ด้านชาย หรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนา และอื่นๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐	ผู้บริหารแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือ ข้อคิดเห็นไม่ตรงกันในการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้าน ยุติไม่ได้ในประเด็นสำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒. ด้านการจัดการเรียนสอน									
๑๑	ผู้บริหารจัดทำแผนการบริหารวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบมี ทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ ชัดเจนอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๒	ผู้บริหารใช้เทคนิคและเครื่องมือการ บริหารเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ อย่างมี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๓	ผู้บริหารจัดระบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ได้อย่างหลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๑๔	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยตระหนักในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๕	ผู้บริหารจัดระบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือการสอนให้แก่ครูและผู้เรียนอย่างเสรี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๖	ผู้บริหารจัดระบบให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๗	ผู้บริหารให้อิสระตามสมควรในการออกแบบหรือพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๘	ผู้บริหารจัดทำแผนและนโยบายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๙	ผู้บริหารกำหนดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๐	ผู้บริหารวางแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์สูงสุด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. ด้านการวัดผลและประเมินผล									
๒๑	ผู้บริหารมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๒	ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การบริหารวิชาการอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๓	ผู้บริหารใช้เกณฑ์การวัดผลประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องและตอบสนองตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๒๔	ผู้บริหารจัดระบบตามภาระงานความ รับผิดชอบ และมีการวัดผลและ ประเมินผลในการปฏิบัติหน้าที่หรืองาน พิเศษ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๕	ผู้บริหารกำกับติดตาม การวัดผล ประเมินผล การบริหารวิชาการ เปิดเผย อย่างตรงไปตรงมา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๖	ผู้บริหารวางแผนการวัดผล และ ประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ สามารถ รับรู้ผลการประเมินได้อย่างเสมอภาค	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๗	ผู้บริหารการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ โดยมีอิสระตามสมควร ในการออกแบบ และกำหนดหลักเกณฑ์และการวัดผลและ ประเมินผล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๘	ผู้บริหารใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของการ บริหารงานวิชาการ ด้านวัดผลและ ประเมินผล ด้วยความเป็นธรรมไม่เลือก ปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๙	ผู้บริหารจัดระบบการวัดผลและ ประเมินผล ให้แก่ผู้รับบริการได้อย่าง เสมอภาค	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๐	ผู้บริหารจัดระบบการแก้ไข ปรับปรุง เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล อย่าง ต่อเนื่องเป็นระบบ โดยไม่มีข้อคัดค้านใน ประเด็นสำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ									
๓๑	ผู้บริหารศึกษาวิเคราะห์ตามความจำเป็น ในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการเพื่อ พัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ สูงขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๒	ผู้บริหารสามารถพัฒนาบุคลากรและ แหล่งเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรและ ระยะเวลาได้อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๓	ผู้บริหารพัฒนาส่งเสริมบุคลากรได้								

	ตอบสนองความต้องการและความถนัดเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๔	ผู้บริหารกำหนดให้ครูและนักเรียนศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ตามภาระงานความรับผิดชอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๕	ผู้บริหารวางแผนการบริหารงานในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบตรวจสอบได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๖	ผู้บริหารจัดระบบการบริหารจัดการในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๗	ผู้บริหารมอบหมายการพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการ ผลิตบุคลากรทางวิชาการเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๘	ผู้บริหารกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการใช้และพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๙	ผู้บริหารวางแผนให้บุคลากรทางวิชาการได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และให้บริการแหล่งเรียนรู้ ได้อย่างเสมอภาคและเป็นระบบ ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๐	ผู้บริหารวางแผนในการสร้างหรือผลิตบุคลากรทางวิชาการที่มีคุณภาพ โดยฟังเสียงส่วนรวมเป็นหลัก ในการคัดเลือกบุคลากรเข้ารับการพัฒนาตนเอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕. ด้านนิเทศภายในสถานศึกษา									
๔๑	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการนิเทศเรียนการสอนภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๒	ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๓	ผู้บริหารจัดระบบการออกนิเทศภายใน								

	สถานศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เป็นไปตามระบบการบริหารงานวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๔	ผู้บริหารจัดระบบการนิเทศติดตาม ทั้งภายในและภายนอกตามมาตรฐาน และภาระงานรับผิดชอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๕	ผู้บริหารจัดทำเอกสารหลักฐานงานวิชาการ เพื่อรองรับการประเมินหรือนิเทศการศึกษา เป็นปัจจุบัน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๖	ผู้บริหารวางแผนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรับรู้หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ เพื่อรองรับการนิเทศการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๗	ผู้บริหารรับนโยบายและถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ โดยมีอิสระตามสมควร ในกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๘	ผู้บริหารใช้อำนาจของกฎหมาย ขอบบังคับในการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔๙	ผู้บริหารจัดระบบการรองรับ และมอบหมายงานการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกอย่างเท่าเทียมกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕๐	ผู้บริหารกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศภายในสถานศึกษาศึกษา โดยฟังเสียงข้างมาก สอดคล้องกับเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โปรดให้คำแนะนำ ดังนี้

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่าน

ที่	ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๔	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๕	ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
๑	ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อการวิจัย
เรื่อง

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดนครสวรรค์

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ซึ่งข้อมูลที่ท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เท่านั้น จะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลที่ได้ไว้เป็นความลับ และจะนำข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป จึงขอความกรุณาท่านตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งจะนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และวิจัยให้เป็นงานที่มีความน่าเชื่อถือ สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และการศึกษา วิทยานิพนธ์ต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความเมตตาและความอนุเคราะห์จากท่านในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

.....
(นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ถึงแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

ระดับการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....หมายเลขโทรศัพท์.....

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ถึงแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

ที่	ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๔	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๕	ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
๑	การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔	การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๕	การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิ บาลมาใช้ในการบริหารงานจัดการ อย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
---	---	----	----	----	----	----	---	-----	--------

หมายเหตุ

๑. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕๐ – ๑.๐๐ มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

๒. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

ตัวอย่างเช่น

๑. คำถามข้อที่ ๑ มีผู้เชี่ยวชาญตรวจ ๕ ท่าน ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน ให้คะแนน +๑ มีวิธีการหาค่า IOC มีดังนี้

- วิธีหาผลรวมของคะแนนในข้อ ๑ โดยนำคะแนนที่ได้มาบวกกัน $๑+๑+๑+๑+๑$ เท่ากับ ๕ คะแนน

- หาค่าด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ คือ ๕ ท่าน จะได้ค่า $IOC = ๑.๐๐$

- นำผลไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถ้าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสูง มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไป แสดงว่านำไปใช้ได้

- ถ้ามีค่าต่ำกว่า ๐. ๕ ต้องตัดทิ้ง ส่วนในข้ออื่น ๆ ก็ทำวิธีเดียวกันทั้งหมด

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาต
แจกแบบสอบถามเพื่อทดลอง (Try Out)

ที่ ศธ ๐๔๒๓๕.๒๑๒/๑๐๗

โรงเรียนปิยะบุตร์ ตำบลโพหนอง
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ๑๕๑๑๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try out)

เรียน ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอ้างถึง หนังสือบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๐๒๕ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๒๘ ชุด

ตามที่อ้างถึง บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุญาตจาก โรงเรียนปิยะบุตร์ อนุญาตให้ นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่าง (Try out) จากบุคคลากรในโรงเรียน ความแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ โรงเรียนปิยะบุตร์ จึงขอส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางนิภา คำเพชร)

ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการโรงเรียนปิยะบุตร์

งานสารบรรณ

โทร. ๐๓๖-๔๗๒๒๘๖

โทรสาร ๐๓๖-๔๗๒๒๘๖

www.piyabut.ac.th

Email : piyabutschool@hotmail.com

ภาคผนวก ง
ตารางสรุปค่าความเชื่อมั่นจากการทดลอง (Try Out)

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	๓๐	๑๐๐.๐
	Excluded ^a	๐	.๐
	Total	๓๐	๑๐๐.๐

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.๙๑๓	.๘๙๑	๔๕

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ด้านหลักสูตร๑	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
ด้านหลักสูตร๒	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
ด้านหลักสูตร๓	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
ด้านหลักสูตร๔	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
ด้านหลักสูตร๖	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
ด้านหลักสูตร๗	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
ด้านหลักสูตร๘	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
ด้านหลักสูตร๙	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
ด้านหลักสูตร๑๐	๓.๓๓	.๔๗๙	๓๐
ด้านการสอน๑	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
ด้านการสอน๒	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
ด้านการสอน๓	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
ด้านการสอน๔	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
ด้านการสอน๖	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
ด้านการสอน๗	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
ด้านการสอน๘	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐

ด้านการสอน๙	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
ด้านการสอน๑๐	๓.๓๓	.๔๗๙	๓๐
วัดผล๑	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
วัดผล๒	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
วัดผล๓	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
วัดผล๔	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
วัดผล๖	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
วัดผล๗	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
วัดผล๘	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
วัดผล๙	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
วัดผล๑๐	๓.๓๓	.๔๗๙	๓๐
บุคลากร๑	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
บุคลากร๒	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
บุคลากร๓	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
บุคลากร๔	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
บุคลากร๖	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
บุคลากร๗	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
บุคลากร๘	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
บุคลากร๙	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
บุคลากร๑๐	๓.๓๓	.๔๗๙	๓๐
นิเทศ๑	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
นิเทศ๒	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
นิเทศ๓	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
นิเทศ๔	๓.๖๗	.๔๗๙	๓๐
นิเทศ๖	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
นิเทศ๗	๔.๐๐	.๘๓๐	๓๐
นิเทศ๘	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
นิเทศ๙	๔.๓๓	.๙๕๙	๓๐
นิเทศ๑๐	๓.๓๓	.๔๗๙	๓๐

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๔๒๗๒.๐๓๕/๗๙

โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา

ต.พระนอน อ.เมือง จ.นครสวรรค์

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔) ๔๙๘ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์”

ในการนี้โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา ได้ดำเนินการกรอกแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว และได้ทำการส่งรายละเอียดตามเอกสารที่แนบท้ายมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญชา วงศ์ชื่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา

โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา

โทร./โทรสาร. ๐-๕๖๘๘-๐๗๖๔

ที่ ศธ๐๔๒๗๒.๐๓๘/๑๑๗

โรงเรียนเขากะลาวิทยาคม
ต.เขากะลา อ.พยุหะคีรี
จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๓๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

อ้างถึง หนังสือวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๙๖
ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑๐ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย นิสิตปริญญาโท วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยม
ขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ความแจ่มแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ โรงเรียนเขากะลาวิทยาคม ได้ดำเนินการกรอกข้อมูลตามแบบสอบถาม
เรียบร้อยแล้ว และแนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอขอบคุณในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางชรินทร์น์ แผงดี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเขากะลาวิทยาคม

กลุ่มบริหารงานวิชาการ

โทร. (โทรสาร.) ๐-๕๖๒๐-๐๗๗๔

นางแสงจันทร์ สุขวิญญา โทร.๐๘-๑๐๒๔-๔๔๔๔

ที่ ศธ ๐๔๒๗๒.๐๒๕/ น/ก

โรงเรียนเขาทองพิทยาคม
อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๓๐

๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ส่งแบบสอบถามการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/ว๑๖๔ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดส่งแบบสอบถามการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ของนายนิยม รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัว นิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาด้านบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ให้โรงเรียนเขาทองพิทยาคม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ โรงเรียนเขาทองพิทยาคม ได้รับเอกสาร ดังกล่าวและได้ส่งมอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบแบบสอบถามการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ความละเอียดดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายก้านตอง เส็งเอี่ยม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม

กลุ่มบริหารวิชาการ

ผู้ประสานงาน นางสาวลัษณกรณ์ พรหมพิทักษ์ มือถือ ๐๙๐๕๔๔๔๔๔๓๕

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๔๑

โรงเรียนช่องแคพิทยาคม	
ปี พ.ศ.	๒๕๖๔
วันที่	12 มี.ค. 2561

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๓ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เสนอ ผู้อำนวยการ

เพื่อ

○ อธิการ

○ รองอธิการ

○ ผู้อำนวยการฝ่าย.....

○ อื่นๆ.....

ขอรับรอง

ลงชื่อ

12 มี.ค. 2561

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

- ดร.สมชาย งามวิจิตร

- เกื้อ ใจดี

13 มี.ค. 61

รท. ๖๐

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๙๕

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

โรงเรียนอุดมัญญาประชานุเคราะห์

เลขที่รับ ๐๙๐๗

เวลา ๙.๓๐ น.

วันที่ ๒ มี.ค. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมัญญาประชานุเคราะห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้จัดส่งดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

คณอ ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อโปรด

ทราบ

เห็นควรแจ้ง

กลุ่มงาน.....

งาน.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

๒ มี.ค. ๒๕๖๑

(นายอารมณ น้อยเกิด)
ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมัญญาประชานุเคราะห์

๐๖ มีนาคม ๒๕๖๑

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๙๐

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเศรษฐศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๕ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจันทนเศรษฐศาสตร์

☒ เพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมศิลป์)

☐ เพื่อโปรดพิจารณา

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

☒ เห็นสมควร

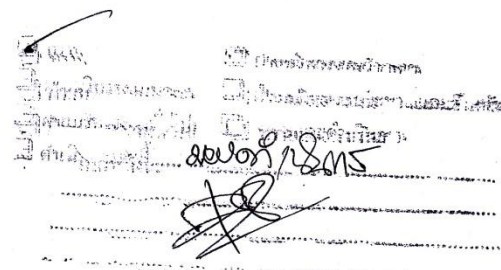
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๙๔

โรงเรียนตะคร้อพิทยา

เลขที่รับ 301
 บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 วันที่ เดือน 9 ปี ค.ศ. 2561 พ.ศ.
 วิทยาเขตนครสวรรค์
 เวลา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนตะคร้อพิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๓ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
 หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตาม
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
 เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
 พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
 ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนตะคร้อพิทยา เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง
 เพื่อโปรด

(๑) ทราบ

(๒) บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ลงชื่อ

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

๙ มี.ค. 2561

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

๑. ทราบ

๒.

๓.

ลงชื่อ

ผู้อำนวยการโรงเรียน

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๙๓

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

โรงเรียนหนองโพพิทยาสรรค์
เลขที่รับ 371/ ๕1
จังหวัดนครสวรรค์ 12 มี.ค. 2561
เวลา

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองโพพิทยาสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๒ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้จัดส่งดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองโพพิทยาสรรค์

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

สจ. ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่ง
เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

12 มี.ค. 2561

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ท.จ.ม

- ผอ.กลุ่มงานวิชาการ
อ.ก.ก.ก.

รักษาแทนผู้อำนวยการโรงเรียน
9 มี.ค 61

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๔

โรงเรียนพนมรอกวิทยา	
เลขรับที่ 482	รหัส มท.9
วันที่ 9 มี.ค. 61	
เวลาที่ 13.30 น.	

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพนมรอกวิทยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้าน
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพนมรอกวิทยา

1. เพื่อโปรดทราบ

2. ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูล
(แบบสอบถาม)

(นางสาวชัชวรัญญา ไบยา)

พนักงานราชการ

9 มี.ค. 61

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

๒๐๕๓๗ ๕๕๓๓๓/๐๖:๕

๐๖ ๕๐ ๖๑

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๑

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยคตราชพรหมภรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๖

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวังเมืองชนประสิทธิ์วิทยาคม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๕ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๒

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวังบ่อวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขออนุญาตจากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกลีบ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๕

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัฐราษฎร์อนุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขออนุญาตให้จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวเดช พรหมกำลั)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๕

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัฐราษฎร์อนุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเรช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๓

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวังข่อยวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๕๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขออนุญาตจากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๕๐๐

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแก่งซังวัดวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)๔๔๔

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนทัฬหะพัฒนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๒ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังกล่าว

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน
พื้นที่ของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณ ในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเดช พรหมกล้วย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๔๔๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๔๔๔๔

ภาคผนวก ฉ
หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๒

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายกำนตอง เล็งเอี่ยม ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านให้หนังสือสัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเรศ พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๙-๐๔๘๒๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๓

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตขอให้ผลิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตขอให้ท่านให้ผลิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๗-๐๔๘๒๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๔

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตร่วมสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายทิพย์ แดงนัม ผู้อำนวยการโรงเรียนตะคร้อพิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๗-๐๔๘๒๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๕

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางสาวกมลลักษณ์ อินทร์เอก ครูโรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๗-๐๔๘๒๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๖

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางสาวภัทราภรณ์ แจ่มบุรี ครูโรงเรียนตะคร้อพิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๗-๐๔๘๒๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๗

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตขอให้ผลิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางสาวสุมาลี ดำรงไชย ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนเขาทองพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์”ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตขอให้ท่านให้ผลิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเดช พรหมศิลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๗-๐๔๘๒๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๖๗๘

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางวิไลวรรณ พุทธิชาติ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนจันทนเศรษฐ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๑๕๒๐๒๐๒๗ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอ
สัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

นายนิยม นามสกุล รัชตะวัฒน์วินัย

โทร. ๐๙๗-๐๔๘๒๒๗๘

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างรูปภาพประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ข้อมูลรูปภาพผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๗ ท่าน ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๑ นายก้านตอง เส็งเอี่ยม ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม
วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๑.

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๒ นายทิพย์ แดงนึม ผู้อำนวยการโรงเรียนตะคร้อพิทยา
วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๑.

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๓ นางสาวสุมาลี ดำรงไชย หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนเขาทองพิทยาคม วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๑

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๔ นางสาวภัทราภรณ์ แจ่มบุรี หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนตะคร้อพิทยา วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๑

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๕ นายจักรกฤษณ์ สนอ่วม ผู้อำนวยการโรงเรียนช่องแคพิทยาคม
วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๖ นางวิไลวรรณ พุทธชาติ หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนจันเสนเอ็น
สุวรรณอนุสรณ์วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๗ นางสาวกมลลักษณ์ อินทร์เอก หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน
ลาดทิพรสพิทยาคม วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	: นายนิยม รัชตะวัฒนวินัย
วัน/เดือน/ปีเกิด	: วัน พุธ สิบสี่ ที่ ๑๘ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ปีชาล
สถานที่เกิด	: บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลเชียงกลาง อำเภอยางทอง จังหวัดน่าน
ระดับการศึกษา	: ปริญญาตรี
วุฒิการศึกษา	: ศ.บ.บ. (วิชาเอกพลศึกษา , วิชาโทสุขศึกษา)
สถานศึกษา	: สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตลำปาง คณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สำเร็จการศึกษา เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๔
ประสบการณ์การทำงาน	: เป็นครูผู้สอนตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๔ – ปัจจุบัน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา
ตำแหน่ง	: ครู คศ.๑
สถานที่ทำงาน	: โรงเรียนจันทนบุรีศรีนครนิพนธ์ เลขที่ ๑๓๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลจันทบุรีศรีนครนิพนธ์ อำเภอตากสิน จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๒๖๐